

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

Τιμάται γρ. ἀργ. 2.

Τιμάται γρ. ἀργ. 2.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, 3 Νοεμβρίου 1891.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἡ ἐνθρόνισις τοῦ νέου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.—Ὁ νέος οἰκουμενικὸς πατριάρχης Νεόφυτος ὁ Ἡ' (μετ' εἰκόνας).—Ἡ ἀνάρρησις τοῦ πρώτου μετὰ τὴν ἄλωσιν οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.—Ποικίλα.—Δημοδιογραφικαὶ ἀναμνήσεις.—Δημῆτριος Κόκκος (Σκιαγραφία).—Ἡ Δευτερότοκος (δύληγμα).

Ἡ ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ.

Προχθὲς μεταδάντος εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἰδιαίτερον διαγγελέως τῆς Α. Ὑψηλότητος τοῦ Μεγάλου Βεζύρου καὶ ἀναγγελλαντος ἐκ μέρους αὐτοῦ ὅτι ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ὁ Σουλτάνος νυδόκησεν ὅπως τῇ ἐπαύριον σαββάτῳ, τῇ 7ῃ δὲ ὧρᾳ τουρκιστί, δεχθῆ ἔν ἐπισήμῳ ἀκροάσει τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν νέον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Νεόφυτον τὸν Η', συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ τέως τοποτηρητοῦ Σεβ. ἀγ. Βελεγράδων κ. Δωροθέου, ἐνὸς τῶν πρεσβυτάτων ἀρχιερέων καὶ τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου, χθὲς ἐγένετο ἡ πρώτη ἐπίσημος παρουσία καὶ μετ' αὐτὴν ἡ ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἐνθρόνισις. Τὰ τῆς ὅλης τελετῆς ἔχουσι λεπτομερῶς ὧδε:

Ἀπὸ τῶν Πατριαρχείων εἰς τὰ Ἀνάκτορα.

Ἰκανὸν πρὸ τῆς ἑως ὥρας ἀνακτορικῆς ἄμαξαι, ἀποσταλείσαι, παρέμενον πρὸ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ πρὸς παραλαβὴν τῆς Α. Παναγιότητος καὶ τῆς συνοδείας οὗτῃς. Ἦν ἥδη ἑν ὧρᾳ, ὅτε ἡ Α. Παναγιότης καὶ ἡ συνοδεία αὐτῆς ἐπέβησαν τῶν ἄμαξῶν, ἡ δὲ ὅλη συνοδεία ἐχώρησε τότε κατὰ τὴν ἐξῆς τάξιν:

Κλητῆρες ἔθιπποι, ὁ πριμικήριος ἐν μέσῳ δύο εὐταξιῶν, ἱερεῖς ἔθιπποι, αὐλικὴ ἄμαξα, φέρουσα τὴν Α. Θ. Π. ἔχουσαν ἀπέναντι Αὐτῆς τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν Ἀρχοντα Μέγαν Λογοθέτην μετὰ τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ εἰσηγητοῦ τῶν ἀνακτόρων (Τετριφατζή), διάκονοι ἔθιπποι. οἱ ἐν τῷ δημοσιευθέντι ἥδη ἐν τῷ χθεςινῷ «Νεολόγῳ» προγράμματι ἀναφερόμενοι, καὶ μετ' αὐτοὺς ἑτέρα αὐλικὴ ἄμαξα, ἧς ἐπέβαινον αἱ ΑΑ. ΣΣ. ὁ τέως τοποτηρητῆς Βελεγράδων Δωρόθεος, ὁ ἅγιος Βερροίας Προκόπιος καὶ ὁ ἀρχων Κεπου Κεχαγιᾶς Ἀντώνιος ἐφένης Οἰκιάδης. Τῆς συνοδείας ταύτης ἀπετέλει μέλος καὶ ὁ ἐκ τῶν τελεταρχῶν κ. Γ. Λεμονίδης, ἡ ὅλη δὲ συνοδεία, ἐν τοιαύτῃ τάξει χωροῦσα ἀφίκετο περὶ τὴν 7ην ὥραν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδίξ.

Ἐν τοῖς ἀνακτόροις παρέστη πρὸ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμ. Πατριάρχης, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν δύο ἀρχιερέων, τοῦ Σεβ. ἀγίου Βελεγράδων κ. Δωροθέου, τέως τοποτηρητοῦ, καὶ τοῦ ἀγ. Βερροίας κ. Προκοπίου καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχοντος Μ. Λογοθέτου. Ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ὁ Σουλτάνος παρ' ᾧ ἔστατο ὁ Μ. τελετάρχης τῶν ἀνακτόρων Ἐξ. Μουνιρ πασσᾶς, ὑπεδέξατο τὴν Α. Θ. Π. ὄρθιος. Ἡ Α. Θ. Π. δὲ ὁ οἰκουμ. πατριάρχῃ προσκλινάμενος ἐποικῆσατο τὴν ἐπομένην προσφώνησιν:

Μεγαλειότατε,

Ἀνακτορικῇ εὐμενεῖα τῆς Ὑμετέρας φιλολάου Μεγαλειότητος καὶ κανονικῇ ψήφῳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἐμπιστευθείσης τῷ ταπεινῷ Αὐτῆς εὐχέτη τῆς πνευματικῆς διοικήσεως τοῦ πιστοῦ καὶ ἀφωσιωμένου Αὐτῇ ἔθνους τῶν Ρωμαίων, λαμβάνω τὴν ὑψίστην τιμὴν τοῦ νὰ ἐμφανισθῶ, Ὑψηλῇ βασιλικῇ Αὐτῆς ἐπινεύσει, ἐνώπιον τοῦ Ὑψους τῆς Ὑμετέρας Θεοφρουρήτου Κορυφῆς.

Καθυποβάλλων δὲ πρὸ τοῦ ἐνδόξου Αὐτοκρατορικοῦ Αὐτῆς θρόνου τὴν βαθεῖάν μου ἀφοσίωσιν καὶ εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ ὑψηλῇ ταύτῃ τιμῇ καὶ ἐμπιστοσύνῃ καὶ ἐξαιτούμενος τὴν κραταῖαν Αὐτῆς προστασίαν ὅπως, συναφῶς τῇ φιλολαΐᾳ Αὐτῆς ἐπιθυμίᾳ, δυναθῶ νὰ ἐκπληρώσω ἐπιτυχῶς τὰ ἀνατεθέντα τῇ ἐμῇ ἀσθενεῖᾳ σοβαρὰ τῆς Πατριαρχείας καθήκοντα, δέομαι ταπεινῶς καὶ ὀλοψύχως τοῦ ἀγαθοτάτου Θεοῦ, ἵνα περισκέπη καὶ διατηρῇ ἀκράδαντον ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου αὐτοκρατορικοῦ θρόνου τῶν Ὀσμανιδῶν τὴν Ὑμετέραν Αὐτοκρατορικὴν Μεγαλειότητα τὸν λαοφιλεῖ ἡμῶν Αὐθέντην καὶ Ἀνακτα, κατευθύνων τὰς ἀγαθὰς πατρικὰς Αὐτοῦ Βουλὰς εἰς πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον. Γένοιτο.

Πρὸς ταῦτα, μεθερμηνευθέντα ὑπὸ τοῦ Μ. Λογοθέτου, ἡ Α. Α. ἀντεφώνησεν, ἐκδηλώσασα τὴν ὑψηλὴν Αὐτῆς εὐαρέσκειαν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ οἰκουμ. πατριάρχου, οὗτινος ἡ ἀφοσίωσις, ἡ πίστις καὶ ἡ δεδοκιμασμένη ἱκανότης εἰσὶν ἥδη ἐκ τῶν προτέρων γνωσταὶ τῇ κυβερνήσει Αὐτῆς. Ἡ Α. Α. Μ. ἐτεκμηρίωσε τὰς μεγαθύμους Αὐτῆς προθέσεις ὑπὲρ τῆς εὐμερείας καὶ τῆς ἡσυχίας τῶν πιστῶν Αὐτῆς ὑπηκόων, διεβεβαίωσατο περὶ τῆς εὐμενοῦς ἀποδοχῆς τῶν μετ' εἰλικρινείας ὑποβαλλομένων νομίμων ἀξιώσεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ περὶ τῆς χορηγηθησομένης προστασίας καὶ ἀντιλήψεως πρὸς ἕνδεον εὐδωσὶν τῶν ἐμπεισιτευμένων εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὑποθέσεων, ἐπανάλαβε τὴν πρὸς τὸ ἄτομον αὐτοῦ ἰδιάζουσαν αὐτοκρατορικὴν εὐνοίαν καὶ ἐξέφρασε τὴν Ὑψηλὴν Αὐτῆς θέλησιν, ὅπως ἐπανίδῃ Αὐτὴν προσεχῶς. Ἀκολούθως στραφεῖσα ἰδίᾳ πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν

συμπαρισταμένων, πύδοκινεν ἵνα ἐπιδαψιλεύσῃ αὐτοῖς τὰς βασιλικὰς Αὐτῆς χάριτας.

Μετὰ ταῦτα ἡ Α. Μ. διαφόρους ἀπευθύνασα εὐμενεῖς λόγους πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα πρὸς τὸν τέως τοποτηρητὴν, εἰς ὃν ἐξέφρασε τὴν ὑψηλὴν Αὐτοῦ εὐαρέσκειαν ἐπὶ τῇ ἀρίστῃ ἐκπληρώσει τοῦ ἀνατεθέντος αὐτῷ ἔργου, ἔδωκεν ἰδίᾳ χειρὶ τὴν μεγάλην ταινίαν τοῦ παρασήμου Μετζίτιε εἰς τὴν Α. Θ. Π., ἐδόθησαν δὲ καὶ εἰς τὰς ΑΑ. ΣΣ. εἰς μὲν τὸν τέως τοποτηρητὴν τὸ παράσημον Ὀσμανιᾶ δευτέρας τάξεως, εἰς δὲ τὸν ἅγιον Βερροῖας τὸ αὐτὸ τρίτης τάξεως καὶ εἰς τὸν ἄρχοντα Μ. Λογοθέτην τὸ παράσημον Ἱμπιγιαζ.

Ἡ Α. Α. Μ. ἐπέιπεν εἰς τὸν πατριάρχην ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἀκρόασιν θεωρεῖ ἐπίσημον, ἐπιφυλάσσεται δὲ ὅπως καὶ εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν δεχθῆται τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

Μετὰ τὴν ἀκρόασιν ταύτην, ἥτις ἐγένετο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθουσῇ, ἡ Αὐτοῦ Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν συνοδευόντων αὐτὸν ὠδηγήθησαν εἰς ἰδιαιτὸν δωμάτιον ὑπὸ τοῦ μεγάλου τελετάρχου τῶν ἀνακτόρων Μουνιρ πασσᾶ, ὅστις ἐπανειλημμένως συνεχάρη τῇ Αὐτοῦ Θ. Παναγιότη. ἐπὶ τῇ ἐξαιρετικῇ ὁλως, ὡς εἶπεν, εὐμενεῖς ἢς ἔτυχε παρὰ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, καὶ διεβεβαίωσεν Αὐτὴν περὶ τῆς προθύμου αὐτοῦ ἀρωγῆς καὶ συναντιλήψεως πρὸς εὐδόωσιν τῶν ὑπὲρ τοῦ Γένους τῶν Ρωμαίων ἀγαθῶν αὐτοῦ σκοπῶν.

Μετὰ μικρὰν ἀνάπαυλιν ἐν τοῖς ἰδιαιτέροις τούτοις δωμάτιοις, ἐν οἷς παρῆσαν οἱ μεγάλοι βαθμοῦχοι τῶν ἀνακτόρων, οἵτινες συνεχάρησαν πάντες τῇ Α. Θ. Π. προσενεχθέντων αὐτῶν συνήθων ἀναψυκτικῶν. ἡ Α. Θ. Π. μετὰ τῆς συνοδείας αὐτῆς ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ὑψ. Πύλν.

Ἐκ τῶν ἀνακτόρων εἰς τὴν Ὑψ. Πύλν.

Ἡ ἀνωτέρω συνοδεία κατὰ τὴν αὐτὴν καὶ πρότερον χωροῦσα τάξιν κατῆλθε διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Διπλοκιοιού καὶ προχωροῦσα κατὰ τὴν εἰς Γαλατὰν ἰδίᾳ ἀφίξιν διὰ μέσου τοῦ ἐκατέρωθεν στοίχους ἀποτελέσαντος πλήθους, ὅπερ ἐν τῷ Καρακιοῖ ζωνῶς ὑπὲρ τῆς Α. Π. ἐζήτωκραυγῆσεν, μὴ ἐπιλαθόμενον κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην καὶ τῆς Α. Σ. τοῦ τέως τοποτηρητοῦ, ὑπὲρ οὗ ζήτωκραυγῆσαις ἐπίσης αὐτοῖσι ἠκούσθησαν, διευθύνθη δὲ τῆς γεφύρας τοῦ Καρακιοῖ καὶ τῆς λεωφόρου τοῦ Μπαχτσέ-καπού εἰς τὴν Ὑψ. Πύλν, τῶν ἐν τοῖς διαφόροις στρατ. σταθμοῖς ἀποδιδόντων τῇ Α. Π. τὰς νενομισμένας τιμὰς καὶ τοῦ ἀμέτρου καὶ ἀδιακρίτως φυλῆς καὶ θρησκείματος πλήθους συνωστίζομένου ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς θεάσθαι τὸν νέον οἰκουμένικόν πατριάρχην. Ἡ εἰς τὴν Ὑψ. Πύλν ἀφίξις τῆς πατριαρχικῆς συνοδείας ἐγένετο κατὰ τὴν ἐξῆς τάξιν. Ἦγοντο δύο ἔφιπποι χωροφύλακες, μεθ' οὓς ἤρχοντο δύο πατριαρχικοὶ κλητῆρες, οἷς εἶποντο κατὰ σειράν, δύο ἔφιπποι πατριαρχικοὶ ἱερεῖς, δύο πάλιν πατριαρχικοὶ κλητῆρες, εἶτα ὁ ἄρχων πριγκίπιστος, βαίτων ἔφιππος ἐν μέσῳ δύο ἔφιππων πατριαρχικῶν εὐταξιδῶν καὶ κρατῶν τὸ χασράνιον, μεθ' οὓς ἀνεφαίνετο ἡ πατριαρχικὴ ἄμαξα ἡρέμα χωροῦσα καὶ φέρουσα τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, περιβεβλημένην τὴν μεγάλην ταινίαν τοῦ Μεδζιτιε καὶ ἔχουσαν ἀπέναντι Αὐτῆς τὰ αὐτὰ καὶ κατὰ τὴν εἰς Γιλδίσιον μετάδασιν πρόσωπα. Μετὰ τὴν πατριαρχικὴν ἄμαξιν ἔβαινον πάλιν δύο ἔφιπποι διάκονοι, ὁ ἱερολογιώτατος δευτέρων κ. Κωνσταντίνος Μικροῦλης καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς πρωτοσυγκελλίας ἱερολογιώτατος Γ. Τανταλίδης, μεθ' οὓς ἤρχοντο δύο ἔφιπποι ἱπποκόμοι, εἶτα πέντε ἔφιπποι χωροφύλακες καὶ κατόπιν αὐλικὴ ἄμαξα φέρουσα τοὺς σεβασμιωτάτους ἀρχιερεῖς Βελεγράδων Δωρόθεον καὶ Βερροῖας Προκόπιον μετὰ τοῦ ἄρχοντος Καπού Κεχαγιᾶ Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου. Τὴν συνοδείαν ἐκλείειν ἄμαξα φέρουσα τοὺς συγγενεῖς τοῦ πατριάρχου. Ἦν ἥδη 9 περίπου ὥρα τουρκ. ὅτε τῆς ἀνωτέρω συνοδείας ἐν τοιαύτῃ τάξει ἀφικομένης καὶ συνωστεισμένης μετὰ τῶν ἀπὸ τῆς 7ης ὥρας ἐκ τῶν πατριαρχικῶν ἐπὶ ἀνακτορικῶν ἄμαξῶν εἰς Σιρκετζῆ μεταδάντων καὶ ἐκείθεν παρὰ τὴν Ὑ. Πύλν σταθμεύοντων καὶ ἀναμενόντων τὴν Α. Θ. Π. Σεβ. ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀξιοτίμων μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου μετὰ τοῦ ἐκ τῶν τελεταρχῶν κ. Ν. Νικολαΐδου καὶ λοιπῶν κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων, οἱ πάντες ἔχωρσαν πρὸς τὸ μέγαρον τῆς Ὑ. Πύλν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν περίβολον

αὐτῆς. Ὑπάλληλοι τῆς μεγάλης βεζυρίας ἀνέμενον ἐπὶ τῆς ἔσω καὶ τῆς ἔσω πύλης τοὺς ἐπισήμους ἐπισκέπτας, ἡ δὲ Α. Θ. Π. κατῆλθεν ὑποδασταζομένη ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ ἔχουσα παραπλευρῶς τὴν Α. Ε. τὸν ἄρχοντα Μέγαν Λογοθέτην.

Ἐν τῇ Ὑψ. Πύλν ἡ Αὐτοῦ Παναγιότης μετὰ τῶν αὐτοῖσι ἀναμενόντων ἀρχιερέων καὶ συμβούλων ἐπεσκέψατο πρῶτον τὴν Α. Ὑ. τὸν μέγαν βεζιρην Δζεβάτ πασσᾶν, ὃς μετὰ πολλῆς εὐμενεῖας δεξιωσάμενος τὴν Α. Θ. Π. συνεχάρη Αὐτῇ ἐπὶ ταῖς αυτοκρατορικαῖς τιμαῖς, διεβεβαίωσεν Αὐτὴν ὅτι ὁ σεβαστὸς ἡμῶν ἀναξί πάντας μὲν τοὺς λαοὺς αὐτοῦ, ἐξόχως δὲ τὸ ρωμαϊκὸν ἔθνος θεωρεῖ ἰδίᾳ τέκνα, αὐτὸς δὲ τὸ καθ' ἑαυτὸν χairei ἐπὶ τῇ ἀρίστῃ ἐκλογῇ τοῦ ἔθνους τῶν Ρωμαίων ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Α. Θ. Π. ἢς τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὸν ζῆλον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ καθηκόντων ἀπὸ πολλοῦ ἦδη ἐγίνωσκε καὶ ἐξετίμησε καὶ διεβεβαίωσεν Αὐτὴν ὅτι ἔσται ἀεὶ πρόθυμος συναντιλήπτωρ εἰς τὴν εὐδόωσιν τῶν ἀγαθῶν Αὐτῆς σκοπῶν ὑπὲρ τε τοῦ κράτους καὶ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους Αὐτῆς. Εἶτα ἐπεσκέψατο ἐν τῇ Ὑψ. Πύλν τοὺς ὑπουργοὺς τῶν ἐσωτερικῶν Χαλῆλ Ριφαὰτ καὶ τῶν ἐξωτερικῶν Σαῖτ πασσᾶν, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐξέφρασε τὴν ἀνυπόκριτον αὐτοῦ χάριν ἐπὶ τῇ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἐκλογῇ ἀνδρός, μετὰ τοῦ ὁποῦοι συνειργάσθη ἐν Μοναστηρίῳ καὶ τοῦ ὁποῦοι ἐξετίμησε τὰ ἀγαθὰ προσόντα καὶ τὸν ζῆλον ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ τε κράτους καὶ τοῦ ἔθνους, ὁ δὲ δεύτερος μετὰ ἑπισημῶσεως, ὡς εἶπεν, ἀνεμνήσθη τῆς μεγάλης ἐκείνης ὥρας, καθ' ἣν Μωάμεθ ὁ Πορθητῆς αυτοκρατορικῆς εὐνοίας καὶ τιμῶν ἡξίου τὸν πρῶτον μετὰ τὴν ἄλωσιν πατριάρχην, συνάψας οὕτω δι' ἀργήτων δεσμῶν τὸ ρωμαϊκὸν ἔθνος μετὰ τοῦ κράτους αὐτοῦ, δεσμῶν, περὶ ὧν εἶναι βέβαιος ὅτι θὰ συσφιγγθῶσιν ἐτι μάλλον διὰ τῶν ἐξόχων προσόντων, ἅπερ ἐπεδείξατο κατὰ τὴν πολυετῆ αὐτοῦ ἐν τε τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ κράτει ὑπηρεσίαν ὁ νέος πατριάρχης.

Ἐκ τῆς Ὑψ. Πύλν

εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης.

Κατὰ τὴν 9 καὶ 20' τουρκιστὶ ἡ συνοδεία ἀνεχώρησε τῆς Ὑψ. Πύλν κατὰ τὴν ἐξῆς τάξιν. Προηγούντο δύο ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τῆς μεγάλης βεζυρίας, μετ' αὐτοὺς πέντε ἔφιπποι χωροφύλακες, πατριαρχικοὶ κλητῆρες καὶ ἔφιπποι ἱερεῖς, μεθ' οὓς ἤρχετο ἡ ἄμαξα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἡ ἄμαξα τῆς Α. Σ. τοῦ τέως τοποτηρητοῦ καὶ μετ' αὐτὴν ἐν μακρῇ σειρά ἄλλαι, φέρουσαι κατὰ τάξιν τοὺς ἐξῆς, τὴν Α. Σ. τὸν ἅγιον Ἡρακλείας κ. Γερμανὸν μετὰ τοῦ κ. Δ. Γενιδουνιά, τὴν Α. Σ. τὸν ἅγ. Δέρκων κ. Καλλίνικον μετὰ τοῦ κ. Ν. Ψυχάρη βέη, τὴν Α. Σ. τὸν ἅγιον Σπλυθρίας κ. Γερμανὸν μετὰ τοῦ κ. Χρυσίδου, τὴν Α. Σ. τὸν ἅγιον Κορυτσᾶς κ. Φιλόθεον μετὰ τοῦ κ. Β. Γαροφαλλίδου, τὴν Α. Σ. τὸν ἅγ. Δράμας κ. Γερμανὸν μετὰ τοῦ κ. Β. Σορακιώτη, τὰς Α. Σ. τὸν ἅγ. Σκοπείων κ. Μεθόδιον καὶ Γάνου καὶ Χόρας κ. Διονύσιον μετὰ τοῦ κ. Γ. Δημοτριάδου, τὴν Α. Σ. τὸν ἅγ. Σωζουαγαθουπόλεως μετὰ τοῦ Βαπορίδου ἐφέντη, ἀντικαταστήσαντος τότε τὸν κ. Φενερλῆν, τὴν Α. Σ. τὸν ἅγ. Πελαγωνίας κ. Ἀλέξανδρον μετὰ τοῦ γεν. γραμματέως τοῦ Μ. Συμβουλίου κ. Δ. Ξανθοπούλου, τὴν Α. Σ. τὸν ἅγ. Προικονήσου κ. Νικόδημον μετὰ τοῦ κ. Β. Ἐλυθεριάδου, τὴν Α. Σ. τὸν ἅγ. Χαλκηδόνας κ. Ἰωακείμ μετὰ τοῦ κ. Δ. Εὐθυβούλν, τὸν ἀρχιγραμματέα τῆς ἱερ. Συνόδου πανοσιολογιώτατον κ. Κ. Ἀλεξανδροῖδην μετὰ τοῦ ἱερολογ. ὑπογραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου κ. Κυρίλλου καὶ τοῦ ἐκ τῶν γραμματέων τοῦ Πατριαρχείου κ. Ἱ. Τανταλίδην, τὸν μέγαν ἐκκλησιάρχην κ. Καλλίνικον μετὰ τῶν κ. κ. Ι. Φωτίου καὶ Α. Βρυνίου καὶ τέλος ἡ ἄμαξα τῶν συγγενῶν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Κατὰ τὴν 9 1)2 ὥραν τουρκιστὶ ἡ συνοδεία ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω τάξιν ἐφθάσεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, ἔνθα ἡ Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο τὸν ὑπουργὸν Ἐβοχ. Ριζᾶ πασσᾶν, φιλοφρονέσασα Αὐτὴν δεξιωσάμενον καὶ ἐπαναλαβόντα τοὺς λόγους, οὓς καὶ οἱ ἄλλοι ὑπουργοὶ εἶπον Αὐτῇ.

Ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Μετὰ τὴν πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης ἐπίσκεψιν τοῦ

ἀνθρώποις ὄντως κόποις καὶ ταῖς προσπαθείαις τῶν τελευταρχῶν κ. Ν. Νικολαΐδου καὶ Γ. Λεμονίδου ἢ συνοδεία ἀρμονικώτερον καὶ ἱεραρχικώτερον καταρτισθεῖσα ἐτρέφη διὰ τῆς μεγάλης ὁδοῦ τοῦ Μπαχτῆ καποῦ καὶ διὰ τῶν ὁδῶν Ἐμὶν ὀνοῦ, Βαλοῦκ παζαρίου, Οὐν Καπὴν καὶ Τζιβαλίου εἰς τὰ Πατριαρχεῖα. Ἡ πομπή, ἐπιδαπτικὴ ὄντως κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο στάδιον αὐτῆς ἐχώρησε περὶ τὴν 10 τουρκιδί ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης κατὰ τὴν ἐπομένην τάξιν. Προηγούντο δύο ἐφιπποὶ χωροφύλακες, μετ' αὐτοὺς 2 ἐφιπποὶ πατριαρχικοὶ κλητῆρες, κατόπιν δεκάς ἐφιππων ἱερέων βαϊνόντων ἀνὰ δύο, εἶτα ἤρχετο 1) ἡ τὸν μέγαν ἐκκλησιάρχην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ φέρουσα ἄμαξα, κατόπιν 2) ἄμαξα φέρουσα τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Πανοῦ. κ. Κ. Ἀλεξανδριδὴν μετὰ τῶν δύο μετ' αὐτοῦ ὡς ἀνωτέρω προσώπων 3) ἄμαξα φέρουσα διαφόρους κατωτέρους πατριαρχ. ὑπαλλήλους, 4) ἄμαξα φέρουσα τὴν Α. Σ. τὸν Σκοπεῖων Μεθόδιον καὶ τὸν μετ' αὐτοῦ, 5) ἡ ἄμαξα τῆς Α. Σεβ. τοῦ Ξάνθης κυρίου Ἰωακείμ καὶ τοῦ μετ' αὐτοῦ 6) ἡ ἄμαξα τῆς Α. Σεβασμ. τοῦ ἁγ. Πελαγονείας κ. Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ μετ' αὐτοῦ 7) ἡ ἄμαξα τῆς Α. Σεβασμ. τοῦ ἁγ. Σωζουαγαθουπόλεως μετὰ τοῦ μετ' αὐτοῦ 8) ἡ ἄμαξα τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγίου Κορυθῶδ Ἀωροθέου καὶ τοῦ μετ' αὐτοῦ 9) εἰς ἐφιπποὺς πατριαρχικὸς κλητῆρ μεθ' ἐνὸς ἐφιππου χωροφύλακος 10) ἡ ἄμαξα τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγ. Προικονήσου Νικοδήμου μετὰ τοῦ μετ' αὐτοῦ 11) ἡ ἄμαξα τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγ. Δρόσας κ. Γερμανοῦ μετὰ τῶν μετ' αὐτοῦ 12) ἡ ἄμαξα τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγ. Σηλυβρίας μετὰ τοῦ κ. Φενεργλῆ 13) ἡ ἄμαξα τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγίου Δέρκων μετὰ τοῦ κ. Ν. Ψυχάρη βέη 14) ἡ ἄμαξα τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγ. Ἡρακλείας καὶ τοῦ κ. Δημητρ. ἐφ. Γενιδουνιά 15) ἡ ἄμαξα τῶν ΑΑ. ΣΣ. τοῦ τέως τοποτηρητοῦ κ. Δωροθέου καὶ Βερροίας κ. Προκοπίου, ἐχόντων ἀπέναντι αὐτῶν τὸν Δανὲξ ἐφένην καὶ τὸν ἄρχοντα μέγαν καποικεχαγιάδ Ἀντώνιον ἐφ. Οἰκιάδην, ἦτινι εἶποντο ἐφιπποὶ θεράποντες ὡς καὶ ὁ καθ' ὅλην τὴν πορείαν συνοδευσας τὴν Α. Σ. τὸν τέως τοποτηρητὴν ἰδιαιτερος αὐτοῦ θεράπων, μεθ' ἧν ἤρχοντο τέσσαρες ἐφιπποὶ χωροφύλακες, 8 ὑπάλληλοι τῆς Ὑψ. Πύλης, 3 πατριαρχικοὶ κλητῆρες, ὁ ἄρχων πριμικήριος μετὰ δύο εὐταξιῶν καὶ ἀμέσως μετ' αὐτὸν ἡ πατριαρχικὴ ἄμαξα περιβαλλομένη ὑπὸ πέντε διακόνων καὶ ἱερέων, ἐν οἷς καὶ ὁ τῆς Βλάχας ἱεροδιάκονος καὶ ὁ πατριαρχικὸς ἱερεὺς κ. Μελέτιος Πηγῆς καὶ λοιποί. Τὴν συνοδίαν ἐκλείον 2 ἐφιπποὶ χωροφύλακες μετὰ τινῶν ἄμαξῶν, φερουσῶν διαφόρους κατωτέρους ὑπαλλήλους τῶν τε πατριαρχείων καὶ τῶν διαφόρων ἐν ταῖς ἄμαξαις συνοδικῶν τε καὶ λαϊκῶν μελῶν.

Ὑπὸ τοιαύτην τάξιν ἡ πομπὴ βραδέως βαίνουσα ἐχώρει ἐν μέσῳ διπλοῦ στίχου ποικίλου τό τε φύλον καὶ τὸ θρόσκευμα λαοῦ, τῶν ὀρθοδόξων εὐλαδῶς ἀποκαλυπτομένων κατὰ τὴν διάβασιν τῆς πατριαρχικῆς ἀμάξης, καταμέστων δ' ὄντων τῶν τε παραθρόνων καὶ τῶν στεγῶν ἐκ πλῆθους τοῦ γυναικείου ἰδία φύλου. Ἡ πομπή, φθάσασα πρὸ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Τζιβαλίου, ἐστὶ ἐπὶ μικρόν, διότι οἱ μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριάι τῶν σχολῶν Τζιβαλίου, δάφνας ἐν χερσὶ φέροντες καὶ ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ παρατεταγμένοι καὶ ἤσμα πρὸς τὴν Α. Θ. Π. ἡδυμόλπως ψάλλοντες, ὑπεδέξαντο αὐτόθι τὴν Α. Θ. Π. ἐνφ' τῶν κωδόνων κρουομένων, τῶν ἱερέων τὰ ἱερὰ φερόντων ἄμφια καὶ τῶν ψαλτῶν ἀρμονικώτατα ψαλλόντων, τὸ πρῶτον ἠκούσθη ὑπὲρ τῆς Α. Θ. Π. **Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα**, ὅπως ἐπικολούθησαν ζωηρόταται ζητωκραυγήσεις. Ἐκκινήσασα εἶτα πάλιν ἡ συνοδία ἐφθασε κατὰ τὴν 10 3) 4) εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναὸν, πρὸ τοῦ ὁποίου ὑπέρμετρος εἶχε συνωστισθῆ κόσμος, προκαλέσας καὶ τὸ ἄμα τῆ ἀποβάσει τῆς τε Α. Θ. Π. καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισήμων προσώπων κλεισίμων τῶν ἐξωτερικῶν πυλῶν, μόλις κατορθωσάντων τῶν ἀρμοδιῶν ἀστυνομικῶν καὶ λοιπῶν ὀργάνων νὰ συγκρατήσωσι τὸ πλῆθος.

Τὰ ἐν τῷ ναφ̄.

Ὁ πατριάρχης, κατὰ τὸ Τυπικόν, ἄμα φθὰς εἰς τὰ πατριαρχεῖα, ἦλθεν ἐμπροσθεν τῆς μεγάλης πύλης τοῦ ναοῦ, ἐνθα ἴστατο ἄμας ὁ κληρὸς πρὸς προὔπαντησιν αὐτοῦ· καὶ οἱ μὲν ἄγιοι ἀρχιερεῖς, οἱ συνοδεύοντες αὐτὸν, εἰσῆλθον κατ' εὐθείαν εἰς τὸ ἱερόν Βῆμα, τέσσαρες δὲ τῶν διακόνων ἐνεδύθησαν τὰς ἱεράς αὐτῶν στολὰς καὶ κρατοῦντες δικροτρύκην, οἱ μὲν δύο ἐξ αὐ-

τῶν ἐθυμίῶν τὸν πατριάρχην εἰσερχόμενον ἐν τῷ ναφ̄, οἱ δὲ δύο ἴστατο περὶ αὐτὸν προπορευομένου δὲ τοῦ πριμκήριου, φέροντος τὸ διδάμβουλον, καὶ τῶν χορῶν τῶν ψαλτῶν ψαλλόντων τὸ **Ἄξιον ἔστί**, εἰσῆλθεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκομ. πατριάρχης εἰς τὸ ἱερόν Βῆμα. Τότε ὁ πρῶτος τῆ τάξει ἀρχιερεὺς, φέρων ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον ἐποίησεν εὐλογητὸν, ὁ διάκονος εἶπε τὸ τρισάγιον, ὁ ἀρχιερεὺς **Ὅτι δοῦ ἔστιν**, μεθ' ὃ οἱ ἀρχιερεῖς ἐψάλλον τὸ **Εὐλογητός εἰ Χριστὸς ὁ Θεός**, ἡμῶν καὶ τὸ **Ὅτε καταβάς**, ὁ ἀρχιερεὺς **Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός** κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. **Δεόμεθά σου**, Ἐπάκουσον, Ἐλέησον, οἱ ἀρχιερεῖς τὸ **Κύριε ἐλέησον** τρίς, ὁ ἀρχιερεὺς **Ἐπι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν ἐνδεβῶν καὶ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν**, αὐθις τὸ **Κύριε ἐλέησον** τρίς, ὁ ἀρχιερεὺς **Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεός ὑπάρχει** κτλ. καὶ τὴν ἀπόλυσιν **Ὁ ἐν εἶδει πυρίνων γλωσσῶν, ἀνευ τοῦ Δι' εὐχῶν**.

Μετὰ ταῦτα ὁ πατριάρχης, ἐνδεδυμένος μανδύαν, ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον ἐστὶ ἐνώπιον τῆς ἁγίας Τραπεζῆς καὶ ἐποίησεν εὐλογητὸν, εἶτα ἀνέγνω τὸ τρισάγιον κτλ. ὡς ἀνωτέρω καὶ ἐγένετο ἡ ἀπόλυσις, μεθ' ἧν, ἱσταμένου τοῦ πατριάρχου ἐν τῇ Ὁραίᾳ Πύλῃ, προσῆλθεν ὁ μέγας Λογοθέτης καὶ ἀπήγγειλε τὸ **Μέγα Μάνυμα**, ἔχον ὅδε :

Ἡ ἱερὰ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων χορεία, ὁ εὐαγῆς τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου κληρὸς, οἱ προὔχοντες καὶ οἱ λογάδες τοῦ Γένους καὶ ἅπαν τὸ ὀρθόδοξον πλῆρωμα τῶν τε θεοσώτων ἐπαρχιῶν καὶ τῆς βασιλίδος τῆς πόλεως, ἐκλεξάμενοι κοινῇ γνώμῃ καὶ δημοφώνῳ βουλή τὴν Ἱμπερ. Θειοτάτην Παναγιότητα, ἐπινεύσει θεῖα καὶ αυτοκρατορικῇ εὐμενείᾳ, ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸν πατριάρχην, προσκαλοῦσιν αὐτήν, διὰ τοῦ ταπεινοῦ Αὐτῆς ἱκέτου, ἐπὶ τὸν ἀγιώτατον ἀποστολικὸν καὶ οἰκουμενικὸν τοῦτον θρόνον.

Ἄναθρηι τοίνυν, Παναγιώτατε Δέσποτα, τὰς βαθυτάτας αὐτοῦ καὶ κόσμησον αὐτὸν μέχρι βαθυτάτου γήραος, ὅπως ἐκλείσῃ αὐτὸν οἱ προκατόχοί σου, Ἀνδρέας ὁ Πρωτόκλητος, Νεκτάριος ὁ Θεοπρόβλητος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Φώτιος ὁ σοφώτατος, Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, Διονύσιος ὁ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως, Γρηγόριος ὁ ἀπὸ Πελαγονείας, καὶ ὁ λοιπὸς τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει θεοφιλῶς πατριαρχευσάντων γεραρὸς θάσος καὶ ὀδηγήσον τὸν ἐμπειστημένον σοὶ ἄνωθεν κληρὸν καὶ λαὸν εἰς τὰς τρίβους τῆς κατ' ἄμφω σωτηρίας καὶ εἰς τὰς νομάς τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος.

Μετὰ ταῦτα ὁ πατριάρχης ἐποίησε τὴν εὐχαριστίαν καὶ ἀκολούθως προσῆλθεν αὐτῷ ὁ μητροπολίτης Ἡρακλείας, ὅστις μετὰ τὴν συνήθη προσλαλίαν ἐνεχειρίσεν αὐτῷ τὴν πατριαρχικὴν ῥάβδον, ἀσπάζόμενος τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἡ Αὐτοῦ Θ. Παναγιότης, ὀδηγούμενη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου καὶ τῶν διακόνων, ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον καὶ, εὐλογήσασα τὸν λαὸν μετὰ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, τῶν χορῶν ψαλλόντων τὸ **Εἰς πολλὰ ἔτη** ἀπήγγειλε τὸν ἐπόμενον λόγον.

Σεβάσμοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα,

«Θεῖο ἐλέει, ἐπινεύσει τε τοῦ μεγαθύμου Ἄνακτος ἡμῶν καὶ ψήφῳ κανονικῆ κλήρου καὶ λαοῦ ἀνερχόμενοι σήμερον τὰς βαθμίδας τοῦ ἀγιωτάτου τούτου Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ παριστάμενοι ἐνώπιον ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς καὶ ἱερᾶς ταύτης σκοπιᾶς, ὁμολογοῦμεν καὶ οὐκ ἀποκρύπτομεν ἦν αἰσθανόμεθα ἱερὰν συγκίνησιν ἀναμετροῦντες τὸ ὕψος τῆς ἀνατεθείσης ἡμῖν ἱερᾶς ταύτης διακονίας καὶ τὸ βάθος τῆς συνοίκου ἡμῖν ἀσθενείας καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἀνεπάρκειαν τῶν ἡμετέρων δυνάμεων. Αἰσθανόμεθα ἐν ἡμῖν αὐτοῖς καὶ οἰνοει ἐνωτιζόμεθα ἐκ τῶν μυχιῶν τῆς ἡμετέρας καρδίας προοῦσαν τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως ἐπιτάττουσαν καὶ λέγουσαν ὅτι ὁ τόπος οὗτος, ἐν ᾧ ἐστῆμεν, ἅγιός ἐστι, τουτέστι κιβωτὸς ἀληθειῶν θεῶν καὶ παραδόσεων ἱερῶν, ὧν φύλακες τασσόμεθα. Ἄλλ' ἐνωτιζόμεθα καὶ ὡς ἐκ τοῦ στόματος πάντων ἡμῶν ἐμμελῶς καὶ ὡς ἐν μυστηρίῳ ἐξερχομένην φωνὴν περιγράφουσαν τοὺς ἐν διαφόροις και-

ροῖς κλείσαντας τὸν Οἰκουμενικὸν τοῦτον θρόνον, φωνὴν ἱστοροῦσαν τὸ κλέος ἐκείνων καὶ ἀναπαριστῶσαν ἐνώπιον τῆς ἡμῶν Μετριότητος τὰς ἱερὰς ἐκείνων σκιάς, προκαλοῦσαν δὲ καὶ ἡμᾶς ἵνα τοῖς ἔχουσιν ἐκείνων κατακολουθήσωμεν. Ναί, λέγομεν, αὕτη ἐστὶν ἡ ἐν τῇ κρισίμῳ καὶ ἱερᾷ ταύτῃ στιγμήν σχέσις καὶ ἀντακολουθία νοημάτων καὶ σκέψεων ἡμῶν τε καὶ ὑμῶν. Ἄλλ' ὄψω ἀπειλητικαὶ παρίστανται ἐν τῇ διανοίᾳ ἡμῶν ἢ τε ἔκφρασις τῶν ἡμετέρων λογισμῶν καὶ ἢ τῶν ὑμετέρων προσδοκιῶν ἀναγραφῆ, ὄψω, ἕνεκα τῶν χρόνων, οὓς διερχόμεθα, καὶ τῶν καιρικῶν ἀντιπνοιῶν, τῶν μονοῦ προκαλουσῶν κλύδωνα καὶ σάλους, κατανοοῦμεν ὅτι τὸ τῆς Ἐκκλησίας θεότευκτον σκάφος ἀπειλοῦσι τὰ τῆς νοητῆς θαλάσσης ἀγριαίνοντα κύματα, τοσοῦτῳ ἀπειλητικώτερα ἀλλ' ἅμα καὶ ἐνθαρρυντικῇ ἐπαναλαμβάνεται καὶ πρὸς ἡμᾶς ἡ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ θεῖα φωνή, ἥτις πρὸς καιρὸν καταπραΰνουσα τὰς διακυμάνσεις τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας ἡμῶν, διανίστησιν ἡμᾶς καὶ παραθαρρύνει λέγουσα: **Ὁλιγόπιστε εἰς τί ἐδίδασκας;**

« Ἐντεῦθεν τοίνυν, ἐκ τοῦ ἀπηχήματος τῆς ἱερᾶς ταύτης φωνῆς θάρρος καὶ ἐλπίδα βεβαίαν ἀρῶμενοι καὶ ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς ἐν τῇ εἰς Θεὸν πίστει, ἀναλαμβάνομεν μετὰ εὐκρινούς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης καὶ τῆς εἰρηνικῆς καὶ ὑποποιοῦ ταπεινώσεως τὴν διακυβέρνησιν τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, δεόμενοι τοῦ Οὐρανίου Αὐτῆς νυμφίου, ὡς δυναμένου, φυλάξει ἡμᾶς ἀπαιστούς καὶ σπῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ, ἢν τῷ τιμίῳ Αὐτοῦ αἵματι περιεποιήσατο, ἡμῶν ἐν ἀγαλλιάσει. Ναί, περιούσιε τοῦ Κυρίου λαέ, τοῦτο σύνθημα ἡμῶν, αὕτη ἡ ἐντολὴ τῶν ἐπὶ τὴν ταπεινώσιν ἡμῶν ἀποβλεψάντων, ἐφ' ᾧ ἐπαγγελόμενοι σήμερον κατενώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων πιστὴν τηρεῖν τὴν παρακαταθήκην τῶν Πατέρων ἡμῶν καὶ ἀγρύπνως σπῆσαι ἐπὶ τῆς φυλακῆς, ἐν ἣ ἔστησεν ἡμᾶς ἡ ὁμόθυμος ψῆφος κλήρου καὶ λαοῦ, ἐξαιτούμεθα τελεσφόρον τὴν ἀντίληψιν καὶ ἀδελφικὴν τὴν σύμπραξιν τῆς χορείας τῶν Ἀγιωτάτων ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀξιοτίμων προδούλων τοῦ Γένους εἰς κοινὴν συνεργασίαν καὶ εὐδόωσιν τῶν τῆς Ἐκκλησίας συμφερόντων καὶ δικαιωμάτων, ἵνα συγκρατῆται ἐν ἡμῖν ἀδιάρρηκτος ὁ τῆς ἀγάπης σύνδεσμος, ἡ δὲ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, ὁροῦμένη τὰς καρδίας ἡμῶν καὶ τὰ νοήματα ἡμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὥστε λέγειν καὶ ἡμᾶς: **Εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ καὶ σωτήριον ἔθνεσι.**

Ναί, Πάτερ ἅγιε, ὁ οὕτως εὐδοκήσας, ἀξιώσον ἡμᾶς καλῶς καὶ ὀσίως ὑπηρετῆσαι τῇ ἁγίᾳ σου Ἐκκλησίᾳ καὶ καταρτίσαι ταύτην εὐθνηοῦσαν ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας αὐτῆς (ψαλμ. ρκζ).

Τῷ δὲ Γαλληνοτάτῳ καὶ Κραταιοτάτῳ ἡμῶν Ἀνακτι, ὄν ἐδικαίωσας βασιλεύειν ἐπὶ τῆς γῆς, χάρισαι ὑγίειαν μακροχρόνιον, νεύων ἐν τῇ καρδίᾳ Αὐτοῦ ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Σου, ἵνα πάντες ἡρεμον καὶ ἡδύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ δεινότητι. (πρὸς Τιμόθ. 22.)

Γένοιτο!

Μετὰ ταῦτα, ὁ πρωτοψάλτης μετὰ τοῦ χοροῦ αὐτοῦ ἐψάλε τὸν πατριαρχικὸν πολυχρονισμόν Πολυχρόνιον ποιῆσαι Κύριος ὁ Θεὸς τὸν παναγιώτατον καὶ σεβασιώτατον ἡμῶν αὐθένταν καὶ Δεσπότην, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κύριον κύριον Νεόφυτον, Κύριε φυλάττε αὐτὸν εἰς πολλὰ ἔτη. Μετὰ τὸν πολυχρονισμόν δὲ ἀπ' ἀμβωνος ὁ ἱερολογιώτατος διεθυντῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας κ. Γεράσιμος Δωριζας ἀπήγγειλε τὸν ἐπόμενον λόγον:

Τὴν καλὴν παρακαταθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν (Β'. Τιμ. 1,14).

Ὡς ὁρῶσας ἀερμῶν ἢ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη Σιών καὶ ἡ φωνὴ αὔρας λευκῆς, ὅπου ὁ Κύριος, διώδευσε ἀνά πᾶν τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα τὸ γλυκὺ καὶ παρήγορον ἄκουσμα τῆς εἰς τὸν περικλεῖ καὶ περιβλεπτον οἰκουμενικὸν θρόνον ἐκ θείας ὄλως προνοίας καὶ χάριτος ἀνυψώσεως τῆς σῆς θεοτιμῆτου καὶ θεοδεξάστου Παναγιότητος. Ἐν τῇ ζοφερᾷ καὶ διμυλῶδει νυκτὶ, ἐν ἣ τὰ τοῦ γεραροῦ καὶ πολυσεβάστου τούτου θρόνου διετέλουν πράγματα, ἐν μέσῳ τοῦ φοβεροῦ χάους, ἐν ᾧ φρικιῶντες καὶ σχεδὸν ἀπέλπιδες περιεπλανώμεθα, ἀγνοοῦντες τί θέλει ἀποφασίσει περὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἢν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ὁ αἰώνιος αὐτῆς δομῆτωρ καὶ ἄκρος ἀρχιερεὺς, ἡ παναγιώτατος ἐκλογὴ τῆς Σῆς θεοσόφου Παναγιότητος, ὡς γλυκεῖα καὶ παρήγορος φαεινοῦ καὶ ζωογόνου ἡλίου ἀκτῆς, διέλυσε ἀτραπηθὸν τὸ χάος καὶ τὴν διμυλῆν καὶ ἐναργέστατα κατέδειξε ἡμῖν τοῖς πρὸς στιγμήν ὀλιγοψηχῆσασιν ὅτι ὁ πανσόφος τὰς τύχας τῆς πρεσβυγενούς ταύτης Ἐκκλησίας τῶν μακαρίων καὶ θεοσόφων πατέρων καὶ τῶν καλλινίκων καὶ πανενδόξων μαρτύρων καὶ ἡμολογητῶν διέπων καὶ διακυβερνῶν, ἐὰν ἐνίοτε ἐπιτρέπη πρὸς δοκιμασίαν ἡμῶν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῇ θαλάσῃ τῶν καιρικῶν περιστάσεων καὶ χαλεποτήτων ἵνα θρασεῖαν καὶ ἀπειλητικὴν ἐγείρῃσι κατ' αὐτῆς κεφαλῆν, οἶδεν ἐν καιρῷ ἐπιφάνισθαι φιλανθρώπως καὶ πατάσσειν μὲν τῇ κραταιᾷ αὐτοῦ χειρὶ τὰς χαλεπὰς καὶ θρασεῖας τῶν ἐναντίον ἀνέμων ὁρμᾶς, περιστέλλειν δὲ καὶ κατασιγάσειν τῆς θαλάσσης τὰ ἀγρία καὶ μαινόμενα κύματα.

Εἰς τοιαύτην τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀκλάδος πανσόφου κοινότητος θαυμασίαν ἐπιφάνειαν καὶ εὐεργετικὴν πρόνοιαν ὁμοθυμῶς καὶ παρὰ πάντων ἀπεδόθη, Παναγιώτατε καὶ θειώτατε Δέσποτα, τὸ θεόδοτον καὶ μεγάλης σημασίας γεγονός τῆς ἐκλογῆς τῆς Σῆς γερασιμωτάτης καὶ θεοτιμῆτου Παναγιότητος, γεγονός ὅπερ, οἰωνὸς ἄριστος πολλῶν ἀγαθῶν διὰ τε τὴν γεραρὰν ἡμῶν μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ τὸν ὀρθόδοξον λαόν, θεωρηθὲν καὶ παρὰ πάντων ὁμολογηθὲν, ἀνεπτέρωσε τὰς ἐλπίδας πάντων, ἐνέπλησε χαρὰς καὶ μεγάλης ἀγαλλιάσεως κλήρον τε καὶ λαόν, ἐκραταίωσε τὴν ἐλπίδα ὅτι τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους πράγματα τεύξονται τέλος τῆς δεούσης ταχίας θεραπείας καὶ βελτιώσεως δι' ἐργασίας εὐκρινούς καὶ ἀδίαλείπτου καὶ ἐδίδαξεν ἐκφαντορικῶς ἡμῖν ἀστεμφῆ καὶ ἀκράδαντον ἔχειν ἐλπίδα καὶ πίστιν ἐπὶ τὴν κραταίαν βοήθειαν καὶ σκέπην ἐκείνου, ὅστις φιλανθρώπως καὶ οἰκτιρμόνως ἐπηγγέλατο ὅτι ἔσται μετὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἵωνος.

Ἐν τοιαύτῃ θεσπέσι καὶ συγκινητικωτάτῃ στιγμήν, καθ' ἣν αἶνοι καὶ δοξολογίαι ὡς θυμιάματα εὖσομον ἀναπέμπονται πρὸς τὸν μέγα ἀρχιερέα ἐκ τῶν καρδιῶν πάντων, διότι ἐπήκουσε τῆς δεήσεως ἡμῶν καὶ ἀνέδειξε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ τὸν χρήσιμον ἐν καιρῷ, ἐν ἣ εἴπερ ἄλλοτε ποτε εἶχεν ἀνάγκην τοιοῦτου, ἐν τοιαύτῃ ἱερᾷ, λέγω, καὶ ὑψίστῃ στιγμήν, ἀντὶ τῆς ἀσθενοῦς φωνῆς ταπεινοῦ ἱεροκλήρουκος, ἀκαίρω ὑπομιμνήσκοντος, ὡς ἔθος ἐν ὁμοίαις περιστάσεσι, τὰς ἀνάγκας, τὰς δυσχερείας, τὸ χαλεπὸν τῶν καιρῶν τῆς μαρτυρικῆς ταύτης Ἐκκλησίας καὶ τοὺς μυχιαιτάτους πόθους τοῦ ὀρθόδοξου λαοῦ, ἅτινα κάλλιον παντὸς ῥήτορος ἐμελέτησε, γινώσκει καὶ συναισθάνεται ἡ Σὴ βαθύφρων καὶ πολυῖδμων Παναγιότης καὶ ὑπὲρ ὧν ἄπαντὰ τὸν μέχρι τοῦδε ποιμαντορικὸν βίον Αὐτῆς καθωσιώσατο, βαρεῖα καὶ ἐπιβλητικῆ ἀσχηχῆσθ ἢ θεοκίνητος φωνὴ τοῦ μεγάλου καὶ πανενδόξου τῶν ἐθνῶν Ἀποστόλου, στενωπορῆως διὰ τῆς σθεναρᾶς καὶ εὐήχου τοῦ Πνεύματος σάλπιγγος ἀναβοῶσα τοῖς τὴν διακυβέρνησιν τῆς Ἐκκλησίας εὐπεπιστευμένοις ἀγιωτάτοις Προέδροις καὶ λέγουσα: « Τὴν καλὴν παρακαταθήκην φύλαξον διὰ Πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν ». Ἀλλὰ τίς ἄρα γέ ἢ καλὴ αὕτη καὶ πάντιμος παρακαταθήκη, ἢν ὁ οὐρανοβάμων Ἀπόστολος μετὰ τοσαύτης στοργῆς καταπιστεύει τοῖς τὸ ἔργον αὐτοῦ μέλλουσι νὰ συνεχίσωσιν ἱεράρχαις καὶ ἡς τὴν πιστὴν φυλακὴν καὶ τήρησιν μετὰ τοσοῦτου ἱεροῦ καὶ θερμοῦ ζήλου παραγγέλλει καὶ συνίστησι; Τίς ἄρα γέ ἢ τιμαλφῆς καὶ ἁγία αὕτη παρακαταθήκη, ἢν τὴν στιγμήν ταύτην ἰδιαζόντως καὶ ὑπὲρ ἄλλοτε ποτε παραδῶσιν εἰς τὰς ἱερὰς Σου χεῖρας, Παναγιώτατε καὶ σεπτότατε Δέσποτα, ὁ πλοῦσιος ἐν ἐλέει Θεοῦ καὶ ἡς τὴν ἀσπὴν καὶ ἀμίαντον φυλακὴν καὶ τήρησιν ὡς ὑψίστον καὶ ἱερώτατον καθήκον ἐπιβάλλει Σοι ἐν τῇ ἐκτάκτως ἐπιφανῇ καὶ χριστιμωτάτῃ ἰδίᾳ στιγμήν καὶ ὥρα;

Ἐπιτρέψε δεινὴ καὶ παγγάλεπος ἐποχὴ, καθ' ἣν φοβερὸν καὶ ἀπαίστιον σκότος καὶ ἔρεβος ἀπιστίας καὶ δυσσεβείας ἦν διακεχυμένον ἐπὶ πᾶσιν τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ Θεός, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ

τὴν γῆν καὶ ὁ νόμος αὐτοῦ, ὃν ἔδωκε κανόνα τοῦ βίου ἡμῶν. Ἦν ἄγνωστος, ἡ δὲ ἀνθρωπότης ὡς πλοῦτον ἄνευ πυξίδος καὶ πηδαλίου ἐφέρετο ἀγνοοῦσα ποῦ νὰ εὕρῃ τὴν εἰρήνην καὶ ἀνάπαυσιν, ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου ματαίως ἐπεζήτησαν καὶ διακαῶς ἐπέποθον. Ἐν τῇ δεινῇ ἐκείνῃ νυκτὶ καὶ σκοτίᾳ καὶ τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ ἀγλύϊ εἷς μόνος ἐν τῇ ἀνθρωπότητι ὑπέφωσκε πολικὸς ἀστὴρ, εἷς μόνος εὐτυχὴς καὶ ἐκλεκτὸς λαὸς κατεῖχε τὴν πάντιμον παρακαταθήκην τῆς ἀληθοῦς θεοσεβείας καὶ πίστεως, καὶ ὁ λαὸς οὗτος ἦν ὁ ἐκ τοῦ γένους Ἄβραάμ, παρὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ τὸ πάνσεπτον τοῦτο ἐμπιστευθεὶς ὄρων. Ἐπέστη τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, καὶ ὁ φαιδὸς τῆς δικαιοσύνης ἤλιος ἐπέλαμψεν ἐν μέσῳ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπλετον διαχύσας τὸ φασεφόρον τῆς ἀληθείας φῶς. Τὸ ἔργον τοῦ λαοῦ ἐκείνου ἐπερατώθη, ἡ δὲ πολῦτιμος παρακαταθήκη ἐγένετο κοινὸν κτῆμα συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀλλὰ καὶ τότε ὁ μέγας τῆς ἀληθείας Θεὸς δὲν ἀφῆκε τὴν πολῦτιμον παρακαταθήκην τῆς ἀληθοῦς θρησκείας καὶ πίστεως ἔρμαιον ἐν τῷ δεινῷ ἀγῶνι, ὃν ἔμελλεν αὕτη νὰ ἀναλάβῃ κατὰ τοῦ θεοστυγοῦς ψεύδους καὶ τῆς πλάνης, ἀλλὰ θεοσόφως περὶ αὐτῆς προνοῶν, κατεπιστεύσατο ταύτην εἰς χεῖρας ἀσφαλεῖς καὶ πιστὰς, εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἣν στύλον καὶ ἔδραϊωμα τῆς ἀληθείας φιλανθρωπίως ἀπειργάσατο. Ἐπῆλθον ἀκολουθοῦν τὰ δυσώματα τῶν αἰρέσεων πλήθη, ὑψώθησαν ἀγριωπὰ καὶ ἀπειλητικὰ τῆς δυναστείας τὰ φοβερὰ κύματα. ἐξηγέρθη παφλάζουσα τῆς ἀπιστίας ἡ θάλασσα, διεστρεβλώθη ἡ ἀλήθεια τῆς πίστεως, δεινὸν ἐκινδύνευσε κίνδυνον τὸ Εὐαγγέλιον, ἀλλὰ καὶ τότε διάδοχος τοῦ Ἰσραήλ, ἐντολοδόχος πιστῆ τῶν ἀληθῶν διδασμάτων καὶ παραγγελμάτων τοῦ Θεοῦ αὐτῆς θεμελιωτοῦ ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία, μόνῃ ἀνέλαβε τὴν πάντιμον παρακαταθήκην τῆς ἀληθείας καὶ διὰ μυρίων ἀγώνων καθοδοκίμασι, οἰελοῦσα, ἄσπιλον, ἀσινῆ καὶ ἀλύμαντον διετήρησε καὶ μέχρι σήμερον διατηρεῖ ταύτην ἐν μέσῳ τῆς ὑπὸ παντοῖων πεπλανημένων διδασκαλιῶν ταρασσομένης καὶ ἀγωνιώσας ἀνθρωπότητος. Εἰς τὴν ὀρθόδοξον ταύτην καὶ μόνην ἄσπιλον νύμφην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν θελεῖ ἀναποδράστως στρέψῃ τὰ ὄμματα καὶ ἐν αὐτῇ θελεῖ ἐπιζητήσει τὴν ἱκανοποίησιν πασῶν τῶν πνευματικῶν αὐτῆς ἀναρχῶν σύμψασις ἡ ἀνθρωπότης, ὅποταν, ἀπαυδήσατα ἐκ τῆς θρησκευτικῆς τυραννίης ἡ ἀναρχίας ἄλλων ἐκκλησιῶν καὶ ἐκ τῆς ἀνομολογομένης ἀνικανότητος τῆς αἰκῶς ὑψαύχενος καὶ γαυριώσας φιλοσοφίας εἰς τὸ θεραπεῦσαι τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας αὐτῆς. θελήσῃ νὰ ἐμβαπτισθῇ καὶ πάλιν εἰς τὴν καλλίκρουνον καὶ ζωηφόρον πηγὴν τῆς θείας ἀληθείας, τῆς ἀληθείας ἐκείνης, ἣν ἐν μέσῳ τῆς ἀνθρωπότητος ἀνεκέρυεν ὁ ἀνώτατος αὐτῆς μάρτυς, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ τῆς ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας συμπάσης ἀγλαδὴν κλέος καὶ ἔρεισμα ἔρμυδν καὶ ἑστία φωταυγῆς καὶ θεότευκτος δημολογουμένως ὁ περίπυστος οὗτος καὶ ἀγιώτατος οἰκουμεικὸς θρόνος, ἐν τῷ κλίματι τοῦ ὁποῦ ἐβίωσαν καὶ ἤθλησαν οἱ μέγιστοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀθάνατοι διδάσκαλοι καὶ πατέρες, συνῆλθον αἱ μεγάλοι καὶ θεοσύλληκτοι Σύνοδοι αἱ τὴν εὐπρέπειαν τῶν δογμάτων καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τὴν εὐπρέπειαν θεοσόφως καθορίσασαι καὶ ἀκριβώσασαι, οὕτως ἡ δόξα τυγχάνει δόξα πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ πρὸς ὃν ἀείποτε καὶ ἐν πάσῃ περιστάσει καὶ δυσχερεῖα ἐν πεποιθήσει ἀδιαπραγμάτω στρέφουσι τὰ ὄμματα πάντες οἱ ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ὀρθόδοξοι.

Τοιαύτην τιμαλφεστάτην καὶ πανίερν παρακαταθήκην καταπιστεύει ἰδιαζόντως σήμερον εἰς τὰς ἱεράς Σου χεῖρας καὶ εἰς τοιοῦτον ἔνδοξον καὶ γεραρὸν θρόνον ἀνυψοῖ Σε, Παναγιώτατε καὶ Θεόδοξε Πατριάρχα, ἡ κραταιὰ τοῦ Ὑψίστου δεξιὰ. Ἡ παρακαταθήκη αὕτη περιέχει πᾶν ὅ,τι ἡ ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία ἔχει ἱερὸν καὶ θεῖον, δογμάτων ἀκρίβειαν, πολίτευμα ἐκκλησιαστικὸν θεοδίδακτον, παραδόσεις ἱεράς καὶ πανσέπτους, ἱστορίας μακρὰν καὶ πανένδοξον. Ὡς πρῶτος ἐν τοῖς ἱεράρχαις τῆς ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας ἐκλήθης ὑπὸ τοῦ αἰωνίου αὐτῆς θεμελιωτοῦ, ἵνα συνεχίσῃς τὸ ἔργον τῶν πανευφῆμων αὐτοῦ μαθητῶν καὶ τῶν μακαρίων αὐτοῦ διαδόχων, φυλάττων καὶ διατηρῶν ἄσπιλον καὶ ἀμώμητον τὴν ἱερὰν παρακαταθήκην τῆς ἐν Χριστῷ ἀληθείας, τὰς δὲ κακοφώνους αἰρέσεις καὶ κακοδοξίας ἀποκρούων καὶ πολεμῶν. Ὡς πατριάρχης δὲ τοῦ γεραροῦ τούτου καὶ πρῶτον τῆς ὀρθοδοξίας θρόνου ἐκλήθης ἵνα συνεχίσῃς τὰς μεγάλας καὶ ἐνδόξους παραδόσεις τῶν ἀθανάτων προκατόχων Σου, ἰδίως δὲ αὐτῶν ὅσοι τῷ φωτὶ τῆς γνώσεως κατηγγαῖνμένοι καὶ ζήλω ἐνθέῳ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας διακαίόμενοι, συνέσεως δὲ καὶ πείρας διοικητικῆς πλουτοῦντες, κατάρθωσαν νικηφόρος μὲν νὰ παλαίσωσι κατὰ τῶν καιρικῶν περιστάσεων καὶ χαλεποτήτων, μεγάλα δ' ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας

καὶ τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος νὰ δράσωσιν ἐν καιροῖς οὔτε ὀλιγώτερον δυσχερέσιν, οὔτε ὀλιγώτερον χαλεποῖς. Μεγάλῃ ἀληθῶς ἡ ἐπὶ Σε δόξα τοῦ Κυρίου καὶ μέγα τὸ ἔλεος Αὐτοῦ τὸ θαυμαστόν. «Ἐμεγάλυνε Κύριος τοῦ ποιῆσαι μετὰ Σοῦ, δεξιὰ Κυρίου ἐποίησέ Σε δύναμιν, δεξιὰ Κυρίου ὑψώσέ Σε (ψαλ. 114)».

Ἀλλὰ διατὶ ἄρα γε, Παναγιώτατε καὶ θεϊότατε Δέσποτα, Κύριος ὁ Θεὸς οὕτω περιφανῶς ἐποίησέ τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετὰ Σοῦ; διατὶ ἐν τοῖς παροῦσι χριστίμοις καὶ δυσχερεῖσι καιροῖς πρὸς Σε θεόθεν ὠδηγήθη ἡ ψῆφος τῶν ἐν Χριστῷ ἁγίων Σου ἀδελφῶν; διατὶ Σε ἐκ πάντων τῶν ἀδελφῶν Σου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς καὶ ἀνύψωσεν εἰς τὸ ὕψιστον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ ἀξίωμα, τὴν ὑψίστην παρασχῶν Σοι οὕτω τιμὴν τοῦ ἐν τοῖς πρώτοις ἀγωνίζεσθαι ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ; Εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἀπαντᾷ αὐτὸς ὁ τῆς Ἐκκλησίας δομῆτωρ, διὰ στόματος τοῦ ἡγαπημένου αὐτοῦ μαθητοῦ λέγων: «Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομονὴν σου. . . καὶ διὰ τὸ ὄνομά μου κεκοπίσθαις καὶ οὐ κέκμηκας (Ἄποκ. 2, 2-3)». Ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐδεὶς ἀξιοῦται τῆς ὑψίστης τιμῆς τοῦ ἐν τῇ πρώτῃ τάξει ἀγωνίζεσθαι, ἐὰν μὴ προηγουμένως διὰ μακρᾶς δοκιμασίας ἀποδείχθῃ ἀξίος τῆς τιμῆς ταύτης. Τὸν ἀάκνητον στέφανον τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ ἀγώνων οὐδεὶς ἀξιοῦται νὰ λάβῃ, ἐὰν μὴ πρότερον ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ἐὰν μὴ ἀποδείχθῃ πρότερον ἡ πίστις, ἡ καρτερία αὐτοῦ καὶ ἡ ὑπομονή.

Τοιοῦτον δόκιμον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ ἐργάτην, τοιοῦτον ἄγρυπνον τῆς τιμαφοῦς παρακαταθήκης τῆς πίστεως φύλακα, τοιοῦτον ἀκάματον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λειτουργῶν, μετὰ καρτερίας κεκοπιακότα ὑπὲρ τοῦ δυνάματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαθοεργῶς δράσαντα ὑπὲρ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ μηδέποτε ἐν τῇ ἐκκληρώσει τοῦ καθήκοντος κεκμηκότα, Σε ἐγνώρισε, Παναγιώτατε Πατριάρχα, ἡ γεραρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἱεραρχία, Σε ἐγνώρισε τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, Σε ἐγνώρισε ὁ λαὸς τῶν ἐπαρχιῶν, ἅς μέχρι τοῦδε ὡς ἀληθῆς τοῦ Χριστοῦ μαθητῆς ἐποίησας, Σε ἐγνώρισε ὁ ἀείποτε ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ θεοσόφως προνοῶν ἀγωνοθέτης Χριστός. Οἶδε τὰ ἔργα Σου τὰ ἐν Ἐλευθερουπόλει, ἧς ὁ εὐσεβὴς λαὸς ἔτι καὶ νῦν μετὰ θαυμασμοῦ καὶ συγκινήσεως ἀναμιμνήσκειται τῆς ἐν αὐτῇ θεοφιλοῦς ποιμαντορίας Σου, οἶδε τὰ ἔργα Σου τὰ ἐν Φιλιππουπόλει καὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ ὀνόματος ἐνδόξους ἀγῶνας Σου ἐν λύπαις, ἐν στενοχωρίαις καὶ διωγμαῖς, ἐν κινδύνοις καὶ πειρασμοῖς, ἐν στερήσεσι καὶ κακουχίαις περισσοτέρας εἰργάσθης ἐν Φιλιππουπόλει ἀνευδότης καὶ ἀκαταπονήτω, μετὰ καρτερίας καὶ ὑπομονῆς ἐπιτελῶν τὰ ὑψηλὰ Σου καθήκοντα, πολλὰ ὑπὲρ τῆς ἐν Χριστῷ προκοπῆς τοῦ ποιμνίου Σου ἐνεργῶν καὶ τὴν ὀρθόδοξον ποίμνην Σου ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ τρικυμίᾳ ὡς ἡ ὄρνις τὰ νεοσσία ἐαυτῆς περισυλλέγων καὶ συγκρατῶν. Οἶδε τὰ ἔργα Σου τὰ ἐν Ἀδριανουπόλει, ἔθνα ἀνετίθηκα κατέλιπες τῆς χριστομιμήτου ποιμαντορίας Σου τὰ ἴχνη. Οἶδε τὰ ἔργα Σου τὰ ἐν Πελαγονείᾳ, ἣν μέχρι χθὲς καὶ πρώην οὕτω θεοφιλῶς ἐποίησας, οἶδε τὸν κόπον Σου καὶ τὴν ὑπομονὴν Σου, οἶδεν ὅτι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ κεκοπίσθαις καὶ οὐ κέκμηκας, καὶ διὰ τοῦτο εἰς ὑψηλότερους καὶ δυσχερεστέρους ὑψώσέ Σε ἀγῶνας, καὶ διὰ τοῦτο τὸν βαρὺν καὶ δυσβάστακτον τῶν ὑψίστων ἀγώνων Σοι ἐνεπιστεύθη στέφανον. Ἰδοῦ διατὶ Κύριος ὁ Θεὸς ἐμεγάλυνε τοῦ ποιῆσαι μετὰ Σοῦ, ἰδοῦ διατὶ ἡ δεξιὰ τοῦ Κυρίου ἐποίησέ Σε δύναμιν, ἡ δεξιὰ Κυρίου ὑψώσέ Σε. Ἰδοῦ διατὶ κληρὸς ὄμοῦ καὶ λαὸς δημοθύμως ἐπεκρότησαν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ Σου, διότι πάντες ἐδραίων ἔχουσι πεποιθήσιν ὅτι ἐπὶ τοῦ δικουμεικοῦ θρόνου θὰ Σε ἴδωσι συνεχίζοντα τοὺς ἀγαθούς ὑπὲρ τῆς εὐκλείας καὶ δόξης τῆς Ἐκκλησίας καὶ θεοφιλεῖς ἀγῶνας Σου, θὰ Σε ἴδωσι πραγματοῦντα τοὺς ἱεροὺς καὶ εὐσεβεῖς αὐτῶν πόθους, δι' ἐνδελεχοῦς καὶ εὐσυνειδήτου ἐργασίας διορθοῦντα τὰ μὴ τυχὸν καλῶς κείμενα, ἀνυψοῦντα τὸ γόητρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ καθιστάντα αὐτὴν ἐν παντὶ καὶ παρὰ πᾶσι σεβαστήν. Πολλὰ ἀπαιτεῖ παρὰ Σοῦ τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, διότι γινώσκει ὅτι ὁ πλοῦσιος ἐν ἐλπίει Θεὸς πολλὰ Σοι ἐνεπιστεύθη τάλαντα.

Καὶ ἦδη, Παναγιώτατε καὶ Θεϊότατε Δέσποτα, θὲς γενναίως καὶ ἀποφασιστικῶς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὸ πηδάλιον καὶ ὡς δόκιμος καὶ πεπειραμένος κυβερνήτης καὶ ναύκληρος ὁδήγει σοφῶς καὶ νοσημόνως τὸ τῆς Ἐκκλησίας θεοκυβέρνητον σκάφος ὑπὸ προσταγῆν καὶ ὁδηγὸν αὐτὸν τὸν Χριστόν. Αἱ ἀνάγκαι τῆς Ἐκκλησίας εἰσὶ μεγάλαι, οἱ δὲ καιροὶ ἐκτάκτως δυσχερεῖς, ἀλλὰ τὰς μὲν ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας κάλλιον παντὸς ἄλλου ἢ Σὴ γινώσκει βιβύφρων Παναγιώτης, τὸ δὲ χαλεπὸν τῶν καιρῶν δὲν εἶναι ἀσύνθηές τι διὰ στρατιώτην τῆς Ἐκκλησίας, ἧς τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν ἐν τῷ κόσμῳ τυγχάνει ὅτι εἶναι στρατευο-

μένη και ὅστις ἐν τῇ στρατείᾳ ταύτῃ ἔδραψε τὰς ἐνδόξους δάφνας, αἵτινες καταστέφουσι σήμερον τὸ ἱερὸν αὐτοῦ μέτωπον. Μὴ δισταγῆς, μηδὲ φοβηθῆς· ἔχεις μετὰ τοῦ θείου ἀρωγῆν καὶ ἀντίληψιν τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐνοικούντος Ἀγίου Πνεύματος, ὅπερ ἐνισχυεῖ πᾶσαν ἀγαθὴν θέλησιν καὶ ἐπιρροωνεῖ πᾶσαν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας σωτήριον βουλήν. Ἔχεις τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν ἔξω παιδείαν καὶ μάθησιν, ἥτις ἀθεσπὸς ἐστὶ λύγνος τοῖς ποσὶ σου καὶ φῶς φαισφόρον ταῖς τρίβους σου. Ἔχεις τὴν πολύτιμον καὶ πρὸς πάντα ὠφέλιμον ποιμαντορικὴν πείραν καὶ σύνεσιν, ἣν προσεπόρισέ σοι εἰκοσιπενταετῆς καρποφόρος ἀρχιερατεία. Ἔχεις τὴν πολύτιμον συναρωγῆν καὶ συνεργασίαν τῶν περὶ σὲ Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν, ὧν ἡ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν δεδοκιμασμένη ἀγάπη καὶ ἐγνωσμένη ἀφοσίωσις, ἡ περρωτισμένη πείρα καὶ ἀκριβῆς γνώσις τῶν πραγμάτων μεγίστην δύναται νὰ σοὶ παράσχῃ συμβολὴν εἰς τὴν καλὴν τῶν ἐκάστοτε ζητημάτων διεξαγωγὴν καὶ διαρρύθμισιν. ὑπὸ τοιούτων γεραρχῶν καὶ πεπνυμένων συνεργατῶν, ζηλούντων εὐκρινῶς τὴν δόξαν καὶ εὐκλειαν τῆς Ἐκκλησίας, περιστοιχούμενος, ἀπροσκόπως θέλεις δυναθῆναι ἐπιτελέσθαι τὰ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἀγαθὰ καὶ σωτήριους βουλὰς σου. Ἔχεις τὴν πολύτιμον σύμπραξιν τῶν μεγατίμων λογάδων τοῦ ἡμετέρου Γένους, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον διαπρεπῶν καὶ μεγατίμων ἀνδρῶν. Ἔχεις τὴν ὑψηλὴν εὐμένειαν τῆς Σεβ. κυβερνήσεως τοῦ φιλολάου ἡμῶν ἄνακτος Σουλτὰν Ἀβδούλ Χαμίτ χάν, ὅστις κάλλιον παντὸς ἄλλου οἶδε τιμᾶν τὴν πίστιν, τὴν εὐκρίνειαν καὶ τὴν ἀρετήν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Θεοφύρητος πατριαρχεῖα σου ἔσται κατὰ τὴν κοινὴν πάντων ἐλπίδα καὶ πεποίθησιν πατριαρχεῖα εἰρήνης καὶ συνδιαλλαγῆς, πατριαρχεῖα ἐργασίας καὶ κοινωφελούς δράσεως, ἀναμιγέλεκτως ἔξει τὴν ἀμέριστον ἀγάπην καὶ τὸν ἄσολον καὶ εὐλικρινῆ σεβασμὸν σύμπαντος τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ σου. Κύριος ὁ Θεὸς κατευθύνει τὰ διαβήματά σου εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

Εἰς τὸ τέλος ἐψάλην: Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα ἡμῶν, τοῦ πατριάρχου εὐλογοῦντος, ἀπο τοῦ βήματος δὲ τὸ Δι' εὐχῶν τοῦ ἁγίου δεσπότην ἡμῶν, καὶ οὕτως ἔληξεν ἡ τελετὴ, μεθ' ἣν ἡ Α. Θ. Π. ἀνεληθούσα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐδέξατο τὰ συγχαρητήρια πάντων.

Ο ΝΕΟΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΝΕΟΦΥΤΟΣ Ο Η'.

Ὁ τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ εἰς τὸν θρόνον τῶν Χρυσοστόμων καὶ τῶν Φωτίων, τῶν Γενναδίων καὶ τῶν Ἱερεμῶν, Κυριλλῶν τῶν Λουκάρων καὶ τῶν Σαμουὶλ, τῶν Γρηγορίων καὶ Κυριλλῶν τῶν ΣΤ', Κωνσταντιῶν τῶν ἀπὸ Σιναίου καὶ Γερμανῶν τῶν Δ' ἀνεληθὸν Νεόφυτος Η' ὁ ἀπὸ Νικοπόλεως, ὁ οὕτως εὐκαιρῶς καὶ οὕτως ἐπιτυχῶς κληθεὶς ὑπὸ τῆς ψήφου κλήρου καὶ λαοῦ εἰς τὴν ἐν τοῖς κρισιωματάτοις τούτοις καιροῖς διακυβερνήσιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν πνευματικὴν χειραγωγίαν τοῦ Γένους, ἐγεννήθη τῷ 1835 ἐν Ροδολεϊβί, ὠραίᾳ τῆς βορειοανατολικῆς Μακεδονίας κομποπόλει, ὀκτώμορον ἀπὸ Σερρῶν ἀπεχούσῃ, ἐκ πατρὸς ἱερέως, Παπᾶ Κωνσταντίνου, παρ' οὗ καὶ τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς χριστιανικῆς ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας λαβὼν, ἐκ παιδῶν ἀφωσώσεν ἑαυτὸν τῇ Ἐκκλησίᾳ. ἐν τῇ ἱστορικῇ μονῇ τῆς Εἰκοσιφοινίδος τὸ μοναχικὸν σχῆμα περιβλήθει, ἐν αὐτῇ δὲ καὶ τὰ πρῶτα ἐγκύκλια μαθήματα διακόσας.

Ἰωακείμ κατ' ἀρχὰς καλοῦμενος, κατὰ τὴν κοινὴν δὲ αὐτοῦ Νεόφυτος ὀνομασθεὶς, διὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ περὶ τὰ μαθήματα ἐπιμέλειαν ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, προσληφθέντος ὡς ἱερατικῶς προϊσταμένου ἐν Τζιβαλίφ, εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν σχολὴν, ἐνθα φύσει πρὸς μάθησιν ὀργῶν καὶ ὑπὸ πολλῆς περικοιμισμένης εὐφυΐας, ἐπεσπάσατο τὴν ἀγάπην τῶν καθηγητῶν αὐτοῦ, ἐξόχως δὲ τοῦ ἀειμνήστου καὶ πολυμαθοῦς Ἡλίου τοῦ Ταυταλίδου.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐν Χάλκῃ θεολογικῶν αὐτοῦ σπουδῶν, ἀνωτέρας ἐφήμενος παιδεύσεως, ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ

πατρὸς εἰς Ἐσπερίαν, ὅπου ἐπὶ τριετίαν συνεπλήρου τὰς θεολογικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν τῷ κλεινῷ τοῦ Μονάχου πανεπιστημίῳ, ἐν ᾧ ἐδίδασκεν ὁ πολὺς καὶ σοφὸς Δοιλιγγερος. Ἐπανακίμψας ἐγένετο ἀρχιδιάκονος καὶ εἶτα πρωτοσύγγελος τοῦ μακαρίου Ἀρτῆς μὲν τότε, εἶτα δὲ Ἀμασειᾶς Σωφρονίου, κατόπιν δ' ἐγένετο τῷ 1868 ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως, ἐπίσκοπὸς τότε τῆς μητροπόλεως Δράμας, ἣν τοσοῦτον εὐδοκίμως ἐπὶ τετραετίαν ἐποίμανεν, ὥστε ὅτε τῷ 1872 ἐκήρυξεν ἡ μητρόπολις Φιλίππουπόλεως, ἡ καιριωτάτη καὶ ἀκροσφαλεστάτη ἕνεκα τῶν τότε καιρικῶν περιστάσεων τῶν μητροπόλεων τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἐπὶ τὸν Νεόφυτον ἔπεσον ἡ ἐκλογὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἐν Φιλίππουπόλει ποιμαντορία τοῦ Νεοφύτου, ἦν τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ τῆς μητροπόλεως ἐκείνης ἔχουσιν ἀναγράφει ἐν ταῖς λαμπροτάταις αὐτῶν σελίδι, κατέδειξεν ὅτι κρείττων ἐκλογὴ ἀδύνατον ἦν νὰ γείνη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Τί ἐπραξεν ἐν Φιλίππουπόλει ὁ Νεόφυτος, ποίας προσπαθείας κατέβαλε πρὸς τὴν ἄμυναν κατὰ τῶν ἰσχυρῶν ἐχθρῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς ἀνόρθωσιν τοῦ θάρρους καὶ τῶν ἐλπίδων τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων, τίνι τρόπῳ κατώρθωσε νὰ ἠλεκτρίσῃ πάσας τὰς καρδίας, νὰ ἐμφυσήσῃ πνεῦμα ζωῆς καὶ προόδου εἰς τὴν καταπεποιημένην ἐκεῖ ἑλληνικὴν ὀρθοδοξίαν, νὰ ἐμπνεύσῃ σεβασμὸν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀδιαλλάκτους αὐτῆς τε καὶ αὐτοῦ πολεμίους, πῶς τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ μετέβαλεν εἰς στρατόπεδον χριστιανικῆς καὶ ἐθνικῆς παιδείας, εἰς ὃ προσήρχοντο τὸν ὑλικὸν αὐτῶν ἄρτον προσποριζόμενοι ἐκ τοῦ κενοῦ βαλαντίου τοῦ πέννητος ἱεράρχου, ὅπερ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπληροῦτο διὰ τῆς πωλήσεως τῶν τριῶν ἢ μανδύου, πάντες οἱ πέννητες καὶ ἀπόκληροι μαθηταὶ τῶν πέριξ, πῶς ἡ ἀληθὴς χριστιανὸς καὶ ἀνεξίκακος ἱεράρχης ἐσώζεν ἀπὸ βεβαίως κινδύνου αὐτὸς εἰς κίνδυνον ἐκτιθέμενος τοὺς εἰς αὐτὸν προσφεύγοντας δεινοτάτους αὐτοῦ ἀντιπάλους, πῶς τῇ δυναμένῃ τῶν αυτοκρατορικῶν ἀρχῶν ἐσώζετο κατὰ δεινοτάτας περιστάσεις ἀπὸ βεβαίας καταστροφῆς τὴν πόλιν τοῦ Φιλίππου, πῶς κατόπιν ἐφειλικύσατο τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν φιλίαν τῶν μελῶν πάντων τῆς διεθνούς εὐρωπαϊκῆς ἐπιτροπῆς, ἄπερ ἐθέουρον αὐτὸν ὡς τὸν πρῶτον αὐτῶν σύμβουλον, καὶ ἰδίᾳ τοῦ Οὐόλφ, τοῦ Κουτουλῆ, τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν τῆς Αὐστρίας Κάλλαϋ, πάντα ταῦτα ἀποτελοῦσι μακρὰν καὶ ἐνδοξον ἱστορίαν, ἣν ἐν ὀλίγαις γραμμαῖς ἀδυνατοῦμεν βεβαίως νὰ περιλάβωμεν.

Ἡ εὐκλεῖς αὕτη ποιμαντορία ἐξῆρεν ἐν τῷ πνεύματι πάντων τῶν ὀρθοδόξων τὸν ἱεράρχην Νεόφυτον, οὕτω δὲ κατὰ τὴν ἐκλογικὴν συνέλευσιν τοῦ 1878 ὁ Φιλίππουπόλεως ἐτίθετο ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ὑποψηφίων ὑπὸ τῶν μελῶν αὐτῆς αὐθορμήτως, ἄνευ προστάτων, ἄνευ φίλων, ἄγνωστος προσωπικῶς ἐνταῦθα, ἐξ ἁπλοῦ θαυμασμοῦ καὶ εὐλαβείας πρὸς τοὺς μεγάλους αὐτοῦ ἀγῶνας, τῇ δὲ 4 ὁκτωβρίου 1878 ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις, συγκειμένη ἐξ 69 μελῶν ἐκλεκτοῦς τοῦ ἔθνους συνυποψηφίους ἀνεδείκνυεν ἐν πρώτῃ ψηφοφορίᾳ τὸν γνωστὸν καὶ πλειστοῦς ὄσους προσωπικῶς φίλους ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔχοντα Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ διὰ ψήφων 60 καὶ τὸν ἄγνωστον προσωπικῶς, ἐπιφανῆ δὲ διὰ τῶν ἔργων μόνον γενόμενον, Φιλίππουπόλεως Νεόφυτον διὰ ψήφων 44.

Καὶ τότε μὲν ὁ κληρὸς ἐξέλεγε τὸν Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ, ὁ δὲ Νεόφυτος ἐξηκολούθησε ποιμαίνων τὴν ἐπαρχίαν Φιλίππουπόλεως μέχρι τοῦ 1880, ὅτε, δεομένης τῆς μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως δεξιῷ οἰακοστροφῆς, δυναμένου ν' ἀνορθώσῃ αὐτὴν τε καὶ τὴν ἐπαρχίαν, μετετέθη εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην, φανεῖς καὶ ἐν αὐτῇ παλινορθωτικῆς καὶ εὐεργέτης. Μετὰ ὑπερπενταετῆ δὲ ποιμαντορίαν καταβλήθεις ὑπέβη δε κανονικὴν παραίτησιν τῇ Ἐκκλησίᾳ· καίτοι δὲ αὕτη ἐπέμενε ἀνομιμὴ νὰ δεχθῆ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, τοῦ τότε πατριαρχεύοντος Ἰωακείμ τοῦ Δ' τηλεγραφοῦντος αὐτῷ ὅτι «οὐδέποτε θ' ἀποδεχθῆ τὴν παραίτησιν σου ἐν τόσῳ κρισίμῳ ἐθνικῇ περιστάσει, διότι οὐδένα ἐβλεπεν ἀντάξιον αὐτοῦ ἀντικαταστάτην καὶ πρόμαχον ἐφ' ἡμῶν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων», ὁ Νεόφυτος, ἀπόλυτον αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκην ἀναπαύλας τινος, διέμεινε ἐφησυχάζων ἐπὶ ἐν περίπῳ ἔτος ἐν Ἀγίῳ Ὄρει, ὅθεν ἡ Ἐκκλησία ἐκάλεσεν αὐτὸν κατὰ μάρτιον τοῦ 1887 εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Πελαγονείας, ἣν ἐποίησε κατὰ δυσχερεστάτας περιστάσεις μέχρις ἐσχάτων, ὅτε μετετέθη εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Νικοπόλεως.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ ο Η΄.

Μεταβαίνων εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ ἔδραν, καὶ μεταξύ παρεπιδημῶν ἐνταῦθα, ἐκλήθη ὑπὸ τὴν ὁμόφωνον ἐπιδοκιμασίαν ἀμφοτέρων τῶν κατὰ τὴν ἐκλογὴν διαγωνισαμένων μερίδων εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως διὰ τῶν συγχαρητηρίων αὐτῆς ἐκδηλωσάσης τὴν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ εὐαρέσκειαν αὐτῆς.

Η ΑΝΑΡΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ.

Ἐπὶ τῇ χθεσινῇ παρουσίᾳ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ νέου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου **Νεοφύτου τοῦ Η'** πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον καὶ τῇ ἐπισήμῳ ἐγκαθιδρύσει αὐτοῦ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον μεταδίδομεν τὰς ἐπομένας ἱστορικὰς πληροφορίας περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀναρρῆσιν τοῦ πρώτου μετὰ τὴν ἄλωσιν Πατριάρχου Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου.

Μώμαθ ὁ Πορθητὴς, θριαμβικῶς εἰσελάσας εἰς τὴν κατακτηθεῖσαν πόλιν τῇ 1 ἰουνίου 1453, ἡμέρᾳ Παρασκευῆ, πρῶτιστὰ πάντων ἐμερίμνησε περὶ νέου συνοικισμοῦ τῆς πόλεως μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ἐρήμωσιν, τοὺς τε ἐν τῇ πόλει μειναντας ὀλιγίστους ὀρθοδόξους συγκρατῶν καὶ τοὺς φυγοπάτριδας παροτρύνων διὰ πολλῶν μέσων νὰ κατέλθωσι καὶ ἐξ ἄλλων πόλεων εἰς τὴν πρωτεύουσαν Χριστιανοὺς συνοικίζων. Πολλοὺς δὲ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, οὓς ἐμάνθανε γένει τε καὶ φρονήσει καὶ ἀρετῇ διαφέρειν τῶν ἄλλων, ἔτιμα διὰ τῆς παρ' αὐτὸν εἰσόδου καὶ διὰ λόγων μελιχίων καὶ χρηστῶν ἐλπίδων παρεθάρρυνεν αὐτούς. Οἱ μελιχίοι οὗτοι λόγοι καὶ αἱ ἐλπίδες ἀνεφέροντο, ὡς ἔστιν ἐκ πολλῶν εἰκάσαι, εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἷα ὑπῆρχεν ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, τῶν αὐτῶν τιμῶν καὶ τῶν προνομίων ἀπολαούσης.

Ἐν τῇ ἀποκαταστάσει ταύτῃ φαίνεται διήκουσα μεγαλοπράγμων πολιτικὴ τοῦ Πορθητοῦ ἰδέα. Κατανοῶν ὅτι τὸ μέγιστον συμφέρον πρὸς ἑδραίωσιν τοῦ κράτους αὐτοῦ καὶ πρὸς ἀποδόμησιν τῶν ἐκ τῆς Δύσεως κινδύνων, ἔνθα οἱ πάπαι καὶ οἱ ἠγεμόνες σταυροφορίας ὀργάνων καὶ ἐκίηυτον κατ' αὐτοῦ, ἦν ὁ παντελὴς χωρισμὸς τῆς ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς Ἐκκλησίας, μὴ ἀγνοῶν δὲ τὰς πρὸς ἔνωσιν ἀποπειράς, περιεποιήθη ἐξαιρετικῶς καὶ ἰδιαζόντως, ἅμα εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰσελθὼν, τὴν ἀθηνωτικὴν μερίδα, ἥς προσέβηκε Λουκάς ὁ Νοταρᾶς, ὁ εἰπὼν τὸ λόγιον «Κρεϊττότερόν ἐστιν εἰδέναι ἐν μέσῃ τῇ πόλει φακίλιον βασιλεῦον Τούρκων ἢ καλύπτραν λατινικὴν». Τὴν πόλιν, εἶπεν αὐτῷ ὁ Πορθητὴς, ταῦτην σοὶ μέλλον παρακαταθέσθαι τοῦ ἔχειν τὴν ἄψαν αὐτῆς φροντίδα, καὶ ποιήσω σε εἰς κρεϊττοτέραν δόξαν παρ' ἢν ἔσῃς ἐν τῷ καιρῷ τοῦ βασιλέως. Καὶ μαθὼν παρ' αὐτοῦ τὰ ὀνόματα τῶν εὐγενῶν, κατέγραψε ταῦτα καὶ ἐν τοῖς πλοίοις καὶ ἐν ταῖς σκιναῖς συναθροίσας σύμπαντας ἐξηγόρασεν. Ἀφού δὲ τοῦ Νοταρᾶ ἢ ἀναίρεσις ἐγένετο, εἴτε τοῦ Πορθητοῦ παραπεισθέντος, εἴτε ἄλλως, ἀνεζήτησε τὸν ἕτερον προεξάρχοντα τῆς τῶν ἀθηνωτικῶν μερίδος, Γεννάδιον τὸν Σχολάριον. Τὸν ἄνδρα τοῦτον εὐθὺς μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐξίηται ὁ Πορθητὴς, ποθῶν ἰδεῖν τε αὐτὸν καὶ ἀκοῦσαι τῆς σοφίας αὐτοῦ, κατὰ τὸν Κριτόβουλον, ἀλλ' ἴσως ποθῶν μᾶλλον νὰ ἐνισχύσῃ τὴν τῶν ἀθηνωτικῶν μερίδα. Σὺν πολλῶν δὲ πόνῳ ζητήσας ἀνεῦρεν αὐτὸν ἐν Ἀδριανουπόλει παρὰ τινι τῶν ὀσμανιδῶν μεγιστάνων μετὰ πολλῆς θεραπείας καὶ τιμῆς φυλασσόμενον. Ὁ Πορθητὴς συνεχεῖς εἶχεν ἐντεύξεις μετὰ τοῦ Γενναδίου, ᾧ ἐλευθέρα ἦν ἡ παρ' αὐτὸν εἰσοδος καὶ ὁμιλία, πολλὰ δὲ ἀπεδίδοτο αὐτῷ τιμαί, καὶ ἐλάμβανε, φαίνεται, παρ' αὐτοῦ διαφόρους πληροφορίας περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων.

Ὅτε δὲ ἐθεώρησεν ἑαυτὸν ἀρκούντως πεπληροφορημένον, κατὰλληλον ἔκρινε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ μέγα αὐτοῦ σχέδιον, ἦτοι τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὰς αὐτὰς πρὸς

αὐτὸν σχέσεις, εἰς ἃς διετέλει πρὸς τοὺς βυζαντινοὺς αὐτοκράτορας. Προσκαλεσάμενος περὶ τὰ τέλη τοῦ 1453 ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1454 τοὺς ἐγκριτοτέρους τοῦ κλήρου, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς διὰ τί ὁ πατριάρχης δὲν προσῆλθεν, ἵνα προσαγορευθῇ τὸν νέον αὐτοκράτορα, ὅστις μετ' εὐχαριστήσεως θὰ ἔδλεπεν αὐτόν. τῶν δὲ κληρικῶν ἀπαντησάντων ὅτι ὁ πατριαρχικὸς θρόνος ἐχίρουνε καὶ ὅτι δὲν ἐτόλμυσαν νὰ ζητήσωσι παρ' αὐτοῦ ἄδειαν πρὸς ἐκλογὴν νέου πατριάρχου, κατὰ τὰ νεομισθέντα, ὁ Πορθητὴς ἐκέλευσεν αὐτοὺς νὰ προσῶσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν, κατὰ τὰ παλαιὰ ἦθη καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν τάξιν, λέγων ἅμα ὅτι τηρήσει ἐν τῇ ἀναρρῆσει τοῦ πατριάρχου τὸ αὐτὸ πρόγραμμα, ὅπερ καὶ οἱ βυζαντινοὶ βασιλεῖς, ἐπὶ παντός, προσέδηνκεν, ὅ,τι δὲν θὰ ἀπῆδεν εἰς τὸν νόμον τοῦ προφήτου.

Καὶ ὄντως, ἀπὸ τινος ὁ πατριαρχικὸς θρόνος Κωνσταντινουπόλεως ἐχίρουνε. Ὁ πατριάρχης Ἀθανάσιος, ὅστις εἶχε προχειρισθῆ ὑπὸ τῆς συνελθούσης τῷ 1450 ἐν Κων/πόλει ὀρθοδόξου συνόδου, ἐξεχώρησε τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἀνανεωθείσης ὑπὸ τοῦ καρδινάλιου Ἰσιδώρου τῆς ἐνώσεως κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς πολιορκίας, ὁ δ' ἀντ' αὐτοῦ τότε ὀρισθεὶς Γρηγόριος πρωτοσύγκελος (ἐνωτικὸς), μικρὸν μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐκουσίως τοῦ θρόνου παραιτηθεὶς ἀπεχώρησεν εἰς Ρώμην, ἔκτοτε δὲ ὁ θρόνος ἐχίρουνε.

Δοθείσης τῆς περὶ ἐκλογῆς διαταγῆς, ἴσως δὲ ὑποδειχθέντος καὶ τοῦ Γενναδίου ὑπὸ τοῦ Πορθητοῦ, οἱ κληρικοὶ, συνελθόντες ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ὅστις εὐθὺς μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐγένετο πατριαρχικὸς ναός, ἐξελέξαντο ὅσον ἔνεστι κατὰ τὰ ἀνεκαθεν κεκανονισμένα Γεννάδιον τὸν Σχολάριον, ὅστις ἀντίστας τὸ πρῶτον ἀπεδέξατο τέλος τὴν πατριαρχείαν. Ὁ Πορθητὴς, ἅμα τῇ ἐκλογῇ, προσεκάλεσεν αὐτὸν ἵν' ἀποδῶ πάσας τὰς τιμὰς, ἃς οἱ Βυζαντινοὶ βασιλεῖς ἀπέδιδον τοῖς πατριαρχαῖς, καὶ τοὺς αὐτοὺς τηρήσῃ τύπος.

Ἦσαν δὲ οἱ τύποι οὗτοι οἱ ἐπόμενοι: •Προῦπήρχε τάξις καὶ συνήθεια τοῖς βασιλεῦσι χριστιανοῖς ἵνα δωροποιῶσι τῷ χειροτονηθέντι πατριάρχῃ νεωστὶ δεκανίκιον χρυσοῦν μετὰ λίθων πολυτίμων καὶ μαργάρων ἐγκεκοσμημένον καὶ ἵππον ἐκλεκτὸν ἐκ τῶν βασιλικῶν μετὰ ἐφιππίου καὶ ἐφεστρίδος βασιλικῆς ἐγκεκοσμημένον πολυτελῶς καὶ μετὰ χασιδίου λευκοῦ καὶ χρυσοῦ σκεπόμενος ἦν ὁ ἵππος καὶ τοῦ παλατίου τοῦ βασιλικῆ μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου ἐξερχόμενος ὁ πατριάρχης καὶ εὐφημιούμενος ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ ἐπανέστρεφε καὶ ἡ χειροτονία ἐγένετο παρὰ τῶν ἀρχιερέων, ὡς τάξις καὶ νόμος ἦν, ἐλάμβανε δὲ ὁ μέλλον πατριάρχης ἐκ τῶν τῶν βασιλέως χειρῶν τὸ δεκανίκιον τοιτοτρόπως καθεζομένου τοῦ βασιλέως ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ δίφρου καὶ πᾶσα ἡ συγκλήτος ἀσκεπεῖς ἰστάμενοι καὶ ὀρθοί, καὶ ὁ μέγας πρωτοπαπᾶς τοῦ παλατίου ἐποιεῖ εὐλογητόν· εἶτα καὶ μικρὰν ἐκτενῆ καὶ ὁ μέγας δομέστικος ἔβαλλε τό: **ὄπου γὰρ βασιλέως παρουσία,** καὶ τὰ ἐξῆς· εἶτα τὸ **Δόξα,** ὁ λαμπαδάριος ἐκ τοῦ ἑτέρου χοροῦ **Καὶ νῦν τό:** **Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν** καὶ τὰ ἐξῆς: Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ τροπαρίου, ὁ βασιλεὺς ἀνίστατο, ἔχων ἐπὶ τὴν δεξιὰν τὸ δεκανίκιον, ὁ δὲ ὑποψήφιος ἐρχόμενος, καὶ ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ ὁ Καισαρείας, ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου μέρος ὁ Ἡρακλείας μητροπολίτης, καὶ ποιεῖ πρὸς πάντας μετανοίας τρεῖς, εἶτα προσέρχεται τῷ βασιλεῖ καὶ ἐνώπιον τούτου ποιεῖ τὴν προσήκουσαν αὐτῷ προσκύνησιν. Καὶ ὁ βασιλεὺς τὸ δεκανίκιον ὀλίγον ὑψῶν ἔλεγεν: **Ἡ ἁγία Τριάς, ἠ τὴν ἐμοὶ βασιλείαν δωροδαμένη, προχειρίζεται σε εἰς πατριάρχην Νέας Ρώμης** καὶ οὗτος ἐκ τῶν βασιλικῶν χειρῶν ὁ πατριάρχης ἐλάμβανε τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν εὐχαριστίαν τῷ βασιλεῖ ἐδίδου· εἶτα οἱ χοροὶ ἔβαλλον τό: **Εἰς πολλὰ ἔτη, Δέσποτα,** ἐκ τρίτου, καὶ ἀπόλυσις.

Τοῦ Γενναδίου προσελθόντος τῷ Πορθητῇ, οὗτος παρέθηκε πρὸς τὴν πατριάρχου μέγα γεῦμα, καθ' ὃ ἐκάθισεν αὐτὸν παρ' ἑαυτῷ καὶ πολλῶν ἄλλων ἡξίωσεν αὐτὸν τιμῶν. Ἐπιστάσης δὲ τῆς ὥρας τῆς ἐκ τῶν ἀνακτόρων ἀπελεύσεως τοῦ Γενναδίου, Μώμαθ ὁ Β' ἔδωκεν αὐτῷ ἰδίᾳ χειρὶ τὸ περιχρυσὸν καὶ μετὰ λίθων πολυτίμων καὶ μαργάρων ἐγκεκοσμημένον δεκανίκιον, ἐπειπὼν αὐτῷ ἀντὶ τοῦ παρὰ τῶν βυζαντινῶν βασιλέων λεγομένου: «Ἡ ἁγία Τριάς» κτλ., ἀπῆδοντος τῷ νόμῳ τοῦ προφήτου, τὰ ἐπόμενα: **Πατριάρχευ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἔχε τὴν ὁμιλίαν Ἡμῶν ἐν οἷς ἂν κρηῖσις καὶ ἐθέλοισ, ἔχων πάντα τὰ προνόμια τῶν προκατόχων σου.** Εἶτα προέπεμψεν αὐτὸς τὸν πατριάρχην μέ-

χοι τῆς αὐλῆς τῶν ἀνακτόρων, καίπερ τοῦ Γενναδίου ἀνθισταμένου, καὶ ἐβοήθησεν αὐτῷ νὰ ἐπιβῆ τοῦ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ σταύλου ἐπὶ τούτῳ παρασκευασθέντος ἐκλεκτοῦ ἵππου μετ' ἐφιππίου καὶ ἐφεστρίδος χρυσοῦ καὶ πολυτελεῶς ἐγκεκοσμημένης. Μεθ' οὗ, τῆ διαταγῇ τοῦ Σουλτάνου, ὁ πατριάρχης Γεννάδιος ἐν ἐκτάκτῳ πομπῇ καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ πολυαριθμῶν πασδάδων καὶ αὐλικῶν μετέβη εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐπευφημούμενος, καθὰ ἐγένετο καὶ ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν βασιλέων.

Ὀλίγας ἔπειτα ἡμέρας ὁ Σουλτάνος ἐξέδωκε τῷ Γενναδίῳ βεράτιον — Χρυσόδουλον, κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς — διακανονίζον τὰ πρόνομα καὶ δίκαια τοῦ πατριάρχου. Κατὰ τὸν Φραντζῆν, ὠρίζετο ἐν αὐτῷ. « Ἴνα μηδεὶς αὐτὸν (τὸν πατριάρχην) ἐνοχλήσῃ ἢ ἀντιτείνῃ· ἀλλ' εἶναι ἀναίτιον καὶ ἀφορολόγητον καὶ ἀδιάσειστόν τε ἀπὸ παντὸς ἐναντίου, καὶ τέλους καὶ δόσεως ἐλεύθερος ἔσθαι καὶ αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν πατριάρχαι εἰς τὸν αἰῶνα ὁμοίως καὶ πάντες οἱ ὑποτεταγμένοι αὐτῷ ἀρχιερεῖς ». Ἄλλ' ἐκ τῆς ἀναγνωσέως τῶν μεταγενεστέρων βερατίων — τοῦ πρώτου ἐκείνου μὴ σωζομένου σήμερον, καίτοι ἐσώζετο, ὡς ἐμάθομεν, μέχρι τῆς συντάξεως τῶν κανονισμῶν — ἐξάγεται πρῶτον ὅτι καθωρίζοντο ἐπακριβῶς τὰ ὄρια τῆς ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ δικαιοδοσίας τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου· δεύτερον ὅτι ὁ πατριάρχης ἀνεγνωρίζετο ἐθνάρχης τοῦ ρωμαϊκοῦ ἔθνους· τρίτον ὅτι προκειμένης τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ κλήρου καὶ τῆς ἔξαιρετικῆς δικαιοδοσίας τῶν κληρικῶν ἀντεγράψαν πιστῶς αἱ τῶν Νεαρῶν διατάξεις· τέταρτον ὅτι ἡ δικαστικὴ δικαιοδοσία τοῦ πατριαρχείου καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τῶ ἀρχιερέων ἐπεξετείνετο καὶ εἰς πάσας τὰς μετὰ τῶν θρησκευτικῶν νόμων σχετιζόμενας ἀστικὰς-σχέσεις τῶν Χριστιανῶν πρὸς ἀλλήλους.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Ἀνακάλυψις μουμιῶν. — Ἔναι τῶν μουμιῶν, αἵτινες ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Γρεβῶ ἐν Δεῖλ-ἔλ-Βαχρή καὶ ὧν αἱ ἀρχαιότεραι ἀνάγονται εἰς τὴν ΙΑ' δυναστείαν, (ἤτοι 2500 π. χ.) ἠνεύγησαν ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Βουλάκ. Δύο ἰταλικαὶ ἐφημερίδες, ὁ Ταχυδρόμος τῆς Νεαπόλεως καὶ ἡ *Illustrazione Italiana* παρέσχον περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐργασίας ταύτης ἐνδιαφερούσας λεπτομερείας, ἀναδημοσιευθεῖσας ὑπὸ τοῦ Μηνύτορος τῶν τεχνῶν. Ἡ πρώτη μουμία εἶναι ἡ τοῦ υἱοῦ βαισιλέως καλουμένου Δζανεφέρ. Τὸ ἐν αὐτῇ σύστημα τῆς βλασαμώσεως, νέον διὰ τοὺς αἰγυπτιακοὺς καὶ μετ' ἰδιαζούσης μερίμνης γενόμενον, ἀφῆκε τὸ δέγμα ἀνέπαφον· τὰ εὖσαρκα μέλη ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ ἀντισηπτικῆς ἀρωματικῆς κόπης, διατηρησάσης τῷ σώματι τὸ σχῆμα καὶ τὴν μορφήν ὄντος ζῶντος· μετὰ τοσοῦτους αἰῶνας ἡ οὐσία αὐτῆ δὲν ἀπώλεσεν εἰσέτι τὸ ἄρωμα αὐτῆς.

Ἐτέρα μουμία εἶναι ἡ νεκροῦ τινος ἱερέως· ἐν τῷ τμήματι τῆς καρδίας φέρεται ἀργυροῦν ἱέρακα σύμβολον τῆς τῶν σωμάτων ἀναστάσεως καὶ παρουσιάζει ἐν τῷ ἀριστερῷ βουθῶνι τὴν τομήν, ἣτις συνήθως ἐγένετο πρὸς ἐξαγωγήν τῶν ἐντοσθίων καὶ πρὸς παρασκευὴν αὐτῶν κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου καὶ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου περιγραφόμενον τρόπον. Ἐν πάσαις ταύταις ταῖς μουμίαις τὰ ἀγαλμάτια τεσσάρων πνευμάτων, προστατῶν τῶν ἐντοσθίων, περικλιεῖνται ἐν ταῖς τοῦ σώματος κοιλότησι καὶ οὐχί, ὡς συνήθως παρετηρεῖτο, μεταξὺ τῶν ἀρωμάτων καὶ τῶν ἐπιδέσμων. Μεταξὺ τῶν περιέργων ἀντικειμένων, ἅτινα ἀνεκαλύφθησαν ἐντὸς τῶν σαρκωμάτων, ἀναφέρονται μεγάλαι φενάκαι, χειρόκτις, σκνδάλια, ριπίδια, μικρὰ ἔδρα, κεκοσμημένη διὰ κεφαλῶν νησσῶν, ἐχουσῶν τὸ ράμφος καὶ τοὺς ὀφθαλμούς· ἐξ ἐλεφαντόδοντος, μακρὰ λωρίδες ὑφάσματος, πολυτελεῖς φέροντος χρυσοῦς, πλεκτοὶ σάκκοι, ἀγγεῖα πλήρη ἀρωμάτων, ὄρειχάλκινα ἀγαλμάτια, μαρμάρινα τοιαῦτα, ξύλινα, ἐξ ἐλεφαντόδοντος κλπ. Ἄπειροι πάπυροι μὴ ἀναγνωσθέντες εἰσέτι, ἦσαν τεθειμένοι κατὰ μήκος τῶν μουμιῶν.

Τὰ ἔγγραφα ταῦτα εἶναι τόσον πολύτιμα ὅσον καὶ τὰ ἕλα ἀνακαλυφθέντα.

Πόλις σπηλαίων. — Ἐν τῇ ρωσικῇ κεντρῷ Ἀσίᾳ ἀνεκαλύφθησαν τὰ λείψανα σπουδαίας πόλεως, ἀποτελουμένης καθ' ὁλοκληρίαν ἐκ σπηλαίων λελαξευμένων ἐν τῷ βράχῳ. Ἡ πόλις αὕτη ἔκειτο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἄμου Δάρια (Ὡξου), ἐν τοῖς πέριξ τῆς βουχαρικῆς πόλεως Χαρκῆ.

Ἡ ὑπόγειος πόλις, κρινομένη ὑπὸ τῶν ἐπιγραφῶν, νομισμάτων κλπ. ἄπερ ἐν αὐτῇ ἀνεκαλύφθησαν, φαίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος μ. Χ. Κατοικίαι τινές εἰσι πολυώροφοι. Ὑπάρχουσι δ' ἐν ταύτῃ ὁδοὶ καὶ πλατεῖαι ὧν ὀλίγα μόνον εἰσι κεκαλυμμένα ὑπὸ ἐρεπίων.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ.

ΔΙΑΛΕΞΙΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΝΝΙΝΟΥ

ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΝ Τῷ "ΕΛΛΗΝΙΚῷ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚῷ ΣΥΛΛΟΓῷ."

τῇ 26 Ὀκτωβρίου 1891.

Ἀπόστολος τοῦ τύπου, ὄχι τοῦ μαγίμου καὶ πολυπράγμονος, ἀλλὰ τοῦ εἰρηναίου καὶ πράου, τοῦ εἰς τὰ ἡμέρα στάδια τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης ἐνδιατρίβοντος, χαίρειζω μετ' ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ τὴν φιλόμουσον ταύτην ὁμήγυριν. τὴν ἐκπροσωποῦσαν κοινωνίαν, φημιζομένην ἐπὶ ἐξόχως ἀθροῖς καὶ εὐγενέσιν αἰσθημασι καὶ ἐπὶ ἐπιζήλῳ πνευματικῇ μορφώσει. Προσκληθεὶς δὲ παρ' ἄξιαν καὶ ἐξ εὐμενοῦς συγκαταβάσεως ν' ἀνέλθω ἐπὶ τὸ βῆμα τοῦτο, ὅπερ ἐτίμησαν τόσκι ἐπιφανεῖς στωμύλοι ἀγορηταί, ζητῶ τὴν ἄδειαν ὅπως ἀπασχολήσω ὑμᾶς λαλῶν περὶ τοῦ ἀθηναϊκοῦ τύπου ἐν γένει. Τὸ θέμα τοῦτο ἐξέλεξα ὡς καταλληλότερον παντὸς ἄλλου, καθότι ὁ παρὰ τὸν Ἰλισσὸν τύπος διατελεῖ εἰς ἄμεσον ἐπικοινωνίαν με τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ βιοῦντας ὁμοιογενεῖς, παρ' οἷς ἐδρίσκει μέγα μέρος τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς συντήρησίν του πόρων, ὁ δὲ γογγυσμὸς τῶν πιστηρίων αὐτοῦ ἀντηγεῖ καὶ παρὰ τὸν Βόσπορον καὶ παρὰ τὸν Δούναβιν καὶ παρὰ τὸν Βορυσθένην καὶ παρ' αὐτὸν τὸν Γάγγην. Χρήσιμον ἐπομένως ἀποβαίνει αὐτοῖς τὸ νὰ γινώσκωσιν ἀκριβέστερον τὸν ὄργανισμὸν τοῦ τύπου καὶ τὰς συνθήκας τῆς λειτουργίας του. Ἄλλως τε τὸ θέμα αὐτὸ μοι εἶνε ὑπὲρ πᾶν ἄλλο οἰκεῖον καὶ ἀντί, ἀμύθειαν ὀφλισκάνων, περὶ ἄλλα νὰ ἐκτραπῶ, προτιμῶ νὰ ἐπανέλθω εἰς τοὺς ὠκεανούς αὐτοὺς τῆς μελάνης, οὗς διέπλευσα καὶ ἐξ ὧν, παρὰ τοὺς νόμους τῆς βαφικῆς, ἐξῆλθον με λευκάς τὰς τρίχας παρὰ τοὺς κροτάφους. Εἶνε ἀληθές ὅτι ἐκ τῶν ὠκεανῶν αὐτῶν ἀπεσῦρθην πρό τινος χρόνον κεκμηκῶς καὶ ὁμοιος με τὸν ναυαγὸν ἐκεῖνον τοῦ Δάντου, ὅστις

con lena affannata

Uscito fuor del pelago alla riva

Si volge all' acqua perigliosa e guata.

ἀλλ' εἶνε ἐπίσης ἀληθές ὅτι ἡ ἀνθρώπινος ψυχὴ ὑπόκειται εἰς παντοῖα καὶ παράδοξα αἰσθημάτων νοσταλγίας καὶ ἀφοῦ ὑπάρχει σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ la nostalgie de la boue, ὡς λέγουσιν οἱ Γάλλοι, ἤτοι ἡ νοσταλγία τοῦ βορβόρου, εἶνε νομιζῶ ἐπιτετραμμένον εἰς παλαιὸν ἀγωνιστὴν ν' ἀναμνησκῆται κατὰ προτίμησιν τῶν χρόνων τῆς ἐνεργοῦ αὐτοῦ ὑπηρεσίας.

Βλέπω ὅμως ὅτι περιαιτολογῶ συνεχῶς καὶ τόσον ἐξάρω ἀβελήτως τὰς ἐν τῷ τύπῳ μαγίμους ὑπηρεσίας μου, ὥστε καὶ σεῖς ἀρχίζετε ν' ἀπορῆτε πῶς δὲν βλέπετε τοῦλάχιστον παρὰ τοὺς ὅμους μου ζεῦγος ἐπωμίδων. Καιρὸς εἶνε νὰ συντομίσω τὸ προσιμὸν μου, περιστέλλων καὶ τὴν ἰδικὴν μου ἀκούσιον μεγαλαυχίαν καὶ τὰς ἰδικὰς σας παρατόλους εἰκασίας, καὶ νὰ ἐπιληφθῶ δὲ τοῦ κυρίου θέματός μου. Πλὴν μὴ περιμένετε ταχτικὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ μόνον σημειώσεις ἀτάκτως ἐρριμμένες καὶ ἀτομικὰς ἐντυπώσεις, ἐξ ὧν ὑμεῖς θὰ σχηματίσητε ἰδεᾶν τινὰ περὶ τῆς ἐξελιζέως τῆς προόδου τοῦ ἐλληνικοῦ τύπου· ἴσως δ' ἐξ αὐτῶν θὰ δυνηθῆτε πρὸς τούτοις νὰ ἐκτιμήσητε καὶ κατὰ πόσον ἔχω δίκαιον ἂν

τοῦ βίου καίτοι διαβὰς τὴν μέσσην ἡλικίαν ἀγωνιστὴς προβάλλω.

Διότι ἐπὶ τέλους, κύριοί μου, μὴ λησμονήτε ὅτι κατὰ τὴν διαβόη-
τον ἱστορικὴν φράσιν ἀγωνισταὶ θεωροῦνται ὅσοι εἰργάσθησαν ὄχι μόνον
μὲν τὸ πάλαι, ἀλλὰ καὶ μὲν τὸ πέννα!

* * *

Εἰς τὸ δημοσιογραφικὸν στάδιον κατετάχθη ἐθελοντὴς πρὸ εικο-
σαετίας περίπου. Αἱ Ἀθήναι μὰς τότε ἦσαν μικραὶ ἀκόμη καὶ ἐν τῷ
ὀλίγῳ ἀναπαυόμεναι. Μικραὶ ἦσαν αἱ οἰκίαι των, μικρὰ τὰ καφενεῖα,
μικραὶ αἱ περιουσίαι, μικρὸς καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους. Ὑπῆρ-
χον ἐν αὐταῖς πολλοὶ φουστανελλοφόροι καὶ διόλου σχεδὸν μεστῆται τοῦ
χρηματιστηρίου. Αἱ ἐφημερίδες των ἦσαν αὐτόχρημα σπιθαμιαῖαι. Ὁ
Γύλλιβερ δὲν μᾶς ἀνέφερεν εἰς τὰ ταξείδια του ἀν οἱ Διλιπούτειοι εἶχον
ἐφημερίδας. Ἄλλ' ἀν εἶχον βεβαίως αὐταὶ δὲν θὰ ἦσαν μικρότεραι τῶν
ἐκδομένων ἐν Ἀθήναις, ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1871—1872. Ἦσαν συνή-
θως δίσημοι, μὲ ἐν ἀρθρίδιον κολλημένον ὡς ἐκδόριον εἰς τὴν πρώτην
στήλην, πάντοτε τιτλοφόρον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνετέμνεται ἡ πολιτικὴ τοῦ
Βίσμαρκ ἢ κατεκρίνετο ἢ διαγωγῆ τοῦ εἰρηνοδίκου Νωνάκριδος, μὲ τινὰς
εἰδήσεις φύρδην μίγδην ἐρριμμένας καὶ μὲ τινὰς ψωραλέας ἀγγελίας εἰς τὴν
τελευταίαν στήλην τῆς τετάρτης σελίδος, ἐν αἷς ἐπρώτευσεν στερεοτύπως
ἡ ἀειμνήστος Πανάκεια τῶν καταποτιῶν τοῦ Χολλωθαί. Ἦσαν καὶ τινες
μεγαλειότεραι τὸ σχῆμα καὶ μὲ ἀξιώσεις σοβαρωτέρας, τῶσαν σοβαρωτέ-
ρας, ὥστε τὰ ἄρθρα των περιεῖχον ἀπαραιτήτως καὶ Λατινικὰ ρητά:
sic transit gloria mundi, o tempora, o mores, caveant consules,
δημοσιογραφικὰ ὄστρακὸδεσμα παραμείναντα εἰς τινὰ στρώματα τοῦ τύ-
που καὶ μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν διὰ τοῦ χρόνου μεταβολὴν τοῦ ἔδαφους.
Αὐταὶ ὅμως ἐξεδίδοντο δις τῆς ἑβδομάδος καὶ τινες μάλιστα ἄπαξ μόνον,
ἐνῷ αἱ σπιθαμιαῖαι ἐξεδίδοντο πεντάκις καὶ μερικά ἐπωλοῦντο εἰς τὰς
δόδας. Ὡστε διὰ τὴν ἀναγνώσῃς τὴν Μέρικαν ἢ τὴν Μέλλον ἔπρεπε
νὰ θεωρακισθῆτε εἰς ὑπομονὴν καὶ νὰ περιμένετε εἰς τὸ καφενεῖον ἕως νὰ
περιέλθῃ μετὰ 20 engagements εἰς χεῖράς σας τὸ φύλλον εἰς κατάστα-
σιν ἀποσυνθέσεως. Ἐκ τῶν μικρῶν φύλλων πολὺ γνωστὴ ἦτο τότε ἡ
Ἄλθθαια καὶ μὴ μ' ἐρωτήσητε, παρακαλῶ, τί ἐστὶν Ἄλθθαια
ὅσοι δὲν ἔτυχε νὰ τὴν γνωρίσητέ ποτε, διότι δύσκολον θὰ μοὶ εἶνε νὰ πα-
ραστήσω ἐπακριβῶς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐφημεριδαρίου αὐτοῦ, ὕπερ ἦτο
τὸ πρῶτον ἀτελὲς πρωτόπλασμα τοῦ μέλλοντος καθημερινοῦ τῆς ἑλλη-
νικῆς πρωτεύουσας τύπου· ἐκτὸς ἀν ἐνοῶντε νὰ μιμηθῆτε καὶ ὑμεῖς τὸν
Πιλᾶτον, ὅστις, καθὰ εὐφυῶς παρατηρεῖ ὁ Βολταῖρος ἐν τῷ Φιλοσοφικῷ
του Λεξικῷ, ἐρωτήσας τὸν Ἰησοῦν τί ἐστὶν ἀλήθεια, ἔστρεψεν ἀμέσως
αὐτῷ τὰ νῶτα καὶ δὲν ἀνέμεινε ν' ἀκούσῃ τὴν ἀπάντησιν.

Τὸ ρητόν: «ἡ ὑπουργία μου δίδεις, ἡ ἐφημερίδα γράφω» ἔσχε
τότε ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ ἀκμῇ· πολλὰκις ὅμως τὸ ρητόν ἔσχε καὶ ἀντι-
στρόφως καὶ ἡ ἐκδοσις ἐφημερίδος ἦτο ἡ συνέπεια τῆς παροχῆς ἐπικερ-
δοῦς ὑπουργήματος πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς συμφωνίας do ut des. Ἐκτὸς
σπανίων ἐξαίρεσεων, αἱ ἐφημερίδες ἐτρέφοντο διὰ τῶν ἀδήλων πόρων, δη-
λαδὴ ἐκ τῶν σπλάγγων τοῦ δημοσίου ταμείου, τοῦ αἰωνίου Προμηθέως,
ὄν οὐδεὶς ποτε Ἡρακλῆς θὰ δυνηθῆ ν' ἀποδεσμεύσῃ ἀπὸ τοῦ ἀπαισίου
Καυκάσου. Ὁσάκις δὲν ἦσαν ἀπ' εὐθείας καὶ φανεραὶ αἱ παροχαὶ τῆς
ἐξουσίας ἦσαν ἕμμεσοι καὶ ἡ βορὰ εἰδίδετο ἐν εἶδει καταχωρίσεων δημο-
σίων ἐγγράφων ἢ διὰ τῆς καταναγκαστικῆς στρατολογίας συνδρομητῶν
μεταξὺ τῶν πολυπληθῶν τάξεων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Αἱ ἄλλαι
ἐφημερίδες ἀπέζων ἀσκητικῶς διὰ τῶν ἰσχνῶν συνδρομῶν, τῶν ἐκ τῶν δια-
τριβῶν ὠφελιμάτων καὶ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν φύλλων καὶ τῶν ἐκτά-
κτων παραρτημάτων, ὄν ὅμως τὸ εἰσόδημα ἦτο ἀσήμαντον. Ἄλλως τε
ὀλίγοι ἦσαν καὶ οἱ ἔχοντες τὸ ἔργον τοῦ δημοσιογράφου ὡς τακτικὸν ἐπάγ-
γεμα. Οἱ περισσότεροι τὸ εἶχον πάρεργον. Ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα δημο-
σιογράφος εἶνε νεολογισμὸς· τότε κοινῶς ἐλέγοντο ἀκόμη ἐφημεριδογράφοι.
Συνεργάτας τακτικὸς δὲν εἶχον οὔτε προσωπικὸν μὲ λειτουργίαν κανони-
κῆν· δὲν εἶχον δὲ ἀνάγκην ρεπόρτερ καὶ μεταφραστῶν, διότι αἱ τεργε-
σταῖαι καὶ αἱ βυζαντιναὶ ἐφημερίδες ἦσαν ἀνεξάντλητοι τροφοδοτίδες καὶ
ἡ ψαλὶς ἡμιλλᾶτο μὲ τὴν γραφίδα ὡς πρὸς τὴν παρασκευὴν τῆς ὕλης.
Οἱ διευθύνται ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἀρχισυντάκται καὶ διορθω-
ταὶ καὶ διεκπεραιωταί. Εἶχον μόνον διανομεῖς, οἵτινες τακτικὰ διένεμον

κατὰ πᾶσαν πρωτοχρονίαν, τὰς ποικιλοχόρους ἐκείνας εὐχάς, αἵτινες ἀ-
πέμειναν στερεότυποι καὶ ἀναλλοίωτοι ὅσον καὶ ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία.
Γραφεῖα ἰδιαίτερα δὲν εἶχον παρὰ οἱ ὀλίγοι, οἱ πεντακοσιομέδιμνοι, ὅσοι
ἠτύχουν νὰ προσδιορίζωσιν ἐν μέρος τῆς ἰδιαίτερας των κατοικίας ἐπὶ
τοιούτῳ σκοπῷ· οἱ ἄλλοι ἦσαν φερέσοικοι κατὰ γράμμα. Ἐνθυμοῦμαι ἰδίως
ἕνα δημοσιογράφον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἕνα τύπον ἀλλόκοτον, ἥρωα λη-
σμονηθέντα τοῦ Murger, τοῦ ὁποῖου ὁ ὕψηλός πῖλος, προστατεύων ἀπὸ
ἀμνημονεῦτων χρόνων τὴν γόνιμον καὶ φλογερὰν κεφαλήν, εἶχεν ἀποκτή-
σει χροῖαν αἱματηρὰν ὡς τρίχωμα γηραλέου λύκου, τὸ δὲ πιναρὸν περι-
λαίμιον τοῦ ἐπενδύτου του ἠδύνατο νὰ διαθρέψῃ ὅλην τὴν βλάστησιν τῶν
κρεμαστῶν κήπων τῆς Σεμιράμιδος. Ὁ πλάνης αὐτὸς συντάκτης δὲν ἐν-
θυμοῦμαι τινος ἐφημερίδος, τακτικὸς πελάτης τοῦ καφενεῖου τῆς Ὁραίας
Ἑλλάδος, κέντρον τότε τῆς ἀθηναϊκῆς κινήσεως, συνέτασσε τὰ ἄρθρα τῆς
ἐφημερίδος του, δι' ὧν ἐκεραυνοβόλοι τοὺς ἐν τῇ ἐξουσίᾳ πολιτικούς ἀν-
δρας, ἐν τῷ μέσῳ δύο ἢ τριῶν βραστῶν καὶ γλυκεῶν καὶ ἐνὸς ἀκοιμήτως
ρέγγοντος ναργιλέ. Ἀντὶ ἐνὸς λιτοῦ δειπνοῦ εἰς τι τῶν τότε πολυαριθμῶν
εὐθηνῶν καπηλειῶν ὁ τυχὼν ἐπιτήδειος ἠδύνατο νὰ ἐκμεταλλευθῇ ὅλον
τὸν λυρισμὸν τῆς γραφίδος του, εἰ καὶ ἡ ρεκλάμα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην
δὲν ἦτο ἐμπόρευμα μὴ ἔχον πολλήν πέρασιν καὶ ἀν δὲν ἦτο προβληματικὴ
ἡ ἐπιτυχία συστάσεως, ἐκ τοιούτου κήρυκος προερχομένη.

Τύπος ἀνάλογος τοῦ ἀνωτέρω ἦτο ὁ στρατολογίσας με καὶ εἰσαγα-
γῶν με εἰς τὰ ἄδωτα τῆς δημοσιογραφίας. Ἦτο βραχυκύματος, προγᾶστωρ,
μὲ λευκὰς παραγναθίδας· ἀλλ' ὑπερεῖχε τὸν συνάδελφόν του κατὰ τοῦτο,
ὅτι ἐκέκτητο ἰδικὸν του τυπογραφεῖον. Ἀνθρωπος ἔχων ἰδιόκτητον τυπο-
γραφεῖον, ἔθεωρεῖτο ἐνδοδεξιγμένος τότε ὑπὸ τῆς Θεῆς Προνοίας καὶ ὑπο-
χρεωμένος ἐκ πάντων τῶν φυσικῶν καὶ ἡθικῶν νόμων νὰ ἐκδώσῃ ἐφημε-
ρίδα. Ἐγνώρισα εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἕνα καθηγητὴν, ὅστις ἔγραψε δράματα
καὶ μάλιστα εἰς ξένην γλῶσσαν ἢν ἀτελέσττα ἐγίνωσκε, μόνον καὶ μό-
νον διότι κατὰ τὴν ἀφελῆ φράσιν του «ἔτυχε νὰ ἔχη, ἐννοεῖς, τὴν Ποιη-
τικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους κατ' οἶκον!» Ἡ ἐφημερίς του ἐκαλεῖτο, ἀν δὲν
ἀπατώμαι, Πρωῖνὸς Τραχυδρόμος, ὁ δὲ τρόπος δι' οὗ συνέτασεν
αὐτὴν ἀρκετὰ πρωτότυπος· μὴ γινώσκων αὐτὸς νὰ συντάσῃ ἄρθρα, πε-
ριήρχετο τὰ δημοσία γραφεῖα, ἔλλοχων τοὺς ὑπαλλήλους καὶ μάλιστα
τοὺς νεοδιωρισμένους καὶ καταφεύγων εἰς τὰ φῶτα αὐτῶν. Τὴν ἡμέραν
ἐκείνην ἔτυχε νὰ σειρά μου· ἦλθε μετὰ τινὰς ἐλιγμοὺς πρὸς τὴν γωνίαν
ἐνθα εἰργαζόμην καὶ ἀφοῦ μοὶ προσέφερεν ἕν σιγάρον καὶ μοὶ ἀπέτεινε
μερικὰ φιλοφρονηματα, μοὶ εἶπε διὰ μιᾶς ἐκ τοῦ συστάδην:

— Σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ γράψῃς ἕνα ἄρθρον διὰ τὸν Τραχυδρόμον.

— Ἄρθρον! ἀπήντησα προσβλέπων αὐτὸν μετ' ἀπορίας.

— Ναί· καὶ διατί τάχα; . . .

Καὶ ἀπορία μεγαλειότερα ἐξωγραφῆθη ἐπὶ τῆς φυσιγνάθου μορφῆς
τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Τραχυδρόμου διὰ τὸν ἐνδοιασμόν μου. Δι' αὐτὸν
πᾶς ἄνθρωπος κινῶν τόσον γοργῶς τὴν γραφίδα του, ὅσον ἐγὼ περὶ τὴν
ἀντιγραφὴν δημοσίων ἐγγράφων δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἔχη δισταγμούς ὡς
πρὸς τὴν ἱκανότητά του περὶ τὴν ἀρθρογραφίαν.

— Καὶ τί ἄρθρον θέλεις; τὸν ἠρώτησα δειλῶς.

— Νά, ἕνα εἶδος ἄρθρου ἐπαινετικοῦ διὰ τὸν Βουλγαρὸν . . . Ἐγὼ
εἶμαι Βουλγαριστής, ὅπως ξέρεις.

Τέλος πάντων μὲ ὄλους τοὺς δισταγμούς μου, ἡ μειρακιώδης φιλαυ-
τία μου ἐκεντήθη καὶ ἐξηγέρθη. Ὑπεσχέθη νὰ τὸ γράψω καὶ τὴν ἐπο-
μένην τῷ ὄντι τοῦ τὸ ἐνεχέρησα. Ἀλλὰ τὸ ἡμερώτατον αὐτὸ κατασκευά-
σμα ἦτο φύσει ἐπαναστατικώτερον καὶ αὐτῶν τῶν ἄρθρων τοῦ Ροσεφόρ,
διότι καὶ ἐγὼ δὲν εἰζέερα οἶαν καταπληκτικὴν ποσότητα πετρελαίου ἐχρειά-
σθη νὰ καταναλώσῃ ἡ πενιχρά μου μαθητικὴ λυχνία διὰ τὸν καταρτι-
σμόν του. Τὸ ἄρθρον μου ἐδημοσιεύθη τὴν ἐπομένην· ἀγνωῶ τίνα ἐντύ-
πωσιν ἐνεποίησεν εἰς τὸν μεγατίμιον Ὑδραῖον πολιτευτὴν καὶ ἰδίως ἡ πε-
ρικοπὴ του ἐν ἡ παρεβάλλον τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ καὶ τὴν μετριοπάθειαν
μὲ τὴν τοῦ Φωκίωτος! ὁ κόσμος ὅμως ἠδύνατο δικαίως νὰ τὸ ἐκλάβῃ ὡς
ἐπιθετικώτατον, ἐνεκα τῆς πληθῆδος τῶν ἐν αὐτῷ ἐξυμνητικῶν ἐπιθέτων.
Αὐτὸ τὸ ἄρθρον ὑπῆρξεν ὁ πειρασμὸς τῆς Ἑδέμ δι' ἐμέ. Ἐκτοτε ἐγεύθη
τοῦ ξύλου— ἀτυχῶς ἄνευ τῆς κυριολεξίας μέχρι σήμερον τὸν ἀλάχιστον—
τοῦ γινώσκεν τὸ καλὸν καὶ τὸ πονηρόν. Ἐκτοτε, ἀφοῦ ἀπήντησα ipso
jure τὴν ἰδιότητα τοῦ ἀρθρογράφου μὲ τσαυτὴν ἐπεδόθη ζοῆν περὶ τὸ

γράφειν ἄρθρα, ὥστε πολλοὶ φοβοῦμαι ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν κατάχρησιν ὀφείλονται οἱ ἀρθρῆτικοί ποῖοι, τοὺς ὁποίους ἐνίοτε αἰσθάνομαι.

Ὁ τύπος αὐτοῦ τοῦ περιπλανωμένου δημοσιογράφου, ὃν προσεπάθησα ν' ἀπεικονίσω δὲν ἦτο μοναδικὸς ἐν Ἀθήναις, οὐδὲ σπάνιος αἰ ἐφημερίδες αἰ συντασσόμεναι διὰ τοιοῦτου πνευματικοῦ ἐράνου. Πλὴν τῶν ὀλίγων γνωστῶν καὶ μονίμων, ἀπειράριθμα ἦσαν τὰ ἐκδιδόμενα ἐν Ἀθήναις φύλλα, ὧν ὁ βίος δὲν εἶχε διαρκεῖαν μείζονα τοῦ τῶν μυθικῶν παρὰ τὸν Ἕλληνα ἐντόμιον. Αἱ νέαι ἐφημερίδες ἀνέτελλον καὶ ἔδουον εἰς τὸν ὄριζοντα ἄνευ ἐξουσιοδοτήσεως τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς καὶ ἄνευ ἐνοχλήσεως τινος ἐκ μέρους τῆς ἐξουσίας· εὐκολώτερον δὲ θὰ ἦτο ν' ἀπομνημονεύσει τις ὅλην τὴν σειράν τῶν Φαραῶ τῆς δυναστείας τῶν Ἰκωσῶν παρὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἐκδοθεῖσων κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα ἑλληνικῶν ἐφημερίδων. Τὸ σιγῆος δὲ αὐτὸ τῶν ἐντύπων ἀκριδῶν ἐμάστιζε κατὰ προτίμησιν τὰ πενιχρὰ βαλάντια τῆς τετραλειπωρήμενης γενεᾶς τῶν ὑπαλλήλων, οἵτινες τῇ ἀνωτέρῃ ἐπινεύσει τῶν ἐκάστοτε κυβερνητῶν ἐνεγράφεοντο δυναστικῶς συνδρομηταί, καίπερ γινώσκοντες τὸ φθαρτὸν καὶ πρόσκαιρον τῶν ἐγκοσμιῶν καὶ ἰδίως τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων. Ἰπῆρχον ὅμως καὶ τινες ἐκδοταὶ ἐφημερίδων ἐπιεικτέροι καὶ μᾶλλον φιλόφρονες, φίλος μου τις δὲ φιλαληθέστατος, ἀσχοληθεὶς μετὰ ζήλου εἰς τὸν καταρτισμὸν συλλογῆς τῶν ἐκδοθέντων ἑλληνικῶν φύλλον, με διαβεβαίωσεν ὅτι ἐξεδίδετο ποτε ἐφημερίς, ἣτις ἐδέχετο συνδρομὰς οὐχὶ εἰς χρήματα, ἀλλ' εἰς εἶδη καταναλώσεως. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἡ πνευματικὴ καὶ ἐκπολιτιστικὴ ἐργασία τοῦ εὐσυνειδήτου ἐκεῖνου δημοσιογράφου ἡμεῖθεο ὑλικώτατα καὶ ἀντὶ τῶν ἀρθρῶν, τῶν διαφῶρων καὶ τῶν ποικίλων, ἐλάμβανεν ἔλαιον, ἀραβόσιτον, τραχανᾶν, ξυλάνθρακα κτλ. Ἡ τοιαύτη δημοσιογραφικὴ ἀκρασία προήλθεν ἐκ τῆς ἀχαλινώτου πολιτικῆς ἀλοκασίας, τῆς ἐπακολουθησάσης μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν. Ὁ στίχος ἐκεῖνος τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου :

Εἶν' ἐλεύθερος ὁ τύπος, φθάνει μόνον νὰ μὴ γράφῃ,

ὅστις ἦτο μᾶλλον χονδροειδὲς σκῆμμα παρὰ ἀλήθεια, ἐβάρυνε τὸν τράχηλον τοῦ Ἑλλήνος. Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ προδότη τοῦ Ὄθωνος, καθεὶς ἐπόθησε ν' ἀποκτήσῃ μίαν τοῦλάχιστον ἐφημερίδα ἰδικήν του διὰ νὰ διερμηνεύῃ τὰ φρονήματά του, ὅπως εἶχεν ἀποκτήσῃ καὶ μίαν καρβάναν Μινιὲ διὰ ν' ἀποκτείνῃ ἐν ἀνάγκῃ τὸν πλησίον του.

Καὶ ὅμως ὁ τύπος αὐτὸς ὁ ἀκατάρτιστος, ὁ ἀσύντακτος, ὁ ἀτίθαστος, ὁ ἐνδοῆς ἐκέκτητο ἀρετὴν ἐπὶ τὰ κρείττω διαφορὰν ἀπὸ τοῦ προὔπαρξαντος. Μὲ ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐλλείψεις εἶχεν ἀτυνειδίως χαρακτηρὰ γενικώτερον καὶ κοινωνικώτερον, σύστημα δὲ λειτουργίας σχετικῶς ἐρρυθμότερον. Χάριν χρονογραφικῶν μου μελετῶν διέτριψα πολὺ περὶ τὴν μελέτην τῶν παλαιότερων ἑλληνικῶν ἐφημερίδων, ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Κυβερνήτου μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος καὶ εἶδα πόσον ἀστοιχείως ἦτο ἀκόμη ὁ τύπος ἐν Ἑλλάδι, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ εἰς τὰς ἀπαρχὰς τοῦ λυρικῆ τοῦ οἴστρου ἀπεκάλεε τὸν ἐν Γαλλίᾳ τύπον ἐργαστήριον Κυκλώπων. Δὲν ἀνοῦμαι ὅτι ὑπῆρχον ἄνδρες λόγιοι καὶ ἐμβροθεὶς κεκτημένοι κάλαμον γλαφυρὸν καὶ ἐξησχημένον μετὰ τῶν δημοσιογράφων τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης· ἴσως μάλιστα ἡ τότε γενεὰ ἠτύχηε ν' ἀριθμῆται πλείονας τοιοῦτους ἢ αἰ κατόπιν. Ἀλλὰ τὸ ἔργον αὐτῶν ἦτο προσωπικόν, τὰ δὲ φύλλα τῶν, διερμηνεύοντα γνώμας ἀτομικὰς, ἢ φρονήματα ὁμάδων καὶ κομμάτων, ἦσαν μᾶλλον pamphlets ἢ ἐφημερίδες. Παραλείπω τὴν ποιότητα τοῦ χαρτοῦ καὶ τὴν ἀφόρητον πολλακίς τυπογραφικὴν φιλοκαλίαν· ἀλλὰ καὶ ὁ ὀργανισμὸς αὐτοῦ τοῦ φύλλου ἦτο πλημμελέστατος· τὸ φύλλον ἐξεδίδετο διὰ τὸ ἄρθρον του καὶ μόνον, ἔμπλεον συνήθως ἐμφαντικῆς μεγαληγορίας· ἡ πολιτικὴ δεσπόζει ἐν αὐτῷ· κοινωνικὰ ζητήματα ποσῶς δὲν ἀνακινῶνται· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ πολιτικὴ λαλεῖ εἰς τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων τοῦ καιροῦ ἐκεῖνου μόνον ἐν θεωρίᾳ· ἡ ὄρασις αὐτῆς δὲν παρακολουθεῖται· σπανιώτατα θ' ἀπαντήσῃτε εἰς τὰς στήλας τῶν περιλήψιν ἀκριβῆ τῶν ἐργασιῶν τῆς βουλῆς ἢ τῆς γερουσίας· μερικὰς εἰδήσεις παρέχουσι μόνον ἐκ συγκαταβάσεως καὶ κυρίως ἐξωτερικὰς, διότι περὶ τῶν ἐσωτερικῶν ἐπεκράτει, φαίνεται, ἡ δοξασία ὅτι ἀφοῦ ἦσαν γνωστὰ, περιττὸν ἦτο νὰ τὰς ἀναγράψωσιν. Οὐχὶ σπανίως ἔτυχε ν' ἀναζητήσῃ εἰδήσιν τινα σπουδαίαστῆν καὶ χρησιμωτάτην περὶ συμβάντος πολυχρότου καὶ νὰ μὴ ἀνεύρω οὐδ' ἔγγος αὐτῆς, ἐνῶ ἀνεύρισκον εἰς ἀντάλλαγμα καταρράκτας ἀρθρογραφίας καὶ πρὸς

τούτους ἠθικοφιλοσοφικοὺς χαρακτηρισμοὺς κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Λαβρουγέρου. Ἐνίοτε ὑπάρχουσιν εἰς αὐτὰς χάσματα, διότι ἔτυχε ὁ συντάκτης ν' ἀποδημῆ ἢ ν' ἀσθενῆ. Μίαν μόνον ἐφημερίδα ἀπήντησα ἐκ τῆς σειρᾶς ταύτης δῆθεν mondaine, τὴν Φήμη ἢ Ταχυπέτρον Φήμη ἢ τοῦ ἐπιζώντος γηραιῷ Παπαδοπούλου. Αὐτὴ ἀνεγράφε ἐνίοτε καὶ εἰδήσεις, ἀναφερομένας εἰς τὴν κοινωνικὴν κίνησιν, λόγου χάριν συνοικέσια, καίτοι ὁ ἀναγνώστης ὄφειλε νὰ εἶνε προσεκτικὸς καὶ δύσπιστος περὶ τὰ τοιαῦτα, διότι ὁ ἀφελὴς ἀλλ' ἀδιόρθωτος ἐκδότης τῆς Φήμης ἐγένετο τακτικῶς τὸ ὄμμα πλάνης ἀστείων τινῶν, οἵτινες τῷ ἀνεκοίνουν ἀνύπαρκα συνοικέσια, ἅτινα ἠναγκαζέτο νὰ διαφεύδῃ εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον. Ἀλλ' αἰ εἰδήσεις αὗται εἶνε περιεργόταται καὶ χαρακτηριστικῶς ἐπαρκῶς τὴν σοβαρότητα τοῦ ἀναγράφοντος αὐτὰς ὀργάνου. Οὕτω, π. χ. εἰς τὸ φύλλον τῆς 22 Δεκεμβρίου 1851 ἀναγράφεται ἡ ἐξῆς εἰδήσις εἰς τὰ Λεῖψοβα: « Ἐὰν καλῶς μὲς ἐπληροφόρησαν, ἡ κυρία Ρωσιὰ τοῦ φιλολόγου, πενθηφορεῖ διότι δὲν ὑπάρχει πλεόν εἰς τὴν ζωὴν ἐν ὀραιότατον σκυλάκι τις, ὅπερ ὑπερηγάπα ». Καὶ εἰς τὸ φύλλον τῆς 18 Μαρτίου 1825: « Οἱ τέσσαρες κοῦρκοι (γάλοι) ἐνὸς χαριεστάτου καὶ ἀνθρώπου ἀξιωματικοῦ τῆς φρουρᾶς Ναυπλίου ἀφίχθησαν αἰσίως ἐνταῦθα. Ἐπίσης καὶ ὁ λαγὼς ἐνὸς γηραιῷ ταγματάρχου ». Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, τὴν 24 Μαρτίου, ἀπαντᾷ τις ἐνεὸς καὶ ἐμβρόντητος τὴν ἐξῆς εἰδήσιν ἐν ἀφελεστάτῃ βραχυλογίᾳ μετὰ τῷ τοιοῦτου εἶδους διὰ φῶρον: « Λέγεται ὅτι μέρος τῆς νήσου Θήρας κατεποντίστη. » Ἀλλ' ἂν τὰ ὄργανα τοῦ τύπου ἦσαν τόσον ἀφελῆ, φαίνεται ὅτι καὶ ἡ κοινωνία τῆς ἐποχῆς, ἣν ἀντεπροσώπευεν δὲν ἦτο σοβαρώτερη, ἂν ἔχεται ἀληθείας ἢ ἀλλόκοτος εἰδήσις, ἣν ἀνεύρισκον εἰς μεταγενέστερον φύλλον τῆς Φήμης, ἔχουσαν δὲ ἐπὶ λέξει ὡς ἐξῆς: « Τὸ ἐσπέρας δύο στρατιωτικοί, ὁ μὲν ἀνήκων εἰς τὸ σῶμα τῶν Γενικῶν Ἐπιτελῶν, ὁ δὲ εἰς τὸ πεζικόν, θέλου ὑψῶσαι ἀπὸ τοῦ Κωδιωνοστασίου τῆς Ἁγίας Εἰρήνης παμμέγιστον ἀετὸν μετὰ τριῶν φανῶν. Ὅσοι ἐπιθυμοῦν ἄς λάβωσι τὴν τιμὴν νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὸ λαμπρὸν τοῦτο θέαμα ». Σημειωτέον ὅτι ἡ εἰδήσις δὲν φέρει ἡμερομηνίαν 1 Ἀπριλίου, ἀλλ' 28 Ἰουνίου. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὀργανισμὸς τῆς κοινωνίας ἦτο ἀκόμη ἀσύντακτος καὶ συγκεχυμένος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην ὡς καὶ ὁ τοῦ τύπου, ὡς ἐξάγεται ἐξ ἀγγελίας, ἣν συνήντησα ἐν τινὶ τῶν ἐφημερίδων τῆς ἐποχῆς ταύτης, διὰ τῆς ὁποίας ἐμπορικὸν κατάστημα, ἐν κεντρικῇ ὁδῷ κείμενον, ἐπληροφόρει τὸ κοινὸν ὅτι ἐπωλοῦντο ἐν αὐτῷ χάρτης ταχυδρομικός, πινακία, τείον ρωσικὸν καὶ θειαφοκίρια.

* *

Γενναῖον ἐπὶ τὰ πρόσω βῆμα ἐποίησεν ὁ τύπος ἀπὸ τοῦ 1873. Ἀπὸ τότε ἀρχεῖται τὸ δεύτερον στάδιον λεληθότος ὀργανισμοῦ καὶ βαθμιαίας μορφώσεως. Τὸ ἔτος αὐτὸ εἶπε, οὕτως εἶπεῖν, κλιμακτικόν. Εἰς τὴν μικρὰν καὶ περιορισμένην πρωτεύουσαν ἀρχίζει νὰ εἰσάγῃται καὶ αἶμα νέου καὶ χρῆμα πολὺ καὶ ἕξις τῶς ἀγνωστος καὶ δαιμόνια κενά, δι' ἃ ματαιῶς καταβοῶσιν οἱ ἀνίσχυροι καὶ βραγχνόφωνοι: Ἄνυτοι καὶ Μέλαιοι. Ἡ ἀθροῖα τῶν ἐπηλύδων κῆθος συνεπάγεται καὶ νέας ιδέας καὶ δημιουργεῖ νέας ἀνάγκας. Τὸ καφενεῖον τῆς Ὁραίας Ἑλλάδος, τὸ ἀθῶον κέντρον πολιτικῶν συζητήσεων καὶ θεωρητικῶν μαχῶν τοῦ ζατρυκίου, μεταβάλλεται αὐτοσχεδίως εἰς Χρηματιστήριον, ὅπου δικηγόροι, κτηματῆται, ὑπάλληλοι, ἀνθρώποι πάσης ἡλικίας καὶ παντὸς ἐπαγγέλματος πωλοῦσιν ἢ ἀγοράζουσι μετοχὰς τοῦ Λαυρίου. Καὶ αὐτοὶ οἱ ποιηταὶ εἶχον καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ. Εἶδα ἰδίως ὁμίαιον ἐντὸς αὐτοῦ τὸν Σπυρίδωνα Βασιλειάδην, τὸν ψάλτην τῶν Ἀττικῶν Νουκτῶν ἀγριῶν, ἐξημμένον με ἀσκεπῆ τὴν ἐν χρῶ κεκαρμένην κεφαλὴν του καὶ σειόμενον ἐκ συγκινήσεως τὸν μακρὸν του καὶ δασύν πώγονα, περιφερόμενον ἑξαλλον ἐντὸς τοῦ φορητοῦ ἐκεῖνου καὶ συμμετέχοντα τῆς ἀγοραπωλησίας. Καὶ ὅτε ἐν τῇ ἐερᾷ ἄγανακτῆσει, τὴν ὁποίαν μοὶ ἔδιδε τὸ δικαίωμα νὰ αἰσθάνωμαι μίαν ποιητικὴν συλλογῆν, ὑπόβληθεῖσα εἰς τὸν Βουτσαῖνον διαγωνισμὸν, τὸν ἱρώτησα μετὰ τὸ λόγιον τοῦ Καίσαρος:

— Καὶ σύ, Σπύρο!

Μοὶ ἀπήντησεν ἐκεῖνος ὑποκώφως με ὕφος μελοδραματικόν.

— Τώρα εἶνε καιρὸς νὰ πλουτήσωμεν!

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1873 ἐξεδόθη ἡ Ἐφημερίς, τὸ πρῶτον ἡμερήσιον φύλλον, ἡ πρώτη ἀληθῆς ἐφημερίς με προορισμὸν, με ὀργανισμὸν

σχεδόν τέλειον, με διευθυντήν τόν κ. Δημήτριον Κορομηλιάν, με ἀρχι-
συντάκτην τόν κ. Ἰωάννην Καμπούρογλου, με διαχειριστήν, με ρε-
πόρτερ, με γραφεῖον εὐπρεπές, με τυπογραφικὴν φιλοκαλίαν. Ὁ νεω-
τερισμὸς ἐνεποίησεν αἰσθησιν καὶ δὲν ἐβράδυναν πολλοὶ νὰ τὸν μιμηθῶ-
σιν. Αἱ ἀρξάμεναι τότε πολλαπλαῖ ἐπιχειρήσεις εἶχον ἀνάγκην ὀργάνων
διαδόσεως καὶ ὑποστηρίξεως καὶ αἱ καθημερινὰ ἐφημερίδες ὅσημέραι
ἐπολλαπλασιάζοντο. Εἰσῆχθη εἰς τὸν ὀργανισμόν του τελειότερα λειτου-
ργία· ὁ δεσμὸς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ δημοσίου συνσφίχθη ἔτι μᾶλλον,
ἀνεγνωρίσθη δὲ καὶ ἤρχισε νὰ καθίσταται σεβαστὴ ἢ ἕως τότε παρα-
μελουμένη εὐθύνη, παρηκολουεῖτο μετὰ πλείονος εὐσυνειδησίας πα-
ρεκτὸς τῆς πολιτικῆς δράσεως καὶ ἡ κοινωνικὴ κίνησις ἐν πᾶσιν αὐτῆς
τοῖς καθέκαστα, ἤρχισε νὰ καλλιεργῆται τὸ προσοδοφόρον στάδιον τῶν
ἀγγελιῶν. Πᾶσα ἐφημερίς εἶχε τὸ γραφεῖόν της καὶ τὸν ἰδιαίτερον κύ-
κλον τῶν φίλων καὶ συνεργατῶν της, οἱ συντάκται ἐστρατολογουῦντο
σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς τάξεως τῶν λογίων, ἡμείβοντο κάπως τα-
χτικῶς διὰ τὴν ἐργασίαν των καὶ ἤρχισαν ν' ἀποτελῶσι μόνιμον καὶ
ἰδίαν συνομοσάξιαν. Διὰ τὴν ἴδρυσίν τινων ἐκ τῶν τότε ἐκδοθέντων φύλ-
λων κατεβλήθησαν κεφάλαια σχετικῶς ὑπέρογκα καὶ ὅτε εἰς διακεκρι-
μένον λόγιον προσληφθέντα ὡς ἀρχισυντάκτην ἐνὸς τοιοῦτου φύλλου ἐπιλη-
ρώθη μισθὸς ἐκ 300 δραχμῶν κατὰ μῆνα, τὸ ποσὸν ἔθεωρήθη μυθῶδες
καὶ ὁ ἰδιοκτήτης τῆς ἐφημερίδος ἐπιχειρηματίας μεγαλείτερος τοῦ
Μπένεττ.

Μὴ νομίσθητε ὅμως ἐξ ὅλων τούτων ὅτι διὰ μιᾶς ἐνέσκηψε τότε εἰς
τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος ὁ χρυσοῦς αἰὼν τοῦ τύπου. Ἐτέθησαν ἀ-
ληθῶς τότε αἱ πρῶται βᾶσεις ἐργασίας συστηματικωτέρας καὶ ὀργανι-
σμοῦ τελειότερου, ἀλλ' οἱ καρποὶ ἐβράδυναν νὰ ἐπέλθωσιν. Ἡ κατανάλω-
σις δὲν ἦτο μεγάλη ὅσον προσδοκᾶτο καὶ τὰ ἔσοδα δὲν ἰσοφάρizon πρὸς
τὰς δαπάνας. Ὁ νεώτερος Ἕλληνας ἤ χαρακτηριστικώτερον εἰπεῖν, ὁ Ρω-
μηὸς, ἐννοεῖ νὰ εἶνε ἀσύδοτος εἰς πάντα· ἡ πολιτικὴ τὸν διέφθειρε καὶ
ἀφοῦ δὲν ἀποφασίζει νὰ πληρῶνῃ φόρον πρὸς τὸ δῆμόσιον, πολὺ ὀλιγώτε-
ρον εἶναι διατεθειμένος νὰ πληρῶνῃ διὰ νὰ μάθῃ τὰ νέα τῆς ἡμέρας. Ὁ
τύπος τοῦ Ρωμηοῦ ὃν παρέστησε διὰ στίχων ὁ Σουρῆς καὶ ἀπεικόνισε διὰ
τῆς μολυβδόδος ὁ ὁμῶνυμὸς μου καλλιτέχνης εἶνε ὁ ἀπεικονιζόμενος ἐν τῇ
ἐπικεφαλίδι τῆς ἐφημερίδος τοῦ Σουρῆ *κ ο υ τ σ α θ α κ η ς*, ὅστις μετα-
θαίνων τὴν πρωίαν εἰς τὸ καφενεῖον, ζητεῖ ἐπιτακτικῶς νὰ κομίσωσιν
αὐτῷ ἐν ποτήριον ὕδατος, φωτιᾶν διὰ τὸ σιγᾶρον του, μιᾶν ἐφημερίδα
πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ ἐνίοτε τὴν κλειδα τοῦ ἀνωλύμου μέρους τοῦ κατα-
στήματος. Με τοιοῦτο δῆμόσιον, ὅπερ δὲν εἶχε συναισθανθῆ ἀκόμη τὴν
ἀνάγκην τῆς ἐφημερίδος, οὔτε ἀναγνωρίζει τὸ ὠφέλιμον τῆς μεταξὺ αὐτοῦ
καὶ τοῦ τύπου ἀλληλεγγύης, ἢ ἐξόδευσις δὲν ἰδύνατο νὰ εἶνε μεγάλη.
Ἄλλως τε ἡ πώλησις δὲν εἶχεν ἀκόμη συστηματοποιηθῆ· οἱ μικροὶ λου-
στραί, δι' ὧν ἐνηργεῖτο εἰς τὰς ὁδοὺς ἢ πώλησις, ὀλιγάριθμοι καὶ αὐτοκέ-
φαλοι ὄντες, δὲν ἴσαν πάντοτε συνεπεῖς εἰς τὰς πληρωμάς των καὶ ἐνθυ-
μοῦμαι εἰς τὰ γραφεῖα τινων ἐφημερίδων σωρείαν τῶν περιεχόντων τὰς
ψήκτρας καὶ τὰ λοιπὰ εἶδη τῆς βαφῆς τῶν ὑποδημάτων κιβωτιδίων, ἕ-
τινα ἀπετίθεντο ἐκεῖ ὡς ἐνέχυρα διὰ τὴν ἀξίαν τῶν διδομένων πρὸς τοὺς
μικροὺς πωλητὰς φύλλων. Οἱ συνδρομηταὶ ἰδίως τῶν ἐπαρχιῶν, ἐκδικού-
μενοι φαίνεται διὰ προγενεστέρως ζημίας των, ἐκώφευον εἰς πᾶσαν αἴτη-
σιν περὶ καταβολῆς τῆς συνδρομῆς των, οἱ δὲ ἀνταποκριταὶ κατέφερον
ἀνηλεῆ τραύματα εἰς τὴν διαχείρισιν. Διὸ τὰ κεφάλαια βαθμηδὸν κατε-
βροχίσθησαν καὶ πολλαὶ τῶν τότε ἰδρυθεῖσων ἐφημερίδων ἀπέθανον ἐκ
μαρασμοῦ, τινὲς δὲ παρέτειναν ἐπὶ τινὰ ἀκόμη χρόνον τὴν ἀγωνιστῶσαν αὐ-
τῶν ὑπάρξιν. Φεῦ! γνωρίζω τινὰς χρηματίσαντας μάρτυρας ἀληθεῖς τῆς
δημοσιογραφικῆς ταύτης περιόδου. Ἡ ἐφημερίς ἰδίως ἐκείνη, ἧτις ἔθεω-
ρήθη ἐν ἀρχῇ ἕνεκα τῆς γενναίας ἀμοιβῆς τῶν συντακτῶν της ὡς ὁ Πα-
κτωλὸς τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, διήκουσε τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου
της ἐν ἀνεκδιηγήτῳ στερήσει καὶ ἡ περιγραφή των τραγικῶς ἀστείων
σκηνῶν, τῶν συμβαινουσῶν εἰς τὰ γραφεῖα της, ἕτινα ἴσαν τὸ κέντρον
τῆς συναντήσεως φαιδῶν τινων ἀνεστίων, συνειθισμένων στωϊκῶς εἰς
πᾶσαν κακοπάθειαν, ἰδύνατο ν' ἀποτελέσῃ βιβλίον ἀντάξιον τῶν *Scènes*
de la vie de Bohème. Πῶς διηγῆσθαι τὴν ξηρασίαν τοῦ ἄλλοτε κα-
λῶς ἐφωδιασμένου ταμείου τῆς ἐφημερίδος αὐτῆς καὶ τὸν ἡρωϊσμόν τοῦ
καλοῦ κάγαθοῦ διευθυντοῦ της, ὅστις ἐξέποιήσε πάντα αὐτοῦ τὰ ὑπάρ-

χοντα, διὰ νὰ τὴν διατηρήσῃ εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀγωνίαν, ἧτις ἐπεκρά-
τει καθ' ἑκάστην ἕως ὅτου ἤθελεν ἐξευρεθῆ τὸ ἀναγκαῖον πρὸς ἀγορὰν
χάρτου ποσόν, ὅπερ ἐνίοτε κατωρθοῦτο τόσον ἀργά, ὥστε ἡ ἐφημερίς ἐξε-
δίκετο ἐν μεσονυκτίαις ποθ' ὧραις καὶ δὲν ἰδύνατο νὰ ἔχῃ ἄλλους ἀγορα-
στὰς παρὰ τὰς καθ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐξερχομένας τῶν τάφων σκιάς τῶν
προγόνων. Καὶ πῶς νὰ περιγράψω τὰ τεχνάσματα, ἕτινα καθ' ἡμέραν
ἐφεύρισκεν πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ γέυματος ἢ ἀτυχῆς σύνταξις, ἢ ποιου-
μένην τρομακτικὴν κατανάλωσιν ἰδίως κρῶν φαγητῶν; Ἡ πῶς νὰ πα-
ραστήσω τὴν σπαραξικάρδιον σκηνὴν ὅτε ἡ σύνταξις αὐτῆ ἢ πολυπαθῆς,
μὲ βουλιμίαν δέκα Ταντάλων καὶ ἰσαριθμῶν Οὐγγυλίων. ἀποφασίσασα
νὰ εὐωχθῆ — ἡ μεγαλοπρεπῆς αὕτη ἔκφρασις ἀνίχει εἰς τὸν ἔθνικόν μας
ποιητὴν κ. Ἀγγιλέα Παράσχον, ὅστις ἐρασιτεχνικῶς ἐσύγχυζεν εἰς αὐτὸ
τὸ *coenaculum* — διὰ τῶν δύο ταλλήρων, τῶν ἀνεπίστως ἐκ μιᾶς δια-
τριβῆς πεσόντων εἰς τὸν Καιᾶδαν αὐτὸν τῆς ἀνεχειρίας, καὶ μεταβᾶσα εἰς
τὸ ἐστιατόριον, ἀνεκάλυψε μετὰ τὴν εὐωχίαν ὅτι τὰ δύο αὐτὰ δυστυχῶς
τάλληρα εἶχον ἀπολεσθῆ καθ' ὁδόν. Τὸ δεῖπνον αὐτὸ ἔσχε πέρασ φοβε-
ρώτερον καὶ τοῦ τῶν θυσσεύων, ὅστις δὲ δὲν εἶδε καθ' ἐκείνην τὴν στιγ-
μὴν τὸ βλέμμα, ὅπερ ἐξῆκόντισεν ὁ πολλὰ παθὼν ἐκ τῆς πελατείας
ἐκείνης ξενοδόχος, οὐδέποτε θά δυνηθῆ νὰ λάβῃ σαφῆ ἰδέαν περὶ τοῦ τί
ἦτο ἡ κεφαλὴ τῆς Μεδοῦσης.

Θὰ συμπεραίνετε ἴσως ὅτι μετὰ τὸν ὀριστικὸν θάνατον τῆς Τραβιά-
τας αὐτῆς τῶν ἐφημερίδων οἱ συντάκται της ἐπεδίωξαν εἰς ἄλλο στά-
διον βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα; Πλανᾶσθε ἔμειναν δημοσιογράφοι σχε-
δὸν ὅλοι. Ὑπάρχει μετὰ τῶν παραδόξων καὶ δυσεξηγήτων ἀνθρωπίνων
αἰσθημάτων καὶ ἡ λεγομένη ἰδονὴ τοῦ μαρτυρίου καὶ τὸ αἰσθημα τοῦτο
ἐκδηλοῦται ἰδιαίτατα εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι ἐξέλεξαν τὸν
δημοσιογραφικὸν κάλαμον ὡς μόνον ὄπλον διὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου. Εἶνε
εἰδὸς τι φακισμοῦ, ἐκουσίας προσηλώσεως εἰς τὸ πάσχειν· φέρουσι
πάντοτε τὸν κλοιὸν τοῦ δούλου καὶ ὅσον δῆποτε καὶ ἂν μεταβληθῆ ἡ θέ-
σις των ἐπὶ τὰ κρείττω, ἔρχεται μία ἡμέρα καθ' ἣν τοὺς καταλαμ-
θάνει ἡ νοσταλγία τῆς μελάνης. Θέλουν, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ ἐξέλθω-
σιν ἀπὸ τοῦ κύκλου, ὃν αὐτοὶ ἑαυτοῖς προδιέγραψαν. Ὁμοιάζουσι τὸν
αὐτόχειρα ἐκεῖνον τοῦ μύθου, ὃ θὰ ἡκούσατέ ποτε ἴσως τὰ παθήματα.
Ἐλαθεν ὁ ταλαίπωρος ὅλα του τὰ μέτρα διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἢ ἀπόπειρά
του. Ἐρρόφησε δηλητήριον, ἀνίρτησε βρόχον εἰς τὸν κλάδον δένδρου,
κείμενον ἄνωθεν τῆς ὄχλης λίμνης, ὥστε καὶ ἂν ἤθελε θραυσθῆ ὁ κλώ-
νος, νὰ πέσῃ εἰς τὴν λίμνην καὶ νὰ πνιγῆ καὶ πρὸς ἐπίμετρον, καθ' ἣν
στιγμὴν ἀπηγγονίζετο, ἐπυροβόλησε κατὰ τῆς κεφαλῆς του διὰ νὰ εἶνε
βέβαιος ὅτι θ' ἀποθάνῃ. Καὶ μόλα ταῦτα τί συνέβη; Ἡ σφαῖρα, παρεκ-
κλίνασα, θραύει τὸ σχοινίον τῆς ἀγγῶνης καὶ ὁ αὐτόχειρ πίπτει ἐντὸς
τῆς λίμνης· ἀλλὰ τὰ ὕδατα ἴσαν ἀβαθῆ καὶ τὸ μόνον ὅπερ ἔπαθεν ἦτο
νὰ ναταπίῃ ἀκουσίως ἀρετὴν ποσότητα ὕδατος, ἧτις τοῦ ἐπιφέρει ἐμε-
τόν, ἐμεῖ τὸ δηλητήριον καὶ σώζεται.

Καὶ ἔπειτα θέλουν μερικοὶ νὰ μὴ πιστεύωμεν εἰς τὸ πεπρωμένον!

(Ἀκολουθεῖ).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΚΚΟΣ

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

Ὅταν συννεζίτεται ἦτο χαριτωμένος. Ἦρκει νὰ ἔθιγες μίαν
χορδὴν ἐξ ἐκείνων αἰτινες τὸν ἠγγίζαν καὶ νὰ τὸν ἀφίσηρς. Ὁ
Κόκκος, ὁ μικρὸς Κόκκος, συζητῶν ἦτο ἀπόλαυσισ. Ἀπὸ συζη-
τητοῦ μετεβάλλετο εἰς ἀγορητὴν. Δὲν σοῦ ἀφίνε καιρὸν οὔτε τὴν
ἀναπνοὴν σου νὰ πάρης, πολλαῖ δὲ πλέον νὰ σκεφθῆς καὶ δια-
τιπλώσης σὺ ἀντιροήσεις. Ἐπερνε τὸν κατήφορον καὶ ἐμονολογεῖ
πλέον ἀκόραττος καὶ σοῦ ἐφαρτε τὸ στόμα διὰ τῆς στωμυλιας
καὶ τοῦ ἀγγιστρόφου του πνεύματος, τῆς χαριεδνάτης φρασεο-
λογίας του καὶ τῶν ἀπροόπτων ἐξ ἐφόδου σχημάτων του· ἂν δὲ

ἡ συνομιλία ἐγένετο καθ' ὁδόν, σὲ ἐμπόδιζε νὰ βαδίσης, τιθέμενος κατέναντί σου πλαγίως καὶ χειρονομῶν ὡς ὁ ἐμπειρότερος ἀριστοτέχνης σκηνικός Γάλλος. Καὶ ἐν τῇ ρύμη τοῦ λόγου του, σὲ τραβοῦσε, σὲ διηγώνιζε, προσπαθῶν διὰ παντὸς μέσου νὰ σοῦ ἀποροφήσῃ ὅλην σου τὴν προσοχήν· τὰ ἐπιχειρήματα τῶ ἤρχοντο ἀλλεπάλληλα, ραγδαῖα, βροχηδόν, καὶ ἀναμῆξ σπουδαῖα, ἀστεῖα, γελοῖα, παρομοιωτικά, πομπώδη, ἱστορικά, διαδεχόμενα ἀλλήλα, τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, καὶ πολλακίς ἠννοεῖς, τὸ ἐβλεπες, ὅτι ἢ σκέψις εἰργάζετο ταχύτερον τῆς γλώσσης καὶ ἐστενοχωροῦντο εἰς τὰ χεῖλη του αἱ ἰδέαι ποῶ νὰ πρωτογῆ.

Καὶ μ' ὅλα ταῦτα... μυστήριον! Δὲν δὲ ἐκούραζε.

Τοιοῦτος ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἦτο ὁ βίος τοῦ Κόκκου ὡς παιδιοῦ.

* *

Ὅταν βραδύτερον τὸν συνήντησα φοιτητὴν εἰς Ἀθήνας, ὁ Κόκκος ἤρχιζε νὰ πτερυγίζῃ ὡς πονιτής. Πλήρης πάντοτε θάρρους καὶ αὐτοπεποιθήσεως, εἰσέλασεν ἀμέσως ὡς Ταμερλάνος εἰς τοὺς συλλόγους καὶ τὰ δημοσιαγραφικὰ γραφεῖα, ἐξεφώνει λόγους ἐπικηδεῖους ἢ πανηγυρικούς μὲ τὸ ἦθος ἀνθρώπου γεννημένου καὶ ἀνατραφέντος καὶ ζήσαντος ἐπὶ τοῦ βήματος, εἰσεχώρησεν εἰς ὅλα τὰ πολιτικά σαλῶνια καὶ τὰς Καμαρίλλας ἀκόμην, κερδίζων πανταχοῦ ἐδαφος καὶ κατακτῶν καρδίας.

Αἱ πρῶται του ἐπιτυχίαι ἦσαν ὁ λόγος του ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀτυχοῦς λοχαγοῦ Βούρβαχην καὶ τὸ ἐλεγείον του ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς κόρης Καραλιδῶνα.

Δὲν ἦτο παράδοξος ὁ τύπος τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, γεννημένου διὰ τὸν γέλωτα, καὶ ὅμως πλήρους καρδίας καὶ αἰσθήματος, ἀνθρώπου βουρκώνοντος ἀπὸ τὰ γέλωτα, καὶ ὅμως πλησσομένου ἀπὸ τὴν συμφορὰν τοῦ τυχόντος γνωρίμου του, ἦν ἠκαιοποιεῖτο καὶ ἦν ἠσθάνετο ὡς ἰδιαν; Δὲν ἦτο παράδοξος ἢ ἐν τῶ φιλολογικῷ σταδίῳ ἐπιτυχία ἐνὸς **δατυρικοῦ** κυρίως **πνεύματος**, ἀναδειχθέντος τὸ πρῶτον ἐπὶ δύο **νεοδράκτων** καὶ **χασκόντων τάφων**;

* *

Ὁ Κόκκος ἦτο τύπος καθ' ὅλα παράδοξος! Ἴδιοψυτὰ ἀλλοκοτος, ἰδιορρυθμία ἀκατανόητος.

Μολονότι ὁ κύριος χαρακτήρ του ἦτο ἡ εὐθυμία, ἐν τούτοις τὸ πνεῦμα του κατέλαμβάνετο ἐνίοτε ἀπὸ στιγμᾶς μελαγχολίας ἠρέμου, ἠδύχου, ἠδειας, καταπληττούσης τὸν μὴ γνωρίζοντα καλῶς αὐτόν· καὶ τὴν φύσιν του καὶ τὴν ἰδιοψυίαν του ταῦτην αὐτὸς ὁ ἴδιος χρωματίζει ἀπαραμύλλως χωρὶς σχεδὸν νὰ ἐννοήσῃ ὅτι αὐτοζωγραφίζεται, εἰς τὸ ἀθάνατον ἐκεῖνο τετραδίστικόν του, τὸ ἀφιερῶθαι εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀποθανόντος μεγαλειτέρου του ἀδελφοῦ. Δυστυχῶς μοῦ διαφεύγουσιν οἱ δύο πρῶτοι στίχοι. Διατηρῶ ὅμως πλήρη τὴν ἐντύπωσιν τῆς περιπαθεστάτης ἐννοίας του καὶ θὰ προσπαθῶ νὰ τὴν μεταφέρω πεζῶς ὡς οὐκ ἐδύνηθ'. «Γιατί» λέγει, εἰς τὰς πανηγυρικωτέρας καὶ εὐαρεστοτέρας [μας στιγμᾶς, καθ' ἃς πλήρεις αἰσθήματος ἀπολαύμεν οἰκογενειακῆς χαρᾶς καὶ εὐθυμίας, γιατί τότε πρὸ πάντων παρεβάλλεις τὴν ὥχρην μορφήν σου μεταξὺ ἡμῶν, πικραίνων οὕτω καὶ μετατρέπων εἰς δάκρυα τὰς γλυκείας μας οἰκογενειακὰς ἀπολαύσεις; Καὶ ἐξακολουθῶν τὸ δεῦτερον δίστιχον λέγει:

Μήπως ἡ λύπη κι' ἡ χαρὰ εἶναι ἀδερφωμένα
Καθὼς ἐγὼ μὲ 'σένα;»

Δὲν ζωγραφίζεται ἐνταῦθα ὁλος ὁ Κόκκος, ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας τοῦ ὁποίου ἔστι ὄντως ἀδερφωμένη ἡ λύπη μὲ τὴν χαρὰ; Ὁ Κόκκος, διὰ τοὺς μακρόθεν ἢ ὀλίγον γνωρίζοντας αὐτόν ἦτο γέλωτος· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐγγύτερα αὐτόν σπουδάσαντας ἦτο μᾶλλον **κλαυδίγελος**.

Ἡ εὐτροφία ὅμως, μεθ' ἧς ἐπύδα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς αἰσθήματος εἰς τὸ ἄλλο, ἀπὸ τὴν βαθυτάτην λύπην εἰς τὸν ἀκράτητον κατχασμόν, ἐπέφερε σκοτοδίνην εἰς τὸν ψυχολόγον, ὅστις θὰ ἐπεχειρῆ νὰ ἀνατάμῃ τὸν χαρακτήρα του.

Ἐνθυμοῦμαι ἐνταῦθα μίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ Κόκκος ἦτο ἐρωτευμένος. Μὲ εἶχε συναντήσει εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ μοὶ διηγεῖτο τὰ βάσανά του· θὰ ἦτο τότε δεκαοκταετής. Αἱ ἐκφράσεις του ἦσαν τόσῳ ὑπερβολικαί, καὶ ἡ ἀπελπισία του τόσῳ βαθεῖα—διότι ὅλα τὰ πράγματα τὰ ἔπερνε εἰς τὴν ἀπάνω σκάλλα—ὥστε

ἐνόμυσα ὅτι μοὶ ἐπεβάλλετο νὰ τὸν παρηγορήσω καὶ ἀποτρέψω τὸ πνεῦμά του ἀπὸ τῶν σκοτεινῶν ἐκεῖνων διαλογισμῶν.

'Αλλ' ἐν ᾧ ἐσκάλιζα νὰ εὐρῶ φράσεις καὶ συμβουλὰς καταλλήλους πρὸς τὴν περίστασιν, καὶ ἦμουν εἰς τὸ ζωηρότερον σπυρμαθίας μου πρὸς αὐτόν συμπαθείας, βλέπω αἰφνης τὸν Κόκκον στραφέντα ὀρμητικῶς πρὸς τὸ μέρος μικρᾶς τινοῦ ξανθῆς διαβάσης πλυσίων μας παρακολουθῆσαντα αὐτὴν διὰ βλέμματος ἐκπληκτοῦ καὶ εἶτα ἀναφωνῆσαντα.

— Ψυχὴ μου κοπέλλα!!

Τὰ ἔχασα κυριολεκτικῶς.

— Βρὲ σύ, τοῦ λέγω, κοροῖδευες μὲ μένα τόσῳ ὥρα;

— Μπά... Καὶ γιατί; μοῦ λέγει κοντοσταθεῖς κατὰ τὴν συνήθειάν του καὶ μὲ ἐκφρασιν πραγματικῆς ἀπορίας.

— Γιατί λέει!! Καλὰ σὺ μοῦ διηγῆσο πρὸ στιγμῶν ἀκόμην μετὰ δακρύων καὶ διὰ τῶν ἀπελπιστικωτέρων φράσεων τὰ κατὰ τὸν προδοθέντα ἔρωτά σου μὲ ἔκαμες νὰ τρομάξω διὰ τῶν στεναγμῶν σου τόσον, ὥστε νὰ νομίσω ὅτι εἶσαι καλὸς καὶ νὰ αὐτοκτονήσης ἀκόμην, καὶ τὴν ἴδιαν στιγμὴν περνάει μὴ ἄλλη καὶ ὄχι μόνον ξεχνᾷς τὴν λύπην σου, ἀλλὰ σκανδαλίζεσαι κιόλα καὶ μὲ ρωτᾷς ἀκόμην γιατί;

— Ἄχ καὶ μένε! μοῦ ἀπαντᾷ διγὰ διγὰ καὶ κινῶν τὴν κεφαλὴν οἶονοι οἰκτεῖρων με. Κρῖμα ποῦ μὲ γνωρίζεις ἀπὸ μωρὸ. Ἐγὼ μωρὸ, ἔχω καρδιὰ τόσῳ μεγάλην, ποῦ ἔμπορὸ νὰ ἀγαπῶ ταῦτοχρόνως καὶ μὲ τὴν ἴδιαν δύναμιν ὄχι μία... δώδεκα!!..

* *

Μὲ τὸν Κόκκον τὰ ἔχανε κανεῖς κυριολεκτικῶς καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν. Δὲν ὑπῆρχον δι' αὐτόν βιωτικαὶ δυσκολίαι, δὲν ὑπῆρχον τύποι, δὲν ὑπῆρχεν ἐθιμοτυπία, δὲν ὑπῆρχε διαφορὰ τρόπων συμπεριφορᾶς. Ἀπὸ τοῦ στενωτάτου τοῦ φίλου μέχρι τῆς ἀριστοκρατικωτέρας Δεσποίνης ἦτον ὁ αὐτὸς· δὲν ἠλλάζε ποτὲ τὴν φρασεολογίαν του, τοὺς τρόπους του, τὴν κορμοσταδίαν του.

* *

Εἶχε φίλους, μὰ φίλους ἀληθεῖς, καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως καὶ ἄνευ μεταφορᾶς, μεταξὺ τῶν δεσποινίδων, ὅπως εἶχε μεταξὺ τῶν γραιῶν, μεταξὺ τῶν πολιτικῶν, μεταξὺ τῶν κουτσαδάκιδων τοῦ Ψυρῆ καὶ τῆς Πλάκας, ὅπως εἶχεν εἰς τὰ ἀνάκτορα εἰς τὸν Παρνασσὸν εἰς τὸν στρατόν, παντοῦ. Παντοῦ ἐνέπνεεν ἐμπιστοσύνην καὶ ἀγάπην. Ἡ ἀφέλεια καὶ ἡ μέχρι σκαλιότητος πολλακίς ἐξικονομῆν ἐιλικρινεία του, συνονομαζόμεναι ὑπὸ θάρρους ἀκατανόητου, ἠνοιγον αὐτῷ ὅλας τὰς θύρας. Εἰς τοὺς χορούς, εἰς τὰς συναναστροφὰς, ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν εἰσῆρχετο ὁ Κόκκος ἔπαυεν προσποιητὴ πολλακίς ἀλλ' ἐν τούτοις τρόπον τινὰ ἐπιβεβλημῆ ἐπιφύλαξις καὶ σιγή, ἢ τόσῳ δύναται τις εἰπεῖν φυσικὴ κατὰ τὰς πρώτας στιγμᾶς τῆς ὑποδοχῆς ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κόκκου ἢ ζωηρότης, ἢ ἐξοικείωσις ὄλων, ἢ φωνὴ, ὁ γέλωτος, ἡ εὐθυμία, αἱ συζητήσεις ἔθηον τὸ κατακόρυφον· ἐνόμιζέ τις ὅτι ὁ χορὸς εἶχε θῆσει πλέον εἰς τὸ τελευταῖον κοτλιζῶν, ὅποτε ὑποχωρεῖ συνήθως πᾶς τύπος, καὶ ὅμως δὲν εἶχε τελειώσῃ ἀκόμην τὸ πρῶτον βάλς. Καὶ τὸ θαῦμα τοῦτο κατῶρθον ἢ παρουσία τοῦ Κόκκου.

— Κόκκο! δεξιὰ, Κόκκο! ἀριστερά. Κόκκο μὰ πρόποσι δὲ παρακαλῶ. Κόκκο ἕνα ποιημτάκι. Κόκκο καὶ μένε κάμε μας καμπόσα ἀκαδημαϊκά. Κόκκο διεύθυνέ μας ταῖς Καδριλλῆας.

Εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ χοροῦ ἀλήθεια ἦτον ἀμίμητος ὁ Κόκκος, ὅποτε εἰς τὸ μέσον τῆς κομικῆς σοβαρότητος τῶν καθ' ὅλους τοὺς τύπους ὑποκλινομένων καὶ ρεβερεντζαριζόντων Δανδιδῶν καὶ τῶν μεμετρημένων βηματισμῶν τῶν δεσποινίδων καὶ κυριῶν καὶ κ'εἶ ποῦ δὲν τὸ περίμενε κανεῖς ἠκούετο αἰφνης ἢ μεταλλικὴ καὶ χαρὰν σκορποῦσα γύρω του φωνὴ του λέγουσα:

— Ballancée ὅπως θέλετε.

Ἄν' ἔμπορούσατε ἄς μὴ γελοῦσατε, ἄς μὴ εὐθυμούσατε.

* *

Τὴν ἐπομένην τοῦ χοροῦ, συνήντα νεάνιδά τινα ἐκ τῶν χθεσινῶν του χορευτριῶν. Ἐξέσα ἀπὸ ἀποστάσεως 30 βημάτων εἰς γέλωτα καὶ ἔβανε τὴν φωνὴν μὲ τὴν αὐτὴν οἰκειότητα, μεθ' ἧς θὰ προδεφώνει τὸν Σουρῆν αἰφνης ἢ οἰονδήποτε ἄλλον φίλον του, καὶ ἔτεινε κατὰ τὴν συνήθειάν του ἀπὸ ἀποστάσεως δύο ὀργυριῶν καὶ τὰς δύο του χεῖρας. Καὶ ἤρχιζε τὰς ἐντύψεις του καὶ ὑπεμύνησκε γέγονός τι ἀστεῖον τῆς χθεσινῆς ἐσπερίδος καὶ

ἐξηκολούθει τὸν δρόμον του μετὰ τὴν νεάνιδα, χωρὶς νὰ στενοχωρηθῆ, καὶ τὸ σπουδαιότερον **χωρὶς νὰ στενοχωρῆ** καὶ χωρὶς νὰ παρεξηγηθῆ ἀπὸ κανένα. Διότι ἡ εὐλικρίνεια εἶναι ὄπλον σπουδαίων, ὅταν δὲν εἶναι προσποιητὴ.

Ἄλλοίμονον! Τὰ πάντα εἶναι σήμερον κίβδηλα καὶ πλαστὰ ὡς καὶ αὐτὴ πολλὰκις ἡ εὐλικρίνεια! Πόσους ἐγνώρισα ἐπιτυχόντας ἐν τῷ βίῳ διὰ προσποιητῆς εὐλικρινείας!...

Μετὰ τὴν εὐλικρινείαν του λοιπόν, μετὰ τὸ θάρρος του, μετὰ τὴν φωνὴν τὴν ὁποίαν ἐξέβη, καὶ μετὰ τὴν γνωριμίαν του πρὸς τοὺς πάντας, γνωρίζοντας αὐτὸν τοιοῦτον, ἐπεβάλλετο εἶναι πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν λέγονται ἀπὸ κανένα. Ὁ Κόκκος τὰ ἔλεγεν ἡσυχὰ ἡσυχὰ, ὡς ἂν ἔλεγε τὰ ἀπλούστερα πράγματα τοῦ κόσμου, χωρὶς νὰ τὸ σατίσῃ καθόλου καὶ τὸ σπουδαιότερον χωρὶς νὰ θεωρηθῆ προσδεδημένος ὁ πρὸς ὃν τὰ ἔλεγε. Ἐκαστος ἀνθρώπος ἀπαιτεῖ κάποιαν ἐπιφύλαξιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, κάποιαν ἐπιτήρησιν ἀλλὰ καμμίαν ἀπὸ ἑνα ὅστις ἔβγαλε τὸ ὄνομα τοῦ εὐλικρινοῦς. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι κατανοοῦν ἀδύδοτοι. Γίνονται ἀμέσως κύριοι τοῦ τόπου καὶ τῶν ἀνθρώπων, μετὰ τῶν ὁποίων θὰ εὐρεθῶσιν καὶ τοῦτο μετὰ τὸ σπᾶσι τῶν διπλασθῶν μετὰ τὴν γλῶσσαν τῶν διπλασθῶν μετὰ τὰς μηχανικτέρας σκέψεις τῶν διότι ὁ εὐλικρινὴς σκεπτεται τρόπον τινὰ μεγαλοφώνως, διότι ἔχει τὴν σκέψιν εἰς τὴν γλῶσσαν του. Δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἄλλως. Προφυλάσσεται λοιπὸν ἕκαστος ἀπέναντι τοῦ εὐλικρινοῦς μὴν τοῦ ἐνθυμιᾶν πράγματα ἀσύμφορα, καὶ ἐν ᾧ διαρρησσεται ἂν κατὰ τύχην σκέψῃ τις τῶν προνομιούχων τούτων ἀνθρώπων τύχην ὑπὲρ τὸ δέον ντεκολτέ, δὲν μνησικακεῖ ἐν τούτοις κατ' αὐτοῦ, διότι πᾶς τις γνωρίζει ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν προσβάλλουσιν ἀπὸ κακίας, δὲν ἔχουσιν κἄν τὴν πρόθεσιν νὰ προσβάλωσιν. Ἰστοροῦσιν ἀπλῶς ἄνευ κακίας, καὶ ὀνομάζουσιν τὰ πράγματα μετὰ τὰ ἀληθῆ των ὀνόματα ἀπλούστατα.

**

Ὁ Κόκκος ἀπὸ τῶν ἀκαδημαϊκῶν, ἀπὸ τοῦ λυρικοῦ ποιητοῦ, ἀπὸ ὑπαίθριου ρήτορος... εἶπα ὑπαίθριου ρήτορος καὶ δὲν δύναμαι νὰ μὴν ποιῶμαι μνηστὴρ μᾶς του δάφνης, τῆς ἐξοχωτέρας του ὑπὸ πανηγυρικὴν ἔποψιν.

Ἦτον ἡ ἐποχὴ τοῦ Βουλγαρικοῦ πραξικοπήματος ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὴν ζωηρὰν μορφήν του ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τῆς Ἀστυκλικῆς, φωτιζομένην ὑπὸ βεγγαλικῶν καὶ ἀναπαριστῶν οὕτω εἰς τὴν φαντασίαν μου τὸν Κόκκον ἀπαγγέλλοντα τὸ φλογερότατον ἐκεῖνο κατὰ τῶν πραξικοπησάντων ποιημάτων τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ὁ Κόκκος δὲν ἦτο Κόκκος. Ναι! Δὲν ἦτο Κόκκος ὁ χαριτολόγος, Κόκκος ὁ σαρκαστικός, Κόκκος τοῦ γέλωτος καὶ τῆς εὐθυμίας. Ἦτο Τιτάν! ὅστις δὲν εἶδε τὸ θέαμα ἐκεῖνο—καὶ ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν τῶν ἰδόντων, διότι ὅστις τὸν εἶδε τότε βεβαίως δὲν τὸν ἐλυσμόνησε—εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῆ τὴν μεταμόρφωσιν ἐκείνην τοῦ Κόκκου. Ἡ ἐσπέρα ἐκείνη ἦτον ἡ ἀποθέσις του. Τί λέξεις ἦσαν ἐκεῖναι! Τί ἀπαγγελία! Τί ἀνδρικὸν παράστημα! Κατὰ τὴν ιδέαν μου ἂν ὁ Κόκκος ἀντὶ τῆς φιλολογίας καὶ τοῦ θεάτρου ἐξέλεγε τὸ βουλευτήριον, θὰ ἐγένετο τρομερὸς διμεγέστης. Ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἐκείνης ὁ Κόκκος ἐπαγίωσε τὴν ὑπόληψιν του ὡς ἀνθρώπου, ὑπερτέρου τοῦ τύπου, ὃν μεχρὶ τότε εἶχε ἐπιδείξει διὰ τῶν **Γελοῶτων** του, τῶν ἐλεγειῶν καὶ τῆς χαριτολογίας του.

**

Ὁ Κόκκος ἦτο δι' ἡμᾶς τοὺς παιδικοὺς φίλους του ἡ προδωποποιήσις τοῦ παρελθόντος παιδικοῦ βίου μας, καὶ δὲν μᾶς ὑπεμίμνησκε μόνον ὅτι συνεπαίξαμεν ἄλλοτε μαζύ του παιδιὰ, ἀλλὰ παρουσιάζετο ἐμπρὸς μας πάντοτε μετὰ τὴν αὐτὴν ἐλαφρότητα, μετὰ τὴν αὐτὴν ζωηρότητα, μετὰ τὴν αὐτὴν τρέλλαν, μετὰ τὴν αὐτὴν ἐφευρετικὴν τοῦ πνεύματος, μετὰ τὴν αὐτὴν ἀφροντισίαν, καὶ ἐν γένει μετὰ τὴν αὐτὴν παιδικότητα, ἥτις τὸν ἔχαρακτήριζε ὅταν ἦτο παιδί. Ὅταν ἐβλέπομεν τὸν Κόκκον, ἐνομιζαμεν ὅτι ἐπαναβλέπομεν τὴν ἐποχὴν τῶν παιγνίων μας ὀλοζώντανην καὶ ἠσθάνομεθα ὅτι καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ξανανειώνομεν. Ἦτον ὁ μόνος ἀνθρώπος ἐξ ὅσων ἐγνώρισα ὃν οὐδόλως παρήλαξεν ἡ πάροδος τοῦ χρόνου. Ἄν μετὰ τὴν ἡλικίαν ἠνδρώθη κατὰ τὸ δῶμα, καὶ ἀνεπίτηχον κατὰ τὸ πνεῦμά, κατὰ τὴν καρδίαν ὅμως ἔμεινε πάντοτε παιδί. Πλουτίσας εἰς γνώσεις, ἀποκαταστάς ἐπιστήμων, καλλιεργήσας τὸ ποιητικὸν αὐτοῦ τάλαντον καὶ δούς νέα πτερὰ εἰς τὴν ζωηροτάτην φαντασίαν του, δὲν περιε-

φρόνησεν ὅμως καὶ τὴν παιδικότητά του. Ἦσκει νὰ εἴξουε κανεὶς νὰ τὸν ἐγγίσῃ καταλλήλως, καὶ ἡδύνατο ὁ ἐνθεὸς ἀγορητῆς, ὁ περιπαθὴς εἰδυλλιογράφος, ὁ δραματικὸς συγγραφεὺς νὰ κάμῃ παιδικὰς τρέλλας. Καὶ ἐξομολογοῦμαι ἐνταῦθα ταπεινῶς, ὅτι μίαν ἡμέραν, πρὸ ἐξαετίας ἐνθυμηθέντες τὰ παιδικίαμα μας ἀνανεωθέντες μετὰ τὰ «θυμᾶσαι» καὶ σκανδαλισθέντες ἀπὸ μιᾶς παιδικῆς παρέας ποῦ ἐπαίξε τόπι εἰς τὸ Στάδιον, ὅπου εὐρέθημεν περιπατοῦντες καὶ ἀναμνησκόμενοι, κατετάχθημεν μετὰ αὐτῶν καὶ ἐπαίξαμεν μαζύ ἀρκετὴν ὥραν **τόπι**.

**

Ἀκόμη μίαν ἄλλην παρέκβασιν. Ἀνέφερα δις περὶ **ἀκαδημαϊκῶν** καὶ ἐλυσμόνησα ὅτι τὰ **ἀκαδημαϊκά** αὐτὰ τὰ γνωρίζει ὅλος ὁ κόσμος καὶ τὰ ἔχει διαβάσει ὅλος ὁ κόσμος, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίσῃ καὶ χωρὶς νὰ γνωρίσῃ ὅτι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀνέγνωσεν ἀνάγονται εἰς τὴν **Ἀκαδημίαν** τοῦ Κόκκου.

Κατὰ τὴν πρώτην περιόδον τῆς ἐκδόσεως τοῦ **Ρωμιοῦ**, νομίζω περὶ τὸ τέλος, ὁ Σουρῆς καὶ ὁ Κόκκος ἀπεφάσισαν μίαν ἡμέραν νὰ λέγουν ἀκαδημαϊκά μετὰ τῶν καὶ ἄλλοι φίλοι των νὰ τὰ γράφουν. Καὶ οὕτως ἐγράφη ὁ διάλογος τοῦ **Περικλῆ** καὶ **Φασουλιῆ** τὸ ἐπόμενον σάββατον.

Φαντασθῆτε τὴν ζωηρότητα τοῦ κλασικοῦ διαλόγου τοῦ **Ρωμιοῦ** τῆς ἐπαύριον. Ἐγείνουν ἀνδραστῶς. Τοῦτο ἐξηκολούθησεν πολὺν καιρὸν, νομίζω μεχρὶ τέλους τῆς πρώτης περιόδου τῆς μοναδικῆς αὐτῆς ἡμεριδος.

Ἀπὸ **ἀκαδημαϊκοῦ** λοιπόν, ἀπὸ λυρικοῦ συγγραφέως, ἀπὸ ὑπαίθριου ἀγορητοῦ, εἰσεπλήθησεν ἐσχάτως εἰς τὸ θέατρον. Χωρὶς νὰ τὸ καλοσκεθῆ, χωρὶς νὰ πολυαγωνισθῆ, προεχώρησεν εἰς τὸ νέον τοῦτο στάδιον οὐχὶ μετὰ βήματα, ἀλλὰ μετὰ πηδημάτα. Μιά... δῆλ... κατάκτησις.

Ἡ πρώτη του ἐμφάνισις ἐν τῷ θεάτρῳ ἔσχε τοιαύτην ἐπιτυχίαν, ὥστε ἡ κωμωδία του ἐπανελήθη ὅσον καὶ τῶν μᾶλλον μεχρὶ τότε δεδοκιμασμένων ποιητῶν τὰ ἔργα. Ἀπὸ τῆς πρώτης παραστάσεως τῆς πρώτης κωμωδίας του, ὁ Κόκκος ἦτο πλέον κύριος τῆς σκηνῆς. Καὶ τὰ ἔργα του ἐπικολούθησαν τὸ ἐν τὸ ἄλλο μετὰ ταχύτητα ἠλεκτροκίης.

Καλλιθέητος, μετὰ ἀντιλήψιν σπανίαν, ὀξυδερκέστατος, παρατηρητῆς μοναδικῶς τῶν τύπων τῶν ἐπαρχιωτῶν πρὸ πάντων, γλώσσης βαθῆς τῶν μυστηρίων τῆς κοινῆς γλώσσης, τῶν κλαμπουριῶν, τῶν παροιμιῶν, τοῦ κοινωνικοῦ βίου, τοῦ κουτσαδακισμοῦ, τῶν ἀσμάτων, τῶν χορῶν τοῦ λαοῦ, καὶ κυρίως διορατικώτατος ὅσον ἀφορᾶ τὰ ἠλεκτριζόντα καὶ κινουῦντα αὐτὸν εἰς γέλωτα, ἐγοήτευσεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ κοινόν, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου παρέστησε τὰ πρῶτά του ἔργα.

Εἴξουε θεωρητικὴν μουσικὴν, ὅσων καὶ οἱ πλέον ἀρχαῖοι. Ἀλλὰ κατιδὼν τὴν ἀνάγκην ὡς ἐκ τῆς ἐντυπώσεως ἦν παρήγαγον ὀλίγα ἴσματα του μελοποιηθέντα ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν **Μαγοῦλλαν** τοῦ κ. Δ. Κορομυλά, ἐπέδωκεν ἐσχάτως μόνος του καὶ κατενόησε κάπως μόνος του τὰ στοιχεῖα, τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς συνθέσεως. Καὶ ἐμελοποίησε πάντα τὰ ποιηματάκια του, δι' ὃν εἶχε στολίσαι τὰς κωμωδίας του. Καὶ δὲν ἦσαν ὀλίγα. Τίς ἀμφιδάλει ὅτι μετὰ τὸν καιρὸν, καταρτιζόμενος καὶ μουσικῶς τελειότερον, δὲν θὰ ἔθετε τὰς βάσεις ἐλληνικοῦ κωμειδουλίου, καθαρῶς ἐλληνικοῦ, κατὰ τε τοὺς ἤχους καὶ τοὺς τόνους, κατὰ τε τὰ ἔθιμα καὶ τὰ κατὰ τόπους γλωσσικὰ ἰδιώματα, αὐτός, ὅστις ἐχόρευε τὸν Καλαματιανὸν καλλίτερα ἀπὸ τοὺς Καλαματιανοὺς καὶ ἐτραγῶδει Γιαννιώτικα καλλίτερα ἀπὸ τοὺς Γιαννιώταις.

Ἦτο περιπαθέστατος εἰς τὰ φίλτρα του! Τρυφερότατος! εἰς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἀδελφοῦ του ἢ τοῦ πατρὸς του ἔτρεμε δὴν τὸ ψᾶρι, καὶ ἐκλαιε δὴν τὸ μωρὸν παιδί, μετὰ δάκρυα πραγματικά, χονδρὰ, μὴ νομίζων ταπεινώσιν τὸ νὰ φωραθῆ οὕτω κλαίων, οὔτε ὑποχρέωσιν τοῦ ἀνδρικοῦ νὰ πνίξῃ τὸν πόνον του καὶ τὸ δάκρυ του. Ἦσθάνετο ἑαυτὸν συγκινούμενον. Τοῦτο ἦσκει. Συνεκινεῖτο. Καὶ συγκινούμενος ἤφηνε τὰ μᾶτιά του νὰ στάζουν, μετὰ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν, μεθ' ἧς ὅταν ἐβλεπε κανὲν παράξενον ἄφηνε τὸν καγχασμόν νὰ διαστείλῃ τὰ χεῖλην του. Ἀλλ' αἰφνιδίως ἐν ᾧ εὐρίσκετο εἰς τὴν βαθυτέραν συγκίνησιν ἦσκει τὸ ἐλάχιστον κωμικὸν ἐπεισόδιον ἢ λέξις ἢ καὶ ἀνάμνησις νὰ τὸν μεταβάλῃ.

Σὰς εἶπα ὅτι ἦτο παράδοξος τύπος.

Διηγούμενος κωμικόν τι ἐπεισόδιον, ἦτο χεῖμαρος, χεῖμαρρος λέξεων, φράσεων, παρομοιώσεων, παρεκβάσεων, μεταφορῶν, ἀπροσδοκῆτων μεταπτώσεων καὶ διαρκοῦς γέλωτος.

Ὅταν πρὸ 2 1)2 μινῶν περίπου τὸν εἶδα ἐσχάτως εἰς Ἀθήνας—καὶ αὐτὴ οἶμοι! ἦτο ἡ τελευταία μου μετ' αὐτοῦ συνάντησις!—οἱ λεπτολογούμενοι ἐπικριταὶ—καὶ εἶναι τόσο πολλοὶ ἐν Ἀθήναις ὅσον ὀλίγοι συγγραφεῖς—τοῦ εἶχον ἐπιτεθῆ ὅτι τάχα τὸ πρωτελευταῖον ἔργον του, ἡ «Λύρα τοῦ Μπάρμπα-Λινάρδου» δὲν εἶναι ἐμπνευσις πρωτότυπος, ἀλλὰ κλεμμένη ἀπὸ ποίημά τι τοῦ Ἀγγέλου Βλάχου, καὶ ἀπὸ δίστιχόν τι τοῦ λαοῦ «πάρε τὸν παρὰ σου πίσω κι' ἄσε με νὰ εὐτυχίσω». Ὁ Κόκκος ἀφοῦ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐξεμάτισε τοὺς κατηγοροῦς του διὰ καυστικῆς εἰρωνείας—διότι ἦτο καυστικώτατος, ὅταν τὸν προσέβαλλον εἰς τὰς ἀδυναμίας του, καὶ τὸ θέατρον εἶχε καταστῆ ἐσχάτως δι' αὐτὸν ἡ μόνη ἀδυναμία—ἐκύτταξεν ἐπὶ τέλους τὸ ὄρολόγιόν του καὶ ροφήσας μὲ ἐν «Οὐὐὐὐ!» δὲν θὰ προφτάσω ἠγέρθη.

-- Γιὰ ποῦ Δημητράκη;

— Σ' τὴν Ἀκρόπολιν . . . ἴστο Βλάση.

— Μήπως ἔχρη τίποτε σχετικὸ μὲ τὴν κλεψιὰ ποῦ σοῦ ἀποδίδουν;

— Ναί . . . ἔχω δυὸ λόγια ἔκει . . . ἀλλὰ γιὰ στάσου μιὰ στιγμή νὰ ἴστο διαβάσω . . . ἓνα μικρὸ διαφοράκι εἶναι . . . νὰ δοῦμε πῶς θὰ σοῦ φανῆ καὶ ἴσένα. Καὶ μοῦ ἀνέγνωσε τὸ διάφορο.

Δὲν ἐνθυμούμαι βέβαια κατὰ λέξιν τὸ περιεχόμενον, ἀλλ' ἡ ἐννοία του συνοψίζεται εἰς τὰ ἐξῆς περίπου:

Κύριε Γαβριηλίδη.

Μὲ κατηγοροῦν ὅτι ἔκλεψα τὴν «Λύρα τοῦ Γερονικόλα» ἀπὸ τὸ ποίημα τοῦ Βλάχου καὶ ἀπὸ τὸ δημῶδες δίστιχον «πάρε τὸν παρὰ σου πίσω κι' ἄσε με νὰ εὐτυχίσω». Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι τὸ δίστιχον τοῦτο μὲ ἐνέπνευσε, ἀλλ' ἂν τοῦτο εἶναι ἡ δύναται νὰ λεχθῆ κλοπή, καὶ ἂν εἶναι ὄντως τόσο εὐκόλο πρᾶγμα νὰ γράψῃ τις κωμῳδίαν ἀπὸ ἓνα δίστιχο, προσκαλῶ τοὺς κατηγοροῦς μου νὰ κάμουν δράματα ἢ κωμῳδίας κατὰ τὴν ἰδιουγκρασίαν των ἀπὸ τὰ ἐξῆς ρητὰ παροιμίας καὶ δίστιχα. «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εἶσαι γένιοιτε κτλ». «Στοῦ κουφοῦ τὴν πόρτα ὅσο θέλεις βρόντα» «Μαντζουράνα ἴστο κατὰ νὰ σὲ φιλαγα ἴστο σβέρκο». «Ἀρχὴ Σοφίας φόβος Κυρίου» κτλ.

Σὺς

Δ. ΚΟΚΚΟΣ.

Τὴν ἐπομένην ἐδημοσιεύετο τὸ διάφορον τοῦτο εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν» ἀφίνω εἰς ἕκαστον νὰ φαντασθῆ τὴν ἰλαρότητα ἣν προὐκάλεσεν ἡ ἀνάγνωσις του καὶ τὸ καυστικὸν φέμωτρον ὅπερ ἐτέθη ἐπὶ τῶν χειλέων τῶν ἐπικριτῶν του.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ ἀτυχῆς φίλος* μου, ὁ παιδικός μου φίλος Δημητράκης, πρὸς ὃν συνεδέθην ἀπὸ τῆς νηπιακῆς σχεδὸν ἀμφότερών ἡλικίας καὶ ὃν παρηκολούθησα εἰς ὅλας τὰς ἐξελίξεις τοῦ καλλιτεχνικοῦ ταλάντου. Τοιοῦτος ἦτο ὁ διάσημος καὶ ἀπὸ μέσης καρδίας ἀνακαγαχστής, ὁ ἄνθρωπος, ὅστις κατεῖχε τὸ μυστήριον νὰ συναρπάξῃ καὶ νὰ ἀγαπᾶται καὶ νὰ ἐμπνέῃ τὴν οἰκειότητα, οὕτως, ὥστε, ἀπὸ τῆς πρώτης μετ' αὐτοῦ γνωριμίας νὰ νομίζης ὅτι τοῦλάχιστον πρὸ δέκα ἐτῶν ἐγνωρίσθης μετ' αὐτοῦ, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἡ γλῶσσά σου ὀμιλοῦσα, ἀφίνετο νὰ τὸν προσαγορεύῃ ἄνευ τοῦ «Κύριος» λέγουσα ἀπλῶς «ὁ Κόκκος».

Τοιοῦτος ἦτον ὁ Δ. Κόκκος ἐν γενικαῖς γραμμαῖς καὶ καθόσον ἠδυνήθην ἐγὼ, σχεδὸν ἐπὶ τοῦ γόνατος, καὶ μεταξὺ τῆς συντάξεως δύο διαβατηρίων, νὰ ἀπεικονίσω ἄνευ ἀξιώσεων καὶ ἀντιγράφων ἐκ τοῦ φυσικοῦ. Ἦτο μία ποικιλία παράδοξος, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαιότητα εἰς τὸν τόσῳ ἀπεροφνημένον ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ἐκείνον τόπον, ἐν ᾧ εἰς τὸ πείσμα θαρροῦς τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ του ὁ κόσμος ρέπει παραδόξως εἰς τὴν μελαγχολίαν καὶ τὴν μεγαλομανίαν.

Ἦτο σταγὼν εὐθυμίας, ἀλλὰ σταγὼν ροδελαιίου μοσχοβολοῦσα καὶ μυρώνουσα καὶ ἄλλους καὶ προκαλοῦσα καὶ ἄλλους νὰ τραπῶσιν ἄλλην ὁδὸν πλὴν τῆς ἐπικρατησάσης ἐσχάτως καὶ

ἐκεῖ πόζας καὶ τοῦ κενοσπούδου ὕψους.

Καὶ τοιοῦτον ὄντα εὔρεν ἡ βοδὴ σφαῖρα τοῦ πολυκρότου ἐνὸς δυστυχοῦς παράφρονος καὶ τοῦ ἐκλείσει διὰ παντὸς πλέον τὰ τόσον λάλα καὶ τόσῳ γλυκὰ ἐκεῖνα χεῖλη. Ἐνα «μποῦμ» καὶ ὁ χαρῆς ποιητῆς τοῦ Σκύλλου, ὁ Λουκιάνειος ποιητῆς τῆς Κοσμογονίας, ὁ μεγαλοπρεπῆς συνθέτης τοῦ Κατακλυμοῦ, ὁ περιπαθῆς εἰδυλλιογράφος τῆς Μάρως καὶ τοῦ ἀργιοῦ της, ὁ φιλόσοφος συγγραφεὺς τοῦ Καϊκιῶ, ὁ πλήρης πυρὸς καὶ μένους διημεγέρτης τοῦ ἐξώστου τῆς ἀστυκλικῆς, ὁ πλήρης καρδίας καὶ συμπαθείας διὰ τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα ζωγράφος τῆς πυρκαϊᾶς τοῦ Μεγάλου Ρεύματος, ὁ πατήρ τοῦ Καπετὰν Λαζάρου, νεκρὸς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους!! Εἰς μίαν στιγμὴν!!

Καὶ τώρα... τί νὰ πρωτοκλάψῃ κάνεις, ἀτυχῆ, ἀτυχέστατέ μοι φίλε, τὸν σπαρακτικὸν καὶ τόσῳ ἄδικον θάνατόν σου, ἢ τὴν τόσῳ πτωχὴν φιλολογίαν μας! Πολύκλαυστέ μου φίλε! Καῦμένη Δημητράκη! Καῦμένη νεολαία τῆς Ἀθήνας, τί ἔχασες!!

Γ. ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ.

Η ΔΕΥΤΕΡΟΤΟΚΟΣ.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

II.

— Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρήσῃ! Ἥρησες Ροβέρτε, ἡ ὥρα εἶναι μεσημέρι καὶ δέκα! Ὅλοι εἰς τὸν πύργον, εἶναι ἄνω κάτω, χαλνάζτε τὰς τάξεις μας. Ἐλα, κάθησε εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἐν τῷ τρώγειν νὰ μᾶς διηγηθῆς τὴν αἰτίαν τῆς μεγάλης αὐτῆς ἐξαιρέσεως ἀπὸ τῆς συνηθείας σου τοῦ νὰ εἶσαι τακτικώτατος.

— Ὑπακούω.

— Πρέπει νὰ πεινᾷς . . . διότι μὲ εἶπαν ὅτι ἔφυγες ἀπὸ τὰς ἐξ τὸ πρωί. Μήπως εἶχαμε τίποτε καυμῖαν συνέντευξιν!

— ὦ! θεία μου! συνέντευξιν! ἐγὼ; Δὲν πιστεύω νὰ φρονήτε ὅτι . . .

— Πέρνεις ἀκόμη λιγάκι ψάρι;

— Μάλιστα θεία μου . . . Συνέντευξιν! μὲ ποῖαν; Νὰ ἡ ὥρα νὰ νομίζετε πῶς αἱ χωρικαὶ σας θὰ μ' ἀρέσουν! Ἐχουν κᾶτι χέρια ἄν ξύλα! ὄχι, ἔκαμα, ἀπλοῦστατα, ἓνα πρωινὸν περίπατον εἰς τὸ δάσος, ἐκεῖ μ' ἐπίασεν ἡ βροχὴ καὶ ἠναγκάσθην νὰ καταφύγω ἐντὸς καλύβης ἐνὸς χωρικοῦ . . .

— Ἡ χωρικῆς . . .

— Ἐστὼ, χωρικῆς, ἀφοῦ τὸ θέλετε . . . Μιᾶς πτωχῆς γυναικός, ἣτις εἶχε καὶ μικρὸν τέκνον· ἐκεῖ ἔπια ἐν ποτήριον γάλακτος. Γνωρίζετε τὸν κ. Τρουμελό, θεία μου;

— Ἄ! ἄ! νὰ δᾶ φθάνωμεν εἰς τὸ ψυχολογικὸν σημεῖον! Βλέπω καὶ δὲν εἶσαι δυνατὸς εἰς τὰς προσποιήσεις, ἀνεψιέ μου. «Μία καλύβη πτωχῆς χωρικῆς, ὅπου ἔπια ἐν ποτήριον γάλακτος καὶ ἀπῆντησα μίαν ἀπὸ τὰς δεσποινίδας Τρουμελό, ἡ ὁποία ἦτο θελκτικωτάτη, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μὲ κάμνει νὰ σᾶς ἐρωτήσω ἐὰν γνωρίζετε τὸν κ. Τρουμελό, διότι ἐὰν ἡ δεσποινὴς Τρουμελό ἦτο καθὼς πρέπει, θὰ ἤμουν λίαν εὐχαριστημένος νὰ θέσω τὴν χεῖρά μου καὶ τὴν καρδίαν μου εἰς τοὺς πόδας της». Τὸ ἦῤα, ἀνεψιέ μου; Συνεπλήρωσα καλῶς τὴν ιδέα σου;

— Σχεδόν!

— Πέρνεις κάμμιὰ φτεροῦγα πουλιοῦ;

— Εὐχαρίστως θεία μου.

— Καλὰ, παρατηρῶ εὐχαρίστως ὅτι ὁ ἔρωσ δὲν σὲ κόπτει τὴν ὄρεξιν. Ἀκουσέ με λοιπὸν καλὰ ὁ κ. Τρουμελό εἶναι ἀρχαῖος πωλητῆς ὄπλων ἀποσυρθεὶς τοῦ ἐμπορίου. Ἐλαβε καὶ παράσημον

. . . . δὲν ἐνθυμούμε ὅμως διὰ τί . . . . Θέλει δὲ νὰ κάμῃ ὅτι τάχα εἶναι ἀξιωματικὸς ἐν ἀποστρατεῖᾳ ὁμιλῶν καθ' ὃν τρόπον οἱ ἄρχαιοι ἐκείνοι συνταγματάρχαι, τοὺς ὁποίους τόσοι περιπαί- ζουν. Ἄλλαις λέξεσιν εἶναι ἄνθρωπος ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἀπο- τελοῦν ἰδιαιτέρους χαρακτῆρας.

— Μᾶλλον τύπον.

— Ἐχει δύο θυγατέρας, ἀλλὰ θελκτικωτάτας. Διατί ὅμως εἶναι τόσοι θελκτικαί; Τὸ ἀγνοῶ. Εἶναι ἄρα γε καὶ τοῦτο ἐκ- κεντρικότης τῆς φύσεως; Ἡ προέρχεται ἐξ ἀφομοιώσεως; Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι εἶναι θελκτικώταται. Ἄπλαϊ, ἀξιέραστοι, καλαί, φιλάνθρωποι, δὲν ὑπάρχει δὲ κανεὶς χωρικός ἐδῶ πλη- σίον, ὁ ὅποιος νὰ μὴ ἔλαθε βοήθειαν ἐξ αὐτῶν, καὶ πάντοτε πράττουν τὸ καλὸν μετὰ μεγάλῃς λεπτότητος. Ἐκείνοι, διὰ τὸ ὅποιον τὰς ἐκτιμῶ περισσότερο εἶναι κυρίως διότι προσ- παθοῦν πάντοτε ν' ἀποκρύπτουν τὴν γεναιοδωρίαν των. Καὶ ἂν βρέχη καὶ ἂν χιονίζῃ πάλιν πηγαίνουν εἰς τοὺς ἀγρούς νὰ σπείρουν τὰς εὐεργεσίας αὐτῶν καὶ πάντοτε πολὺ πρῶτῃ διὰ ν' ἀποφύγουν τὰς συναντήσεις τῶν περιεργῶν. Διήρσαν τὴν χώραν εἰς δύο ζώνας. Καὶ ἡ μὲν Ἑσθῆρ ἔλαβε δι' ἑαυ- τὴν τὸ βόρειον, ἡ δὲ Καρλόττα τὸ νότιον μέρος. Ἐδῶ τὰς ὀνο- μάζουν ἀπλῶς « δεσποινίδας » καὶ ὅταν λέγουν, « αἱ δεσποι- νίδες » ἐννοοῦν τὸ πᾶν. Σπουδαίως σοὶ λέγω Ροβέρτε ὅτι ἐάν καμμιά σοὶ ἀρέσκη θὰ εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένη. Ἐλα, εἶπέ μοι, ποία εἶναι ἐκείνη ἡ ὕποια . . . πῶς νὰ σὲ πῶ; . . . ἡ ὅποια τέλος πάντων σὲ ἐκτύπησε στὸ μάτι;

— Ἄ! ἐάν μὲ περιπαίξῃτε θεία μου, δὲν θὰ τολμήσω ποτέ! . . .

— Προτιμᾷς λοιπὸν νὰ τὸ μαντεύσω μόνη μου; Ἐπῆγες λοι- πὸν μέχρι τοῦ μεγάλου κιγκλιδωτοῦ καὶ ἐπομένως ἐπῆρες κατ' ἀνάγκην τὴν πρὸς τὰ δεξιᾶ, ἔπειτα ἐστράφης πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ περιεπάτησες παρὰ τὴν ἄκραν τοῦ δάσους. Λοιπὸν Ροβέρτε δύναμαι νὰ σὲ πῶ ὅτι ἐκείνη τὴν ὅποιαν ἀγαπᾷς εἶναι ἡ Καρ- λόττα!

— Μάλιστα θεία μου.

— Ἐ! Ἐ! βλέπω καὶ δὲν ἔχεις κακὸ γούστο! Ἐχει με- γάλα καὶ κατάμαυρα μάτια, ὠραία μαῦρα μαλλιά . . . Ἄλλως τε καὶ αἱ δύο εἶναι μελαχροιναὶ καὶ ἐπίσης θελκτικαί. Τότε . . . ἀλήθεια λοιπὸν; . . . Εἶναι σπουδαίον;

— Πᾶν ὅ,τι . . .

— Τόσο τὸ καλλίτερον, μὲ κάμεις καὶ χαίρω. Αὐτὸ ἦτο πάντοτε τὸ ὄνειρόν μου, νὰ ἔχω δηλαδή μίαν ἀνεψιᾶν ἀγαπῶσαν τὸν τόπον, ἡ ὅποια νὰ μὲ κρατῇ συντροφιά ὅταν ἔχω τοὺς ρευμα- τισμούς μου καὶ ἡ ὅποια νὰ σὲ κρατῇ πλησίον μου, ἀγνωμο- νέστατε. Ξεύρεις δὲ τί θὰ συνεπλήρου τὴν χαρὰν μου αὐτὴν; Νὰ ἐνυφρευέτο καὶ ὁ ἄλλος μου ἀνεψιὸς Ὁκτᾶβιος κατὰ τὸν αὐ- τὸν τρόπον. Τί λές; Ἐάν τὰ καταφέρναμε νὰ νυμφευθῇ κ' ἐκει- νος τὴν ἄλλην;

— Περιμένετε νὰ νυμφευθῶ πρῶτον ἐγὼ τὴν μίαν.

— Ναι, πρῶτον νὰ τελειώσωμεν τὸ κατεπεῖγον. Ἐπιθυμοῖς προηγουμένως νὰ συνομιλήσῃς μετ' αὐτῆς ἐν ἐκτάσει; Θέλεις νὰ μελετήσῃς τὸ ὑποκείμενον πρὶν ἢ ἀποφασίσῃς;

— Περιττόν, θεία μου. Δὲν ἔχω ἐγὼ τὰ μυζαλά μου στὸν ἄερα; ἐνθυμίσθε τί σὰς ἔχει εἶπει ἡ καυμένη ἡ μήτηρ μου; « Ὁ Ροβέρτος ἀπαξ μόνον θ' ἀγαπήσῃ. Ἄλλ' ὅταν ἀγαπήσῃ, τετέλεσται ». Ἐγὼ λοιπὸν τώρα ἀγαπῶ, ἄρα τετέλεσται. Πότε θὰ ὑποβάλετε τὴν αἴτησιν θεία μου;

— Μετὰ ἓνα μῆνα, ὅταν ἐπιστρέψῃς.

— Μετὰ ἓνα μῆνα! αὐτὸ εἶναι ἀνυπόφορον! Ἐάν κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα κανεὶς ἄλλος . . .

— Καλὰ λοιπὸν, ἔχομεν τότε νὰ κάμωμεν ἐν ἀπλούστατον πρᾶγμα, νὰ σοὶ δώσω μίαν ἐπιστολὴν διὰ τὸν κ. Τρουμελό· θὰ τῷ γράψω ὅλα σου τὰ ἔκτατα προτερήματα, θὰ προσθήσω μάλιστα καὶ μερικὰ παραπάνω . . . Σὺ θὰ παραδώσῃς τὴν ἐπι-

στολὴν καὶ θὰ τῷ εἴπῃς τὰ τρέχοντα.

— Καλλίτερον θὰ ἦτο νὰ τῷ ὁμιλεῖτε σεις.

— Αὐτὸ εἶναι κακόν. Οἱ δικηγόροι οὐδέποτε χρησιμεύουν εἰς ἄλλο, ἄλλ' ἢ μόνον εἰς τὸ νὰ ἐμπερδεύουν τὰς ὑποθέσεις. Κατὰ τὴν γνώμην μου, πρέπει ὁ κατηγορούμενος μόνος του ν' ἀπο- λογηθῆται. Ἐπειτα . . . εἶναι καὶ κάτι ἄλλο· ἐγὼ δὲν εἶμπορῶ νὰ ἐξέλθω οὔτε μὲ τὸ ἀμάξι· οἱ ρευματισμοί μου μ' ἔχουν καρφωμέ- νην ἐδῶ.

— Γράψατε εἰς τὸν κ. Τρουμελό νὰ ἔλθῃ ἐκείνος ἐδῶ.

— Ἐπίσης κακόν, κάκιστον μάλιστα. Ὁ Τρουμελό διὰ νὰ ἔλθῃ νὰ μ' ἐπισκεφθῇ θὰ νομίση πρέπον νὰ φορέσῃ ραδεγκότα καὶ τοῦτο μόνον ἀρκεῖ νὰ τὸν κάμῃ νὰ γείνη ὅλως διόλου ἀνά- ποδος. Ὑπάρχουν γυναῖκες ἐλαφρῶν ἡθῶν, αἱ ὅποιαί ἄμα βάλλουν ἄπαξ τὸν στηθόδεσμόν των εἶναι δυσάλωτοι. Ὁ στηθόδεσμος εἶναι ὁ θώραξ αὐτῶν, ὁ κ. Τρουμελό ὅμως φέρων ραδεγκόταν εἶναι ὠχυρωμένον φρούριον. Ἐνῶ εἰς τὸ σπῆτι του, ἐν τῷ κήφῳ του, ὅταν φορῇ τὸ πᾶνιόν του ἐπανωφόριον, εὐρίσκεται ἀπρο- στάτευτος καὶ συλλαμβάνεται εὐκολα, τότε δὲ μὲ ὀλίγην δεξιό- τητα . . .

— Θὰ φανῶ ἐπιδέξιος θεία μου . . .

— Τὸ ἐλπίζω, τί διάβολο! διπλωμάτης ἴσ' ἂν κ' ἐσὲ καὶ νὰ μὴ εἶναι ἐπιδέξιος! . . . Ἐφάγαμε καὶ σήμερον . . . δὲν πεινᾷς πλέον;

— Ὅχι θεία μου.

— Καλὰ! τότε . . . πῆγαινε νὰ κάμῃς ἄλλον ἓνα περίπα- τον. Ὁ καιρὸς γύρισε καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ πρῶτῃ ἤρχισες μὲ ἐκ- δραμὰς, δὲν σὲ ἀπαγορεύω νὰ ὑπάγῃς νὰ τριγυρίσῃς περίξ τοῦ σπητιοῦ τῆς περιστέρας σου. Ἐγὼ ἐν τῷ μεταξύ θὰ σκεφθῶ πῶς νὰ γράψω τὴν ἐπιστολὴν. Δύσκολη τὴν βλέπω, διότι εἶμαι ἠναγ- κασμένη νὰ γράψω τὰ προτερήματά σου καὶ ὅσα δὲν ἔχεις ἀκόμα. Τέλος πάντων . . . πολλὰ καὶ τὰ ψεύματα εἶναι ἄξια!

Καὶ ἡ κυρία Δεζασέρ, βραδέως περιπατοῦσα, μετέβη εἰς τὸν θάλαμον αὐτῆς, ἐνῶ ὁ Ροβέρτος ἀπῆλθεν ὅπως ἐνδύθη, ἀποφα- σίσας τὸ πᾶν νὰ πράξῃ ὅπως κατορθώσῃ, ἔστω καὶ ἐπὶ πέντε μόνον λεπτά, νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπον τῆς λατρευτῆς νεάνιδος.

III.

Ὁ Ροβέρτος εἶχε περιποιηθῆ λίαν τὸν ἱματισμόν αὐτοῦ. Ἐξυρισμένος, φέρων ἐπανωφόριον φαῖον καὶ περισκελίδα ἀνοικτοῦ χρώματος, κρατῶν δὲ μαστίγιον εἰς τὴν χεῖρα, διευθύνεται, βρα- δέως βαίνων, πρὸς τὴν Βαλζαμβίλ λὰ Φορέ, ἐνθα κεῖται ἡ κατοί- κια τοῦ Τρουμελό.

Ἦδη τὴν προηγουμένην ἡμέραν εἶχε κατευθυνθῆ πρὸς τὰ ἐκεῖ, ὅπως κατοπτέυση καὶ ἐξετάσῃ τὰ μέρη πρὸ τῆς ἐπιθέσεως, ἔχων συνάμα τὴν ἐλπίδα ὅτι πιθανόν νὰ ἐπιτύχῃ καθ' ὅδον τῆ ἐκλε- κτῆ τῆς καρδίας αὐτοῦ νεάνιδι. Κατὰ τινὰ στιγμὴν, ἀνὰ μίαν τῶν μακρῶν δεινδροστοιχιῶν τοῦ δάσους εἶχε νομίσει ὅτι διακρί- νει μακρόθεν μέλαιναν ἐνδυμασίαν καὶ ἐσκέφατο ὅτι ἦτο ἡ ἀμα- ζὼν περιπατοῦσα. Ἠρξάτο τότε τρέχων ταχέως, ὅσον ἠδύνατο, ἀναμετρῶν τὴν ἀπόστασιν διὰ τῶν παλμῶν τῆς καρδίας καὶ τρε- πόμενος διάμεσον ὁδόν, ὅπως προπορευθῇ τῆς περιπατούσης νεά- νιδος καὶ εἶτα ἐπανέλθῃ συναντῶν αὐτὴν. Τὸ σχέδιον αὐτοῦ εἴ- χεν ἐπιτύχει καὶ ἤδη προεμελέτα καὶ ἐτακτοποιεῖ τὰς κινήσεις αὐτοῦ καὶ τὸ βῆδισμα, προσέχων μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν κινήσεων τῆς χειρὸς αὐτοῦ· ἐπλησίαζε πρὸς τὴν περιπατοῦσαν. Ἐξαίφνης ἐξέβαλεν ἐν Ἄ! ψεύσεως ἐλπίδων. Ἦτο ὁ ἱερεὺς τοῦ χωρίου, ὅστις περιεπάτει ἡσύχως ἀναγινώσκων βιβλίον.

Ἄνελογίζετο ἐτι τὴν τῆς προτεραίας ἀποτυχίαν αὐτοῦ ταύ- την, ὅταν ἐφθασε πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Τρουμελό.

Πῶς νὰ εἰσέλθῃ; Πῶς ν' ἀναγγείλῃ τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ; Ρο- βέρτος Δεστανῆ; ἀπλῶς ἢ ὅτι ἔρχεται ἐκ μέρους τῆς κυρίας Δε- ζασέρ; Ἡ μᾶλλον ν' ἀναγγείλῃ ἑαυτὸν ὡς ἀνεψιὸν τῆς κυρίας Δεζασέρ; Ἐδεῖ ἄρα γε νὰ προσλάβῃ ὕψος ὑπερήφανον, νὰ φανῇ

χαρίεις ἢ δειλῶν; Μυριάδες ιδεῶν καὶ ἐρωτήσεων ἀνεκυκλῶντο ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ, ἐρωτήσεων, εἰς ἃς ἠδυνάτει νὰ εὗρῃ ἀπάντησιν, ὅτε αἰφνης παρετήρησεν ἀριστερόθεν προβλλόντα πεντηκονταετην περίπου τὴν ἡλικίαν, παχύσαρκον, ἔχοντα παχὺν καὶ λευκὸν μύστακα καὶ φέροντα περισκελίδα καὶ χιτώσιον ἐκ κυανοῦ λευκοῦ ὑφάσματος. «Αὐτὸς πρέπει νὰ ἦναι!» ἐσκέφατο, διότι πολλὰκις ἔχει τις προκισθήματα.

Ἐπλησίασε τὸν κύριον ἐκείνον καὶ μετὰ δειλίας κρατῶν τὸν πῖλον αὐτοῦ ἀνὰ χεῖρας·

— Ἐγὼ τὴν τιμὴν νὰ ὀμιλῶ πρὸς τὸν κ. Τρουμελό;

— Μάλιστα, εἶμαι ἐγὼ, εἶπεν ὁ ἄλλος διὰ φωνῆς ἀποτόμου.

Ἐπιθυμεῖτέ τι;

— Κύριε... ἔρχομαι ἐκ μέρους... εἶμαι ὁ ἀνεψιὸς τῆς... μὲ στέλλει ἡ κυρία Δεζασέρ.

— Δεζασέρ... ἐκείνη ἢ εὐχάριστος γρηχ... τὴν γνωρίζω καλὰ, καὶ τί θέλει;

— Μ' ἐπεφόρτισε νὰ σὰς δώσω αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν. Τοιμῶ δὲ νὰ σὰς παρακαλέσω νὰ τὴν ἀναγνώσητε, ἐὰν ἐπιθυμῆτε.

— Δόσετέ με τὴν.

Ἵ Ροβέρτος παρέδωκε τὴν ἐπιστολήν.

«Διάβολε! ἐσκέφατο. Βλέπω πῶς ὁ κύριος εἶναι ὀλίγον δύσκολος. Ὅπωςδὴποτε ἀφοῦ δὲν φορεῖ ραδεγκότα... φαίνεται πῶς εἶναι στὰ καλὰ του».

Ἵ κ. Τρουμελό ἐτοποθέτησεν ὡς ἠδύνατο τὰ δίοπτρα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ρινός του, ἥτις ἦτο κυρτὴ καὶ ἐπομένως πᾶν ὀπτικὸν σύστημα δυσχερῶς ἐφηρμύζετο ἐπ' αὐτῆς καὶ ἤρξατο ν' ἀναγινώσκῃ. Ἐνόσφ ἐκείνος ἀνεγίνωσκεν ὁ Ροβέρτος περητῆρει αὐτὸν κατὰ πρόσωπον ὅπως ἐκ τῆς φυσιογνωμίας του ἐνόησεν τὰς ἐντυπώσεις τῆς ἐπιστολῆς. Παρετήρησε δὲ πρᾶγματι ὅτι ἡ ἐντύπωσις ἦν καλὴ, διότι ὁ γέρον ἐμειδίᾳ καὶ ἐκίνει τὴν κεφαλὴν ὡς εὐχαριστημένος.

— Καὶ ἀκόμη νὰ ἰδοῦμε τὰ παρακάτω, ἐσκέπτετο ὁ Ροβέρτος, ἀκόμη εἶναι εἰς τὰ προτερήματά μου, ἄλλ' ὅταν ἀναγνώσῃ καὶ τὰ κυριώτερα;

Ἵ Ροβέρτος ὁμοῦς ἠπατάτο, διότι τὰ κατ' αὐτὸν κυριώτερα δὲν ἐφάνησαν ποσῶς τροποποιοῦντα τὰς εὐμενεῖς διαθέσεις τοῦ ἀρχαίου πωλητοῦ ὄπλων, διότι, μειδιῶν πάντοτε, συνέπτυξε τὴν ἐπιστολήν καὶ ἐναπέθεσεν αὐτὴν ἐν τῷ χρηματοφυλακίῳ του.

— Καλὰ, πολὺ καλὰ. Προτερήματα, παρουσίαι, μέλλον καλόν, σχέσεις. Ἀγαπᾶτε λοιπὸν τὴν θυγατέρα μου; μὲ ἀρέσει καὶ σὰς τὴν πρὴν κατὰ ἑκτὸς ἐὼν ἡ Καρλόττα προβλῆ ἀντίστασιν ἢ δὲν σὰς ἀρέσει.

Ἵ Ροβέρτος παρ' ὀλίγον ἐρρίπτετο εἰς τὸν τράχηλον τοῦ γέροντος καὶ ἐπνιγεῖν αὐτὸν διὰ τῶν περιπτύξεων του.

— Ἄ! κύριε! Ὅποια χαρὰ! Τὴν λατρεύω τὴν θυγατέρα σας! Μὲ καθιστᾶτε τὸν μαῖλλον εὐτυχῆ τῶν θνητῶν καὶ ἀγνωσῶ πῶς νὰ σὰς εὐχαριστήσω.

— Μὴ μ' εὐχαριστήτε, τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλούστατον, ὅταν ὁ ἔρωσ ἐπιτάτῃ, πρέπει κανεὶς νὰ ὑπακούῃ, τί ἄλλο ἢμπορεῖ νὰ κάμῃ;

— Πόσον εἰσθε καλὸς, κύριε! Καὶ πόσον ἐκπληροῦτε τὰς εὐχὰς μου! Φοβοῦμαι μόνον ἐν πρᾶγμα, μήπως δὲν ἀρέσω εἰς τὴν δεσποινίδα θυγατέρα σας.

— Τούναντιον, θὰ τῇ ἀρέσητε, δὲν εἰσθε ἀσχημος, θὰ τῆς ἔλθῃ ἑξαφνικῶς, τὰ νέα κορίτσια κολακεύονται πάντοτε καὶ θὰ τελειώσῃ.

— Σὰς ἐπαναλαμβάνω, κύριε, ὅτι ἀγνωσῶ πῶς νὰ σὰς εὐχαριστήσω. Ἐφρόνουν ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ ὑπεχωρεῖτε, σὰς ὁμολογῶ ὁμοῦς παρησιᾶ ὅτι δὲν εἶχον προῖδει ὅτι τὰ πρᾶγματα θὰ ἐβάδιζον τόσο ταχέως. Λοιπὸν θὰ ὀμιλήσητε εἰς τὴν δεσποινίδα Καρλότταν; Ὅθι εἰσθε τόσο καλὸς ὥστε νὰ τῇ εἰπῆτε ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς καθ' ἣν τὴν εἶδον, τὴν ἐλάτρευσα;

— Naί, θὰ τῇ εἰπῶ ὅλα αὐτὰ, ἄλλ' ἀργότερα ὁμοῦς.

— Πῶς ἀργότερα;

— Καὶ βέβαια, ἡ θεία σας μὲ γράφει ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας ἀναχωρεῖτε δι' ἓνα μῆνα, ὅταν λοιπὸν ἐπιστρέψῃτε θὰ συνομιλήσωμεν. Κατ' ἀρχὴν ἀπαντῶ καταφατικῶς εἰς τὴν αἴτησιν σας, δι' ὅλον αὐτὸ τὸ μηνιαῖον διάστημα, ἐκτὸς ἀπροόπτων γεγονότων. Ἀλλὰ δὲν πιστεῖω. Ἀλλως τε ἔχομεν καιρὸν, διότι ἡ Καρλόττα εἶναι δευτερόκοτος καὶ πρωτότοκος εἶναι ἡ Ἐσθὴρ καὶ ἐγὼ θέλω νὰ ὑπανδρεύσω πρῶτον τὴν πρωτότοκον.

— Λοιπὸν, κύριε ἀρνείσθε νὰ... Ἄλλ' ἐὰν ἡ δεσποινὶς Ἐσθὴρ δὲν ὑπανδρευθῇ.

— Σὰς παρακαλῶ, μὴ ὑπερβολὰς. Καὶ ἡ Ἐσθὴρ ἐπίσης εἶναι ὡραία καὶ εὐκολα θὰ εὗρῃ σύζυγον. Ὑπομονὴ λοιπὸν! Τί διάβολο, δὲν ἔχετε ὀλίγην ὑπομονήν;

— Ἀλλὰ κύριε... αὐτὴ ἡ ἀπόφασις... ὁ ἔρωσ μου... εἶμαι βιαστικός...

«Ναί! ἤρχισα καὶ ἐγὼ νὰ ὀμιλῶ ἄν αὐτὸν» καὶ ἐπὶ τῇ σκέψει ταύτῃ ὁ Ροβέρτος προσέβη μέχρι τοῦ νὰ πλήξῃ τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ ποδὸς ὀργίλως.

— Ἄλλ' αὐτὸ εἶναι ἀκατανόητον, κύριε! Ἐρχομαι νὰ σὰς εἰπῶ ὅτι ἀγαπῶ τὴν θυγατέρα σας καὶ ἐννοεῖτε κἄλλιστα ὅτι διὰ νὰ κάμω τὴν αἴτησιν ταύτην, ἄνευ προηγουμένων συστάσεων, ἄνευ προηγουμένων διαπραγματεύσεων, ἐν πλήρει ἐξοχῇ, θὰ εἶπῃ ὅτι τὴν ἀγαπῶ. Καὶ σεις μοὶ ἀπαντᾶτε νὰ περιμένω νὰ ὑπανδρευθῇ ἡ ἄλλη. Ἐὰν ὁμοῦς δὲν κατορθώσητε ποτὲ νὰ τοποθετήσητε τὴν πρωτότοκον;

— Τοποθετήσω! ἀσχημὴ λέξις. Ἀπόφασις μου ἀνέκκλητος. Ἄμα ὑπανδρευθῇ ἡ Ἐσθὴρ σὰς δίδω τὴν Καρλότταν. Βιάζεσθε; Τότε νυμφευθῆτε τὴν Ἐσθὴρ.

— Εἶναι ἡ τελευταία σας λέξις, κύριε;

— Ἡ τελευταία μου.

— Τότε παρουσιάσατέ με τοῦλάχιστον εἰς τὴν δεσποινίδα Καρλότταν. Ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ, ἐκείνη ὁμοῦς δὲν μὲ ἀγαπᾷ, δὲν μὲ ἀγαπᾷ, δηλαδὴ, θέλω νὰ εἰπῶ ὅτι, ἕως ὅτου ὑπανδρευθῇ ἡ ἀδελφὴ τῆς Ἐσθὴρ θὰ παρουσιασθοῦν καὶ ἄλλοι νὰ τὴν ζητήσουν. Τοῦλάχιστον ἀφήσατέ με νὰ θέσω τὴν ὑποψηφιότητά μου... μέχρι τῆς στιγμῆς τῶν ἐκλογῶν.

— Οἱ ἀραβῶνες οἱ ὅποιοι διακοῦν ἐπὶ πολὺ εἶναι ἐπικίνδυνοι. Ἀναμείνωμεν τὴν ἐπιστροφὴν σας καὶ μετὰ ἓνα μῆνα, ἐὰν εἶμεθα πάντοτε εἰς τὰς αὐτὰς διαθέσεις, σκεπτόμεθα κἄλιν. Εἶπον.

— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, κύριε, δὲν μοὶ μένει ἕτερον ἄλλ' ἢ νὰ σὰς... εὐχαριστήσω. Ἐὰν δὲν μὲ λέγητε ὀριστικόν τι καταφατικῶς, ἄλλὰ τοῦλάχιστον δὲν μὲ ἀρνείσθε. Μοὶ μένει λοιπὸν ἡ ἐλπίς... καὶ εἶναι κατῆ.

— Εἰς τὸ ἐπανιδεῖν. Τὰ σεβάσματά μου εἰς τὴν θείαν σας, θὰ ὑπάγω νὰ τὴν ἐπισκεφθῶ.

— Χαίρετε!

Καὶ ὁ Ροβέρτος ἐτράπη τὴν εἰς τὸν πύργον ἀγούσαν, καταληφθεὶς αἰφνης ὑπὸ λύσσης νὰ ὑπανδρεύσῃ ἐκείνην τὴν δεσποινίδα Τρουμελό, ἣν δὲν ἐγνώριζε.

Τῇ ἐπαύριον ἀνεχώρει εἰς Παρισίους, ὅπως ἐκείθεν μεταβῆ εἰς Χάγην, ἀνεχώρει ὁμοῦς ἔχων ἥσυχον τὴν καρδίαν. Εἶχε συνδιαλεχθῆ ἐπὶ μακρὸν μετὰ τῆς θείας του, ἥτις τῷ ὑπεσχέθη νὰ πρᾶξῃ τὸ πᾶν ὅπως ὁ Ὀκτάβιος ἐρασθῇ τῆς Ἐσθὴρ καὶ ζητήσῃ τὴν χεῖρά της. Ἐννοεῖται ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ τὸ ὄνομα τοῦ Ροβέρτου δὲν θὰ ἐλέγετο. Ἄμα ὡς, ὁμοῦς, ὁ κ. Μαροαζὲλ ἐμνηστεύετο τὴν Ἐσθὴρ, ὁ ἄλλος θ' ἀπεκάλυπτεν εἰς τὸν ἐξάδελφόν του ὅτι ἤρξατο τῆς δευτεροτόκου.

(Ἐκκολουθεῖ)

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.